This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Über dieses Buch

Dies ist ein digitales Exemplar eines Buches, das seit Generationen in den Regalen der Bibliotheken aufbewahrt wurde, bevor es von Google im Rahmen eines Projekts, mit dem die Bücher dieser Welt online verfügbar gemacht werden sollen, sorgfältig gescannt wurde.

Das Buch hat das Urheberrecht überdauert und kann nun öffentlich zugänglich gemacht werden. Ein öffentlich zugängliches Buch ist ein Buch, das niemals Urheberrechten unterlag oder bei dem die Schutzfrist des Urheberrechts abgelaufen ist. Ob ein Buch öffentlich zugänglich ist, kann von Land zu Land unterschiedlich sein. Öffentlich zugängliche Bücher sind unser Tor zur Vergangenheit und stellen ein geschichtliches, kulturelles und wissenschaftliches Vermögen dar, das häufig nur schwierig zu entdecken ist.

Gebrauchsspuren, Anmerkungen und andere Randbemerkungen, die im Originalband enthalten sind, finden sich auch in dieser Datei – eine Erinnerung an die lange Reise, die das Buch vom Verleger zu einer Bibliothek und weiter zu Ihnen hinter sich gebracht hat.

Nutzungsrichtlinien

Google ist stolz, mit Bibliotheken in partnerschaftlicher Zusammenarbeit öffentlich zugängliches Material zu digitalisieren und einer breiten Masse zugänglich zu machen. Öffentlich zugängliche Bücher gehören der Öffentlichkeit, und wir sind nur ihre Hüter. Nichtsdestotrotz ist diese Arbeit kostspielig. Um diese Ressource weiterhin zur Verfügung stellen zu können, haben wir Schritte unternommen, um den Missbrauch durch kommerzielle Parteien zu verhindern. Dazu gehören technische Einschränkungen für automatisierte Abfragen.

Wir bitten Sie um Einhaltung folgender Richtlinien:

+ *Nutzung der Dateien zu nichtkommerziellen Zwecken* Wir haben Google Buchsuche für Endanwender konzipiert und möchten, dass Sie diese Dateien nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke verwenden.

+ *Keine automatisierten Abfragen* Senden Sie keine automatisierten Abfragen irgendwelcher Art an das Google-System. Wenn Sie Recherchen über maschinelle Übersetzung, optische Zeichenerkennung oder andere Bereiche durchführen, in denen der Zugang zu Text in großen Mengen nützlich ist, wenden Sie sich bitte an uns. Wir fördern die Nutzung des öffentlich zugänglichen Materials für diese Zwecke und können Ihnen unter Umständen helfen.

+ *Beibehaltung von Google-Markenelementen* Das "Wasserzeichen" von Google, das Sie in jeder Datei finden, ist wichtig zur Information über dieses Projekt und hilft den Anwendern weiteres Material über Google Buchsuche zu finden. Bitte entfernen Sie das Wasserzeichen nicht.

+ *Bewegen Sie sich innerhalb der Legalität* Unabhängig von Ihrem Verwendungszweck müssen Sie sich Ihrer Verantwortung bewusst sein, sicherzustellen, dass Ihre Nutzung legal ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass ein Buch, das nach unserem Dafürhalten für Nutzer in den USA öffentlich zugänglich ist, auch für Nutzer in anderen Ländern öffentlich zugänglich ist. Ob ein Buch noch dem Urheberrecht unterliegt, ist von Land zu Land verschieden. Wir können keine Beratung leisten, ob eine bestimmte Nutzung eines bestimmten Buches gesetzlich zulässig ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass das Erscheinen eines Buchs in Google Buchsuche bedeutet, dass es in jeder Form und überall auf der Welt verwendet werden kann. Eine Urheberrechtsverletzung kann schwerwiegende Folgen haben.

Über Google Buchsuche

Das Ziel von Google besteht darin, die weltweiten Informationen zu organisieren und allgemein nutzbar und zugänglich zu machen. Google Buchsuche hilft Lesern dabei, die Bücher dieser Welt zu entdecken, und unterstützt Autoren und Verleger dabei, neue Zielgruppen zu erreichen. Den gesamten Buchtext können Sie im Internet unter `http://books.google.com` durchsuchen.

BS1474
A65L48
1905

DAS TARGUM ZU KOHELETH

STANFORD LIBRARIES

NACH

SÜDARABISCHEN HANDSCHRIFTEN

HERAUSGEGEBEN

VON

DR. ALFRED LEVY

BRESLAU
Buchdruckerei H. Fleischmann
1905.

W
224
L668t

HENRY ENGLANDER
MEMORIAL LIBRARY

DAS

TARGUM ZU KOHELETH

NACH

SÜDARABISCHEN HANDSCHRIFTEN

HERAUSGEGEBEN

VON

DR. ALFRED LEVY

BRESLAU
Buchdruckerei H. Fleischmann
1905.

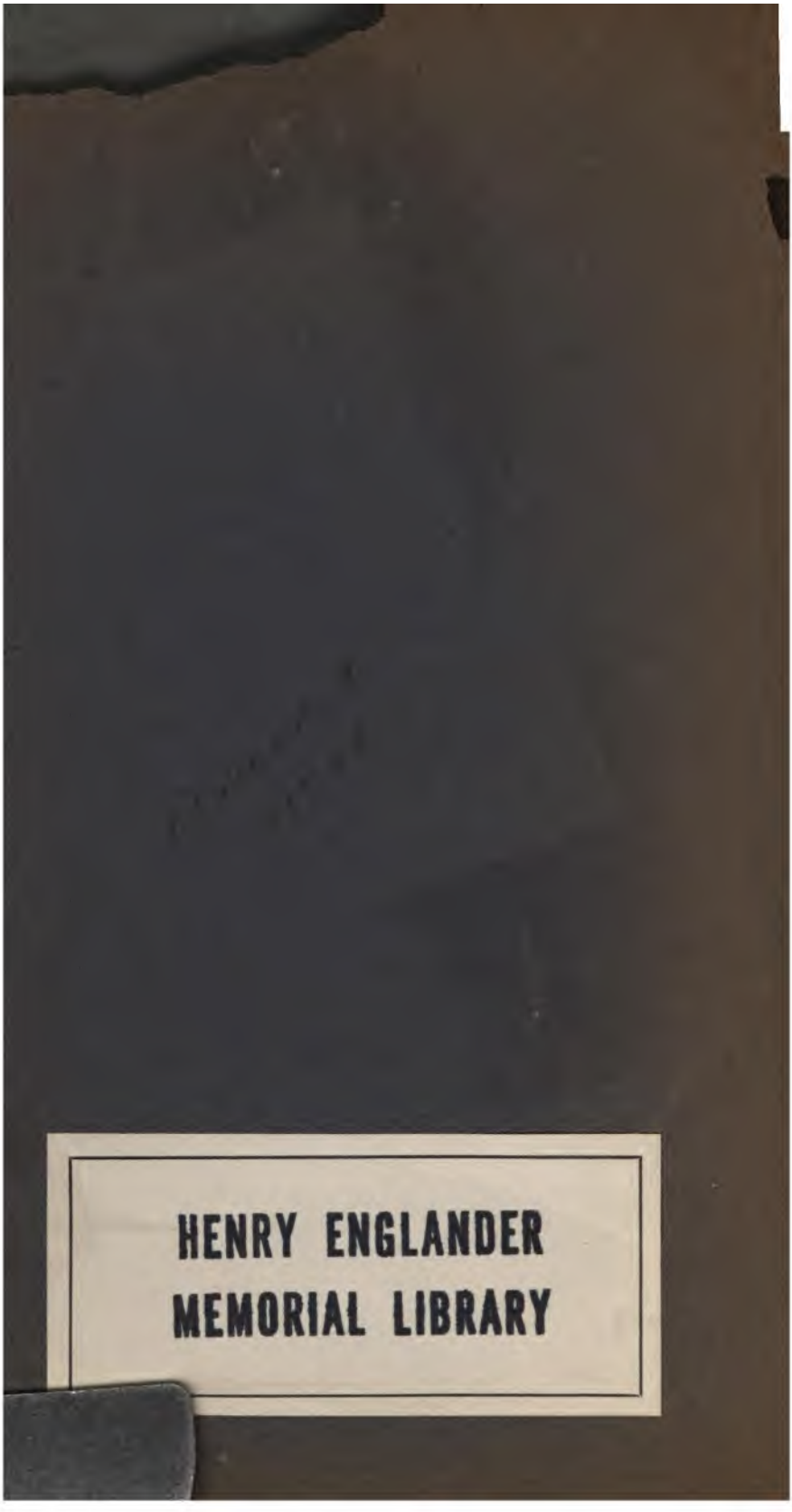
HENRY ENGLANDER
MEMORIAL LIBRARY

DAS

TARGUM ZU KOHELETH

NACH

SÜDARABISCHEN HANDSCHRIFTEN

HERAUSGEGEBEN

VON

DR. ALFRED LEVY

BRESLAU
Buchdruckerei H. Fleischmann
1905.

Meinen geliebten Eltern

gewidmet.

NOV. 30, 1956
W
P 224
L 663t

Einleitung.

Vorliegender Edition[1]) liegen zu Grunde

die superlinearen Handschriften:

Ms. or. 2375 des British Museum (15. Jhd.) = A
„ „ 2377 „ „ „ (14. Jhd.) = B
„ „ 1302 „ „ „ (14. Jhd.) = C
Codex No. 247 im Besitze Dr. Gasters[2]) (London) = G
Codex 1106 (sublinear) der Stadt-Bibl. zu Breslau (13. Jhd.) = R

die Drucke:

Editio Princeps, Bomberg. Venedig 1517 = v
Antwerpener Polyglotte 1569—1572 = p

Die Hss. des British Museum[3]) sind bereits in G. Margoliouth, Descriptive List of the Hebrew and Samaritan Manuscripts in the British Museum beschrieben. Über codex 1106 der Stadt-Bibliothek zu Breslau cf. Brockelmann, Verzeichnis der arab. etc. Handschriften der Stadt-B. zu Breslau, S. 45 u. J. Levy, Chald. Wörterbuch II. Bd. S. IV.

Codex Gaster No. 247 enthält שיר הש' רות קוהלת עם תרגום (54 fol.). Er stammt aus Jemen und gehört nach

[1]) Für die Anregung zu dieser Arbeit bin ich Herrn Dr. M. Ginsburger, Sulz (Ober-Elsass) zu grossem Dank verpflichtet.

[2]) Herr Dr. M. Gaster, Chacham of the Spanish and Portuguese congreg. in London, hatte die Güte, mir diesen Codex zur Collationierung zur Verfügung zu stellen, wofür ich ihm auch an dieser Stelle meinen wärmsten Dank ausspreche.

[3]) Sämtliche Hss. habe ich an Ort und Stelle abgeschrieben bezw. collationiert.

Gaster frühestens dem Anfang des 18. Jh. an. Der hebr. Text hat sublineare Vocale und Accente, das Targum superlineare Vocalisation. Es unterliegt keinem Zweifel, dass dem Schreiber auch der hebr. Text superlinear vocalisiert vorgelegen hat, dies folgt aus der fehlerhaften Verwechslung von Pathach und Segol, die der Schreiber bei der Transcription begangen hat: z. B.

9_9	הַבְלָך	statt	הֶבְלָך,	superlin.	הָבֶלָך
9_3	אַל	„	אֶל	„	אָל
4_{12}	נַגדו	„	נֶגדו	„	נָגדו
2_{24}	והַראה	„	וְהֶראה	„	וְהָראה

etc. und umgekehrt z. B. 1_{13} בֶחכמה 1_9 ומֶה 1_{13} נֶעֱשָׂה.

Wegen des geringen Alters des Codex läge es nahe, seine Unabhängigkeit von den Drucken anzuzweifeln. Doch, obwohl der Codex einer den Drucken nah verwandten Tradition entstammt, beweisen zahlreiche Stellen, dass er von den Drucken und auch von den sonst bekannten Manuscripten unabhängig ist. Einige dieser Stellen seien angeführt:

4_6	die	Drucke	חֲפָנִין,	G	wie	die	andern	Mss.	חוֹפנִין
4_8	„	„	גָּוָן,	„	„	„	„		גַּוֹון
5_{16}	„	„	רָגְיו,	„	„	„	„		רַגֹּו
6_3	„	„	מְזַמְנָא,	„	„	„	„		מְזוֹמַנָּא
7_4	„	„	אָנִין,	G	אנין	AC	אינון		
7_6	„	„	קִיבְלַת,	G	קבילת	A	קבלת	C	קבלת
7_7	„	„	אָנִיסָא,	G	אונסא	A	אניסא	C	אנוסא
7_8	„	„	וּמְכַבֵּיש,	G	כבּיש	AC	ומכבּיש		
7_9	„	„	עֲטַף,	G	עטוף	AC	עטיף		
7_{16}	„	„	לְחַיָּסָא,	G	למחם	A	לחוסא	C	לחוסא
7_{26}	„	„	בַּפתָן,	G	כפיתן	A	איתכפיפת		

8_1 die Drucke תַּנְהוֹר, G תְּנַהִּיר A תְּנַהֵּר C תְּוַהֵּר

8_4 „ דִּימְחֵי, דְּמְחֵי, G יְמַחֵּי AC יְמַחֵּא

8_{15} „ „ וַאֲנִיסָא, G וְאוּנְסִין A וְאוּנְסָא C וְאֻנּוֹסִין.

Das Verhältnis der Drucke zu einander ist von Merx, Bemerkungen zur Vocalisation der Targume (Verhandlungen des 5. Oriental. Congr.) klar gestellt. M. gelangt zum Resultat, dass die Antwerpener Polyglotte und Venetiana selbständig nebeneinander stehen.

In der Antwerpener Polyglotte ist versucht, ein Targum herzustellen, das bloss die wörtliche Übersetzung enthält, weshalb die Herausgeber „Complutenses paraphrases sub examen vocarunt et fabulas Rabbinorum eiecerunt", wie sie in der Einleitung erklären (cf. Lelong, Biblia sacra Bd. II p. 28). Die Venetiana hat die vielen Hss., auf denen sie angeblich beruht — plurimis collatis exemplaribus, heisst es in der Vorrede (cf. Lelong Bd. I p. 95) — harmonisch verarbeitet. Indessen stossen wir manchmal noch auf Stellen, die einen Durchblick auf die Vorlagen gewähren: z. B.

5_8 מתעבד עבד משתעבד 12_{11} דאציתין דאנצין

sind Lesarten aus verschiedenen Hss., die v vereinigt hat.

Das Gleiche finden wir auch in p:

10_{11} Gv lesen לישן תלתי AC לישן ביש p לישן תליתי ביש

und in den Hss. und Drucken:

10_9 hebr. Text אבנים. Tg. 1) . . . ולמסגד לצלמיא דאבנין. . . . .

2) . . . . פתגמי אוריתא דכתיבן בלוחי אבניא . . . .

hebr. Text עצים. Tg. 1) . . למסגד לצלמיא דקיסין . . .

2) . . . פתגמי אוריתא דאתיהבן בארונא דקיסי . . .

Oder 12_5 ist die jetzige Lesart des Tg. entstanden aus 2 Versionen, die eine las hebr. וסבבו בשוק הסופדים, die andere: וסבבו בשוק הסופרים (zur letzteren cf. BC כספריא). Man vereinigte beide in: לְמִכְתַּב כִּסְפַדְיָא דְמִסְחַרִין בְּשׁוּקָא — דִּין חוּשְׁבָּנָךְ [1]).

---

[1]) cf. auch Cap. 5_9 Seite X.

Die Hss., in denen infolge Homoioteleuton viel ausgefallen ist, haben auch einige Zusätze, die teilw. auf die eben geschilderte Vereinigung verschiedener Vorlagen zurückgehen, cf. den Zusatz in 5_8. desgl. 7_{19}.

Die vorliegende Neuausgabe folgt im wesentlichen den mit einander nahe verwandten Hss. AC. Von B sind bloss Cap. 2_{5-11} und 11_{10}—12_5 erhalten. Die Varianten sind in Fussnoten angegeben. Bei Emendationen werden die Lesarten von AC in Noten angeführt. Dagesch ist nur nach A gesetzt. Für die Setzung desselben in den Hss. gilt das von Praetorius, Targum zu Josua, (p. V) für die Berliner Hs. Gesagte.

Grammatische Bemerkungen.

Für die Lautlehre muss an dem Prinzip festgehalten werden, das Merx aufgestellt hat, dass nämlich die verschiedene Punktation nicht immer einer verschiedenen Aussprache entspricht, sondern dass es die graphisch verschiedene Fixierung derselben Aussprache ist: z. B. יָת, עָלְמָא, אוֹרָיְתָא wird in den Drucken stets mit Pathach, in den Hss. consequent mit Kamez geschrieben. Verschiedenheiten in den Mss. selbst beweisen, dass die schriftliche Wiedergabe des gehörten Lautes keine einheitliche, von einer Schule ausgehende, war: z. B.:

ă und ā: A שַׁטְיָא, מַדְלָא, סַגְיָא
C שַׁטְיָא, מַדְלָא, סַגְיָא

ă u. Schewa: A אַפִּילוּ, גַּוָּן, עַתִּיד
C אַפִּילוּ, גַּוָּן, עַתִּיד

Dasselbe gilt von den folgenden Gruppen, doch könnte bei diesen auch an eine Verschiedenheit in der Aussprache gedacht werden.

1_7	A	אוּקיינוס	C	אֹקיינוס	= ὠκεανός
10_7	C	אוּרכונין	A	אַרכונין	= ἄρχων
10_{10}	A	אוּכלוּסין	C	אוּכְלֹסִין	= ὄχλος.

In BC werden die Präpositionen ב״כל und das Relativ ד vor Jod mit i statt mit Schewa punktiert: z. B. דִּיוֹמִין 7_{10} דִּיעַבִּיד 3_{14} בִּיוֹם 3_{12} בִּיד 3_{11} בִּירְחָא (B) 12_2. cf. hierzu Dalman § 13,3 und die Vocalisation von C in 2_5 מִשְׁתִּיָא, wo A מִשְׁתִּיָא hat.

Hierher gehört auch die Schreibung A עִיבִיד, C עֲבִיד 9_{10}, wo geschwankt wird, ob die modifizierte Aussprache durch Schewa (compos.) oder den entsprechenden ganzen Vokal wiedergegeben werden soll (cf. Landauer in Zeitschrift für Assyriologie Bd. III p. 269). א

Zu erwähnen ist auch, dass A stets בְּגִין punktiert statt בִּגִין, was vielleicht auf eine durch das hebr. כֵּן veranlasste Aussprache auf e hinweist.

In das Gebiet der Vokalveränderungen fallen Verschiedenheiten wie

2_8	C	טרְזוּבין	A	מרְזִיבין
2_8	A	מְזוֹנָן	C	מִיזָנוֹן
2_6	A	קְוסִין	B C	קִיסִין
2_5	A	פְּרְדוּסִין	C	פַּרְדִּיסִין
12_6	A	מְוקְרָא	C	מִיקְרָא
1_3 1_{13}	A	אֱלָהוֹן	C	אֱלָהִין.

Von den Ergebnissen für die Formenlehre seien folgende herausgegriffen:

Nach Dalman (Aramäische Gram. p. 256) wäre die intransitive Bildung יִתִיב der superlinearen Vokalisation fremd, sie findet sich jedoch A 1_{12}.

Nach Dalman (p. 204) sollten in den abgeleiteten Formen des Ithpeel in der zweiten Stammsilbe des Perfekts in der 3. pers. plur. stets i, in den andern Pers. e stehen; dass dies nicht immer gilt, zeigen Formen wie: אִתְעֲבְדוּ 4_1 A אִתְחְקוּ 2_{12} אִתְעֲבְדַת 3_{13} אִתְיְהְבַת 2_8 אִתְיְהְבוּ.

Im Pael finden wir Formen wie A יִסַּלֵּל 4_1, C וּמִתְבַּל 10_1. Primae Jod.

Eine Form ינדע mit Einschaltung eines n, die in babylonischen Texten nach Merx, Chrestom. Targum. p. 206 nicht vorkommen soll, findet sich öfters in den Mss.

Nach Analogie dieser Verba bildet in A אתא seinen Infinitiv Aphel 4_{12} לְאוּתָאָה.

Bei den Mediae waw bringt Dalman (p. 261) יִיחוּם als einzige Ausnahme von der Regel, dass nach der superlinearen Vokalisation das Praefix des imperf. und infin. stets Schewa bekomme: A יִימוּת 1_{18} יִיחוּב 7_{20} יִילוּט 7_{21} לְמִיקַם 6_{10} sind weitere Fälle mit ē im Praefix.

Bei den Primae Aleph finden wir Formen 6_9 דִיִּיל 2_1 אִיזִיל statt der regelmässigen mit e, hierzu ist zu vgl. נִיזִיל in Merx Chrestom. Num. 20_{17}.

Die Bedeutung des Tg. für die Masorah, die bereits von Euringer anerkannt worden ist, wird im folgenden in erweitertem Masse unter Verwendung der handschriftlichen Lesarten dargetan und auch die Bedeutung des Targum für die Exegese gezeigt[1]).

Cap. I. 1. Die Schwierigkeit des מלך בירושלם, Verbindung eines stat. constr. mit einem präpositionalen Ausdruck, wird durch das eingeschobene דהוה des Tg. gelöst:

---

[1]) Abkürzungen: M = Masorah. 'A. Σ. Θ. = Aquila, Symmachus, Theodotion zitiert nach Field, Origenis Hexaplorum . . . . . fragmenta. Oxonii 1875. P. = Peschito. Syr. Hex. = Syrohexapla ed. Middeldorpf. Hi. C. = Hieronymi translatio in seinem Commentar. Hi. B. = Hieronymi translatio in der Bibliotheca divina. Euringer = Der Masorahtext des K. von Euringer. Leipzig 1890. Siegfried = Prediger und Hoheslied von Siegfried. Göttingen 1898. Delitzsch = bibl. Commentar über die poet. Bücher des alten Testaments. Leipzig 1875. Silber = וילבער von . . . שדה ישראל. Czernowitz 1883.

מלך bezieht sich alsdann auf Koheleth und בירושלם ist unabhängige adverb. Bestimmung.

4. Tg. übersetzt עומדת mit קיימא = die Erde bleibt „bestehen", nicht „stehen" wie moderne Exegeten.

5. Die Mss. A C und Druck p haben שאיף, wie im masor. Text; Tg. Hiob 7_2 beweist, dass dies Wort auch im Aramäischen vorkommt. שחיף in v könnte durch die ähnliche Aussprache der beiden Gutturale entstanden sein.

14. M. רעות רוחא Tg. תבירות רוחא Zerknirschung des Gemüts 'AΘ νόμῃ ἀνέμου „Weide", ebenso Σ βόσκησις ἀνέμου, dagegen 6_8 erklärt Σ (nach Hieronymus) wie Tg.: afflictio spiritus und ebenso P. ܪܥܝܘܬ ܪܘܚܐ. Tg. leitet רעות von רעע „zerbrechen" ab, und umgekehrt giebt es 12,6 das hebr. ותשבר durch ותהי רעיעא wieder.

15. Tg. לאתקנא setzt ein Passiv voraus, cf. LXX ἐπικοσμηθῆναι, Itala: adornari vgl. Siegfried.

16. Tg fasst על כל אשר היה persönlich auf על כל חכימיא דהוו, ebenso auch LXX ἐπὶ πᾶσι οἱ ἐγένοντο dagegen Syr. Hex.: Ἄλλος: ἐπὶ πάντι τῷ γενομένῳ.

17. Durch Cod. A C ist die Reihenfolge richtig hergestellt, nämlich: חוכמתא ומנדעא וחולחולתא דטלכותא וסוכלתנו.

Allerdings entspricht dem hebr. שכלות Thorheit — Tg. סוכלתנו, welches sonst die Uebersetzung von תבונה „Verstand" ist, wahrscheinlich ist diese veranlasst durch die unregelmässige Schreibung mit ש statt mit ס. Welche Schwierigkeit das Wort bereits den Alten machte, ersieht man aus Midr. 2,3 רבי יודן בעא קמיה דרבי אחא מהו דין דכתיב ולאחוז בסכלות אמר ליה לאחוז בסכלתנו und Midr. 2,4 סכלות nach dem einen וז הטפשות nach dem andern וז הטרחות.

Cap. II. 4. ff. In Midrasch zu Vers 8 findet sich eine ähnliche Beschreibung der Werke Salomos. כרם ביבנה ist den Targumisten ein so feststehender Begriff, dass er es in der Uebersetzung von נטעתי לי כרמים anwendet, cf. Midrasch zu Vers 8. אלו שורות של תלמידי חכמים שהם יושבים שורות שורות כדתנן וה מדרש דרש ראב"ע לפני חכמים בכרם ביבנה (cf. Kethub. 49a und andere Stellen). Ueber den Anachronismus von כרם ביבנה cf. Silber.

7. Gegen die Masorah מְקֻנֶּה hat Tg. constr.: קְנִין, doch wie berechtigt dieser ist, zeigen die übrigen Uebersetzer LXX. Θ. βουκολίου καὶ ποιμνίου. Auch punktiert Michaelis (cf. Siegfried) nach einigen Mss. stat. constr. מִקְנֵה. Tg. leitet שדה ושדות von dem aram. שדא „giessen" ab und eine Anzahl von Versionen stehen auf seiner Seite, auch die Annahme eines plurals auch im ersten Gliede wie Tg. findet sich noch in LXX Codex A. οἰνοχόους καὶ οἰνοχόας. P. ܟܘܣ̈ܐ ܘܡܫܩ̈ܐ. Hieron.: Scyphos . . . . ad vina fundenda.

9. Tg. ergänzt nach גדלתי — טובא und nach והוספתי — עותרא, dazu vgl. Hi. C., wo nach einigen Cod. nach adjeci ein sapientiam, im Hi. B. ist wie in Tg. opes ergänzt, doch mit Recht ist nach Euringer fraglich, ob dies im masor. Text gestanden hat.

10. Tg. giebt das hebr. עיני durch רבני סנהדרין wieder, wie (nach Silber) an vielen Stellen des Talmud und Midrasch עינים mit סנהדרין als die עיני העדה übersetzt wird.

24. אלהין דייכול des Tg. übersetzt ein hebr. מְשִׁיאֹכֵל, statt des mas. שִׁיאכל, cf. die Lesarten der LXX πλὴν ὃ φάγεται. Syr. Hex. ܐ ܕ ܢ ܐ ܟ ܠ ܫ. Hier. nisi quod comedat.

25. M. ומי יחוש Tg. מן הוא גבר דלית ליה חששא. Tg. erklärt es als eine Wurzel חשש leiden. Nach Siegfried liegt dies vielleicht auch in Σ, dessen φείσεται Schreibfehler für πείσεται wäre.

Cap. III. 5. Baer möchte מְחַבֵּק lesen und führt Targum als Stütze an: „מְחַבֵּק Brix. Ven. 1515 etc. . . . . scribunt מְחַבֵּק cum Mem participii. Etiam Tg. . . . huic scripturae farent". — Dagegen giebt מן גפפא in A C die Masorah מְ genau wieder.

15. M. עתיד י׳ למתבע חשוכא Tg. והאלהים יבקש את הנרדף ומסכינא מין ידוהי דרשיעא דרדיף ליה. „Gott wird für den Verfolgten Rechenschaft verlangen", vgl. auch Σ ὁ δὲ θεὸς ἐπιζητήσει ὑπὲρ τῶν ἐκδιωκομένων auch Midr. הקב"ה מבקש דמן של נרדפים מין הרודפים.

16. Tg. fasst הַצֶּדֶק als concretum auf und ebenso auch die LXX τόπον τοῦ δικαίου, dagegen hat Aquil. wie Masor. τῆς δικαιοσύνης.

19. Tg. לכולהון für M. לָהֶם, wie Tg. lesen noch Syr. Hex. und P.

Cap. IV. 3. M. לא היה Tg. לא הוה ולא אתברי, ebenso LXX ἐγένετο Σ ἐγεγνήθη. Druck p hat כל עובדא, dieselbe Lesart findet sich auch in LXX. 'A. Θ. σὺν πᾶν τὸ ποίημα.

8. Tg. תנין [Cod. A ליה ולית] auch Σ nach Syr. Hex. ܠܝܬ ܠܗ ܘܠܐ ܠܝܬ ܠܗ.

10. In M. יפולו (plur.), im Targum sing. יפול חד vgl. dazu (Field p. 387) „Pro πέσωσιν — πέσῃ est in Ald. Codd. 106. 147". Das masor. וְאֵילוֹ (wehe ihm) liest Tg. וְאִילוּ (wenn aber), doch vielleicht ist in Codex A וְאִלּוּ ein Hinweis auf ein וְאִי לוּ.

14. Tg. leitet M. הסורים (= האסורים Gefängnis) von סור abweichen ab und übersetzt מן גניסת פלחי טעותא. Eine besondere Auffassung hat Tg. von M. כי גם במלכותו נולד רש Tg. ארום אף ביומי מלכותא דאברהם אתעביד נמרוד מסכינא בארעא ähnlich auch Σ. ὁ δὲ καίπερ (βασιλεὺς γεννηθεὶς) ἠπορήθη.

17. M. לעשות רע Tg. למעבד בין טב לביש giebt einen guten Sinn, cf. P. ܠܡܥܒܕ ܒܝܢ ܛܒ ܠܒܝܫ.

Cap. V. 5. M. קוֹלֵךְ übersetzt Tg. על קל מילך דאתאמר בגנותא und nimmt also קולך in doppelter Version 1. = Stimme. 2. = קַלָּה Leichtsinn cf. Levy, Wörterbuch. M. את מעשה ידיך Tg. ית עובדי ידך = מעשי.

6. Zu ברוב חלומות ergänzt Tg. לא תהימן.

8. Die Auffassung des Tg. dieses schwer verständlichen Verses ist wohl die einfachste, auch Raschi und Ibn Esra fassen den Vers so auf, vgl. auch Leimdörfer: „der König ist dem Felde untertan", vgl. ferner Midr. z. Stelle und Midr. Wajikra rabba Par. 22.

9. Tg. בדיל דלית ליה אגר עלל למיכל will Silber emendieren בדיל דלית ליה אגר למיעל. Er sagt: Zuerst übersetzt

Tg. nach dem Sinne „wer keine Wohltaten übt, der hat kein Verdienst für die zukünftige Welt". Zum Schluss fällt es wieder in die wörtliche Uebersetzung zurück, deshalb emendiert er. Mir scheint dies nicht nötig: Wir haben hier wieder den Fall, dass zwei verschiedene Versionen derselben Stelle zu einer verarbeitet worden sind, denn לית לית שבח und לית לית אגר עלל sind beides Uebersetzungen von M. לא תבואה.

14. Auch Tg. stimmt (gegen Euringers Aufstellung) mit M. überein, es hat nämlich לסוברא עמיה לעלמא דהוא אזיל = M. שָׁלֵךְ.

19. M. כי האלהים מענה übersetzt Tg. מן קדם י׳ אתגזר עלוהי כמה זמין יסתגף, man vgl. hierzu die Stellen, wo Tg. mit אסתנפא בית das mas. ענן רע wiedergiebt.

Cap. VI. 5. M. teilt ein נחת לוה מוה | לא ידע . . . Tg. לא ידע בין טב ובין ביש למבחן. Die Einteilung Tg.'s, welches ידע mit נחת verbindet, findet sich auch in LXX und ʼA Σ Θ. In Σ auch dieselbe Deutung, nämlich נחת = Unterscheidung. καὶ οὐκ ἐπεφάθη διαφορᾶς ἑτέρου πράγματος πρὸς ἕτερον cf. auch Hier. neque cognovit distantiam boni et mali.

9. Die Hss. haben sinngemässer למחדי על עלמא דאית ליה, doch das עלמא דאתי der Drucke ist auch in Σ προσβλέπειν bestätigt.

12. M. בצל Tg. Codex A במילא, ebenso LXX. Syr. Hex. ἐν σκιᾷ.

Cap. VII. 1. Tg. ergänzt zu שמא das sinngemässe טבא ebenso Σ ὄνομα ἀγαθὸν.

7. Tg. Codex G hat אונסא die Gewalttat = dem masor. הַעֹשֵׁק, die übrigen lesen אניסא = העשק der Gewalttätige. — Tg. konstruiert falsch, indem es לֵיב als stat. constr. zu dem folgenden מתנה auffasst, denselben Fehler begehen LXX. ʼA. Θ. εὐτονίας αὐτοῦ, cf. auch Raschi לב מתנה: לב חכמה שהיא מתנה לאדם . . . Nur Σ (nach Hi.) übersetzt richtig: „perdit cor Matthana i. e. donum".

12. Wie Tg. interpretiert Σ nach Syr. Hex. ܕܠܐ ܡܬܩܛܠ ܒܫܠܡ ܠܐ ܢܫܠܡ ܠܗ ܒܫܠܡ ܕܠܐ ܢܫܠܡ ܠܗ ܒܫܠܡ.

13. LXX. τὶς δυνήσεται κοσμῆσαι ὃν ἂν ὁ θεὸς διαστρέψῃ αὐτόν fasst den Vers ebenso persönlich wie Tg.

14. M. מאומה Tg. מדעם ביש Σ μέμψιν, Σ nach Hi. quod contra eum quereretur, vielleicht setzt Tg. מאומה = מום wie Midrasch 5_{13} cf. Wünsche, Midrasch Koheleth.

15. M. מאריך ברעתו, das ܕܠܐ ܡܬܩܛܠ des Σ nach Syr. Hex. wäre unverständlich, wenn die Einschaltung in Tg. Codex C nicht vielleicht eine Erklärung gäbe: der Böse lebt lang wegen seiner Bosheit, d. h. um noch auf dieser Welt den Lohn der guten Taten zu geniessen und auf der andern Welt bloss Strafen zu empfangen.

25. M. סבותי אני ולבי Tg. חורית אנא בליבי wie Tg. haben Σ sensu meo Hi. B. animo meo. רשע כסל status construct. wie Tg. und alle alten Uebersetzer haben. Siegfried übersetzt unrichtig: Frevel (ist) Thorheit.

26. M. אסורים ידיה ihre H. sind Fesseln, Tg. כפיתן ידהא ihre H. sind gefesselt, auch LXX. δεσμὸς εἰς χεῖρας αὐτῆς. 'A. (nach Hier.) vinctae sunt manus eius. Syr. Hex. ܐܣܝܪ ܐܝܕܘܗܝ.

Cap. VIII. 1. M. פשר דבר Tg. פשר מיליא plur. auch in (Ἄλλος fortasse) Σ ἐπίλυσιν ῥημάτων M ועז פניו Tg. וחציף אנפין ebenso LXX. ἀναιδὴς προσώπῳ zu allen übrigen Vertenten cf. Euringer.

2. אני ist in Tg. und den übrigen Versionen (ausser Hier.) nicht wiedergegeben, cf. Euringer.

8. M. אין משלחת במלחמה Tg ולית מני זינא מסיין בקרבא, ebenso Σ οὐδέ ἐστι παρατάξασθαι εἰς πόλεμον.

10. M. ובכן Tg. ובקושטא dagegen, wo diese Auffassung am Platze wäre, macht Tg. einen Fehler: M. אשר כן עשו Tg. והיכמא דעבדו אתעביד להון, ebenso falsch LXX. Syr. Hex. P. etc. ὅτι οὕτως ἐποίησαν, aber richtig Σ ὡς δίκαια πράξαντες.

11. Wie Tg. על עובדיהון haben alle Vertenten für das mas. מעשה den plur. מעשי: ebenso v. 14.

hierzu vgl. die Erklärung Field's: Equidem non video cur tantopere offendat ἡ ἐπίπονος aerumnosa, si ponas Symmachum τὸ ἅπαξ λεγόμενον הָאֲבִיוֹנָא — הָאֲבִיוֹנָא miseram hic legisse. — Unterstützt wird diese Erklärung durch die Lesart der Drucke Tg.'s, die משכנא = מסכנא haben. So fände diese Hypothese, die auch Silber aufstellt, aber nicht zu erklären weiss, eine Stütze in Σ.

Corrigenda S. 1. Anm. 4a lies בִּירוּשָׁלֶם

„ 2. Z. 2 „ מִן

„ „ Anm. 24 „ אִתגַּבֵּה

„ 5. Z. 6 „ בַּלִּיבִי

„ 10. „ 1 „ בַּחִיר

„ 13. „ 2 „ וְדַאדַּחִיקוּ

„ 17. „ 3 „ בַּעִיתָּן

„ „ „ 16 „ שַׁמַּי

„ 23. „ 6 „ לִיצַּנוּתָהוֹן

„ 26. Anm. 9 „ אֲחֵכֶם

„ 30. „ 18 „ סוּפִּיָה

„ „ „ 22 „ דְּנָטַרוּ

עַל עִיסַּק כָּל עוֹפָא כְאִלּוֹ עַל כָּל[1] גַּנְבַיָּא דְאָזְלִין בְּלֵילְיָא וְיַתְרְפְסוֹן[2]
סַפְוָהְךָ מְלַטֵּימֵר שִׁירְתָּא: אַף מִן עוּבְדִין דִּיהוֹן[3] מִן קֳדָמַת דְּנָא תְּהֵי
דְּחֵיל לְמִדְכַּר יְהוֹן וְגַבְשׁוּשִׁיתָא קָלִילָא מְתִילָא בְּאָנְפֵי נַפְשָׁךְ לְטוּר
דָּם בְּעִדָּן מַהְלְכָךְ[4] בַּאוֹרְחָא וְתֵיצִיץ[5] רֵישׁ שִׁזְרְתָךְ[6] מִן כְּחִשׁוּתָא
כְּשֵׁיגְדָּא וְיִתְנַפְּחוּן אִסְתְּוָורֵי[7] רַגְלָךְ[8] וְתִתְמְנַע מִן מִשְׁכְּבָא[9] אֲרוּם
אִתְפְּנֵי אֱנָשָׁא[10] לְמֵהַךְ לְבֵית קְבוּרְתֵּיהּ וְיִסְחָרוּן[11] מְלַאֲבַיָּא תְּבַעֵי[12]
הֵינָךְ כְּסַפְּדַיָּא[13] דְּמִסְחָרִין[14] בְּשׁוּקָא לְמִכְתַּב דִּין חוּשְׁבָּנָךְ: עַד דְּלָא
יִתְאֲלַם[15] לִישָׁנָךְ מְלַמְּלָא וְתֵהֵי רְעִיעָא[16] מוּקְרָא[17] דְּרִישָׁךְ וְתִתְבַּד
מְרָרְתָךְ[18] עַל כַּבְדָּךְ וְיִרְהֵט גּוּפָךְ לְגוֹ[19] קִבְרָךְ: וְיֵתוּב בְּסַרְךָ דְּאַתְבַּרִי
מִן עַפְרָא עִילַּוֵי אַרְעָא הֵיכְמָא דַּהֲוָה מִלְקַדְמִין וְרוּחָה נְשְׁמָתָךְ תְּתוּב
לְמִמְלָּם[20] בְּדִינָא קֳדָם יְיָ הֵיהֲבַהּ לָךְ: בַּד אִסְתַּכַּל שְׁלֹמֹה מַלְכָּא הֵישְׁרָאֵל 8
בְּהַבְלוֹ דְעָלְמָא הָדֵין וּבְהַבְלִין דְּעַבְדִין בְּנֵי אֱנָשָׁא אֲמַר קָהֶלֶת
בְּכֵישְׁרֵיהּ כּוּלָּא הַבְלוֹ: וְיַתִּיר[21] מִן כָּל בְּנֵי אֱנָשָׁא הֲוָה שְׁלֹמֹה דְּמִתְקְרֵי 9
קָהֶלֶת חַכִּים וְתוּב הֲוָה מְאַלֵּיף[22] מַנְדְּעָא יַת עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְאַצִּית[23] לְקַל[24] חַכִּימַיָּא וּבְלֵישׁ בְּסִפְרֵי חוּכְמְתָא וּבְרוּחַ נְבוּאְתָא מִן
קֳדָם יְיָ תְּקִין סִפְרֵי חָכְמְתָא וּמַתְלִין דְּסַכְלְתָנוּ סְגִיאִין לְחַדָּא: בְּעָא 10
שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּמִתְקְרֵי קָהֶלֶת בְּחוּכְמְתֵיהּ לְמֵידַן דִּינֵי עַל הַרְהוּרֵי
לִיבָּא דְּאֱנָשָׁא וּבְלֵא סַהֲדִין בְּכֵין אִתְאֲמַר לֵיהּ בְּרוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם
יְיָ הָא כְּבַר אִתְכְּתִיב[25] בְּסִפְרָא[26] אוֹרַיְתָא עַל יְדוֹהִי דְּמֹשֶׁה רַבְּהוֹן[27]
דְּיִשְׂרָאֵל תְּקָנִין פִּתְגָמִין וּמְהֵימָנִין עַל מֵימַר[28] סַהֲדַיָּא יְקוֹם פִּתְגָם:

---

1) + A C. 2) A C וְיִתְרַפְּסוּן. 3) C G R דַּהֲווֹ B דַּהֲוִי. 4) A G p מַהְלְכָךְ R מַהֲלָכָךְ. 5) B p וְתֵיצִיץ G וְתִנַּפֵּיץ v וְתֵפִיץ R וְתִיפֵּיץ. 6) R שִׁיוְרָתָךְ. 7) G אִסְתּוֹרֵי B אִסְתְּוֵרֵי. 8) A R רִגְלָךְ. 9) A משכבא R G v מִשְׁכְּנָא. 10) A שִׁמְשָׁא. 11) G R וְיִסְחָרוּן. 12) C B תִּבְעֵי. 13) C R כספריא. 14) G v דְּמִסְחָרִין R דְּמִסַּחֲרִין. 15) A יתאלם v p יְתָאֵלֵם. 16) A רְעוּתָא. 17) C מִיקְרָא p מוּקְדָּךְ. 18) R מְרִירָתָךְ. 19) C G v בְּגוֹ. 20) v p לְמֵקֶם. 21) v וְיוֹתֵר. 22) A C אַלִּיף R + מְנַדְּעָא. 23) G וְצַיִּית. 24) A C לְכָל. 25) G v p אִכְתִּיב R אִתְכְּתִיב. 26) R בְּסִפְרָא. 27) A C רִבְּהוֹן. 28) p עַל מֵימְרָא דְּי וּבְמֵי.

וְחַמֵּי לֵיהּ לְקַבְלָא דִינָא מִן שְׁמַיָּא בְּחֵיוֹהִי וְרוּחִים [1] כָּל זְמַן דְּחֵיתִי
9 עֲלוֹהִי פּוּרְעָנוּתָא עַל הַבְלָא דְּעָבַד: חֲדִי עוּלֵימָא [2] בְּיוֹמֵי
וְהָא לִבָּךְ טַב עֲלָךְ בְּיוֹמֵי רְבוּתָךְ [3] וְאִיזֵל [4] בְּעַנְוָתָנוּתָא עִם אוֹרְחֵי [5]
לִבָּךְ וּתְהֵי זָהִיר בְּחֵיוֹהִי [6] עֵינָךְ דְּלָא תִסְתַּכַּל בְּבִישׁ וְאִשְׁתְּמוֹדַּע לָךְ
10 אֲרוּם עַל כָּל אִלֵּין עָתִיד יְ׳ לְאַעְלוֹתָךְ בְּדִינָא: וְאַעְדִי [7] רוּגְזָא [8] מִלִּיבָּךְ
וְלָא תְגָרוּם בִּישׁ עַל בִּסְרָךְ אֲרוּם עוּלֵימוּת וּיוֹמֵי אוּכְמוּת שְׁעַר
הַבְלוּ [9]:

1 XII. וּתְהֵי דָכִיר [10] יָת בָּרְיָךְ [11] לִיקָרְהוֹתֵיהּ בְּיוֹמֵי רְבוּתָךְ [12] עַד
דְּלָא יֵיתוֹן לְוָתָךְ יוֹמֵי בִשְׁתָא וּיְמַטּוֹן עֲלָךְ יוֹמִין [13] דְּתֵימַר לֵית לִי
2 בְּהוֹן רְעוּתָא: עַד דְּלָא יִשְׁתְּנֵי [14] זִיו יְקָרָא דְּאַפָּךְ דְּמִתְיְהִיל לְשִׁמְשָׁא
וְנְהוֹרָא דְּעֵינָךְ עַד דְּלָא יִסְתְּמוֹן [15] וְהַדָּר [16] לֵיסְתָּךְ [17] עַד דְּלָא יִתְקַדְּרוּן
וּלְבָבֵי [18] עֵינָךְ דְּמִתְיְהִילִין לְכוֹכְבַיָּא [19] עַד דְּלָא יִתְעַטְּמוּן וְדֵיסֵי עֵינָךְ יְהוֹן
3 סַלְגִין דְּמַעְוָת [20] כְּעַנְנִין [21] בְּחַר מִטְרָא: בְּיוֹמָא [22] דִּיזּוּעוּן אַרְכֻּבָּתָךְ [23]
וְיִתְנַקְּשׁוּן .אַדְרָעָךְ וְיִתְבַּטְּלוּן כַּכֵּי [24] פּוּמָךְ עַד דְּלָא יְכָלִין לְמִלְעֵם [25]
4 מִיכְלָא וְיִתְעַטְּמוּן עֵינָךְ דְּמִסְתַּכְּלִין בְּחַרְכֵּי רֵישָׁךְ: וְיהוֹן דָּגְלָךְ כַּבֵּי לִן
מִלְמִיפַּק בְּשׁוּקָא וְיִעְדֵּי [26] מִינָךְ רַעֲוּת מֵיכְלָא וּתְהֵי מִתְּעַר מִשְׁנְתָךְ [27]

---

1) G v ברחים. 2) C בְּיוֹמֵי. 3) R G p רְבוּתָךְ. 4) v וְאֵיזֵל p וְאֵיזֵל. 5) A אֲרְחֵי. 6) G v בְּחֵיוֹהִי. 7) R G v p וְתַעְדֵּי. 8) p רְגִיז v רְגִיז R רְגוּז. 9) Dieser Vers in A B C folgendermassen: וְתַעְדֵּי רוּגְזָא מִלִּיבָּךְ אֲרוּם רוּגְזָא מְקַטֵּיל לִבְנֵי אֲנָשָׁא וְלָא עוֹד אֲרוּם הוּא מְחִית לְגֵיהִנָּם רַבְּתָא וְאַת חַמֵּי [וְאִתְחֲזִי B. וְאַת חֲזִי C] לָךְ דְּתִשְׁתֵּיזֵב נַפְשָׁךְ מִדִּינָא דְּגֵיהִנָּם וְתִנְדַּע אֲרוּם עַל־כָּל־אִלֵּין הָדֵין כּוֹלְיָה מִתְחַשִּׁיב הַבְלוּ וְלָא יִשְׁתְּיֵיר לִבַּר נַשׁ [אֱנָשׁ B] מִכָּל עוֹבְדַיָּה [עוֹבְדוֹהִי B C] מִדְּעָם אֱלָהִין עוֹבְדִין טָבִין דְּאִינּוּן מְגִינִין עֲלוֹהִי וְאַף מְהַנִּין לֵיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי: 10) p דְּכַר. 11) B בְּרֵיךְ v בְּרֵיָךְ R בּוֹ׳. 12) R רְבִי׳. 13) R G v p שְׁנִין. 14) A ישתני. 15) v p יִסְתְּמוֹן. 16) R וְחוֹד. 17) B v לִיסְתָךְ R לֵיסְתָךְ. 18) G וּלְבָבֵי. 19) B בִּירְחָא. 20) p דְּמָעִין R דִּמְעִין. 21) p כְּעַנְנִין. 22) B C בְּיוֹמָא. 23) B אַרְכּוּבוֹתָךְ. 24) B כּוּבֵי R v p כַּכֵּי. 25) R לְמִלְעֵי. 26) G v וְיֵעְדֵּי p וְיֵעְדֵּי. 27) v מִשֵּׁינְתָךְ.

עִילָּוֵי אַרְעָא אוֹ חַרְפֵּי[1] נִצְחָן אוֹ אַפִּילוּ: אִין מִתְמַלְיָן עֲנָנַיָּא מְטַרָא 3
עִילָּוֵי אַרְעָא מַעְרָן[2] יָת מֵימֵיהוֹן[3] בְּגִין זְכוּתָא[4] דְּצַדִּיקַיָּא וְאִין לֵית
זְכוּ[5] בְּדָרָא הַהוּא בֵּיטָא וּבְמַדְבְּרָא נָחֲתָן דְּלָא יִתְהַנּוֹן[6] מִנְּהוֹן בְּנֵי
אֲנָשָׁא וְאִין אִתְגְּזַרְתָּ[7] מִן שְׁטָיָא לְמִיפַּל[8] מַלְכָּא וְיַעְטוּהִי מִן סַרְהוּתְהוֹן
מִן קֳדָם יְ מִיטְרָא דִּשְׁמַיָּא הֲוֵי וְאִי סוּבְעָא[9] וְכַפְנָא בְּדָרוּמָא אוֹ
בְּצַפּוּנָא אֲתַר דְּאִתְגְּזַר לְאִתְקַיְּמָא[10] הַהוּא עִיטָא תַּמָּן מִשְׁתַּלְחָא[11]
לְמֵהֲוֵי: גְּבַר דְּנָטַיר[12] חַרְשִׁין וְקוֹסְמִין[13] לָא יִעְבֵּיד טַב לְעַלַם 4
וּדְמִסְתַּכֵּל בְּטַוָּלַיָּא לָא מְגַבֵּי אֲגַר אֲרוּם חַרְשִׁין וְקוֹסְמִין[14] מְחַיְּלִין[15]
לְרוּחָא דְּלָא מִתְפַּס[16] בִּידּוֹי דְּבַר אֲנָשׁ וּמְוַלְּיָא מְחַיְּלִין לְעַנָּנֵי[17] שְׁטָיָא
דְּאָזְלִין וְלָא תְּיִבִין: הֵיכְמָא דְּלֵיתָךְ יְדַע אֵיכְדֵין יְהַלִּיךְ רוּחַ נְשְׁמְתָא 5
דְּחָיֵי בְּגוֹף עוּלֵימָא שְׁלֵילָא דְּשָׁרֵי בְּמַעַיְנָא[18] דְּאִיסְּתִיהּ מְעַבְּרָא[19]
וְהֵיכְמָא דְּלָא תְּנַדַּע אֵין דְּכַר אוֹ נוּקְבָא עַד זְמַן דְּאִתְיְלִיד הֵיכְדֵין
לֵיתָךְ יְדַע יָת עוּבְדָּא דְּיְ דְּיַעְבֵּיד בְּחוֹכְמְתֵיהּ יָת כּוּלָּא: בְּיוֹמֵי 6
עוּלֵימוּתָךְ[20] תְּנַסַּב אִיתְּתָא וְתוֹלִיד בְּנִין וְלִעְיָדָן סֵיבוּתָךְ לָא תִּשְׁבּוֹק
יָת אִיתְּתָא חוֹלְקָא מְלֵי בְּנִין אֲרוּם לָא אִשְׁתְּמוֹדַע לָךְ אֵידִין
מִנְּהוֹן אִתְבְּחַר לְמֵהֲוֵי טַב הָדֵין אוֹ דֵין וְאִין תְּרֵוֵיהוֹן כְּחָדָא טָבִין:
וְבִסְיָם[21] נְהוֹר אוּרַיְתָא וְטַב לְאַנְהָרָא עֵינִין[22] חְשִׁיכִין לְמִחְמֵי יְקָר[23] 7
אַפֵּי שְׁכִינְתָא[24] דְּעִתִּיד לְאַנְהָרָא אַפֵּי צַדִּיקַיָּא מִן זִיו שְׁכִינְתֵיהּ וְלְמֵהֲוֵי
שׁוּרְפֵיהוֹן כְּשִׁמְשָׁא: אֲרוּם אִן יוֹמִין סַגִּיאִין חַיֵּי[25] אֲנָשָׁא בְּכוּלְּהוֹן חֲמֵי 8
לֵיהּ לְמֶהֱוֵי וְלִמְעַסַּק בְּאוֹרַיְתָא דְּיְ וְיִדְכַּר[26] יָת יוֹמֵי חֲשׁוֹכָא דְּמוֹתָא
דְּלָא יְחוּב[27] אֲרוּם סַגִּיאִין אִינּוּן יוֹמַיָּא דִּישְׁכּוֹב שְׁכִיבָא בְּבֵית קְבוּרְתָּא

---

1) R אַפְלֵי . . . חַרְפֵּי. 2) G מַעֲרַן R מֵעֲרָן v p מְעָרָן. 3) A R מֵיהוֹן v / מַיָּה. 4) C זְכוּתָא. 5) R וְזִכוּ. 6) R יְתֶהֱנוּן. 7) R G v p אתגזר. 8) A C לְמִטְּלַל v p לְמִנְפַּל. 9) G סְבוּעָא R / שׁוּ. 10) v לְמִתְקַיְּמָא. 11) A C מְשׁוּלְחָא. 12) A דְּנָטִיר. 13) G וְקוֹסַם / C וְקוֹסָטִ. 14) + A C. 15) C v p מְחַיְּלָן. 16) A מְתַפַּס. 17) C p לְעַנָּנֵי. 18) p בְּמֵי R. 19) A R מְעָבְרָא v מַעְבָּרָא. 20) C עוּלְטָתָךְ v עוּלִיטִ. 21) R v וּבַסְיָם. 22) G-R v / עֵינִ. 23) R אִיקַר. 24) p + דְּיְ לְדַעְתִּיד. 25) v חֲיֵי R חֲיֵי. 26) G v וְיהֵי דְּכִיר p וְיהֵי דָּכֵר. 27) R v וְיחוּב C G יְתוּב A יְתוּב.

חַיֶּיבָא וּבַּטֵּל מִנָּךְ תִּקְרוֹבְתָּא[1] דִּצְפְּרָא וְרַבְרְבָנָיִךְ עַד דְּלָא יְקָרְבוּן[2]
17 תְּמִידָא דִּצְפְּרָא יְכֻלוֹן לְחַמָּא: טַב לָךְ[3] אַרְעָא דִּישְׁרָאֵל בְּעִדָּן
דִּישְׁלוּט עֲלָךְ חוֹקֵיהּ בַּר אֲחָהּ דְּהוּא מִן יְחוּס[4] בֵּית דָּוִיד מַלְכָּא
דִּישְׂרָאֵל דְּהוּא גְּבַר[5] תְּקִיף בְּאוֹרַיְתָא וְנָפִיק יְדֵי חוֹבַת פִּיקּוּדַיָּא
וְרַבְרְבָנָיִךְ בְּתַר דְּמִקְרְבִין תְּמִידָא אָכְלִין לְחַמָּא בּוּסְמָן אַרְבַּע שְׁעִין מִן
עִסְקֵל יְדֵיהוֹן בְּגֻבּוּרַת אוֹרַיְתָא[6] וְלָא בְּחֶלְשׁוּת וּבְסַמְיוּת[7] עֵינָא:
18 בְּחֶלְשׁוּת עֵיסֵק אוֹרַיְתָא וּפְקוּדַיָּא מִתְמַסְכִּין[8] גְּבַר מִבְנַיִן[9] וּבְטַכְּיוּת
פִּיקּוּדַיָּא[10] דְּאִתְפְּקִידַת[11] אִיתְתָא לְמִנְטַר מִן רִיחוּק סוֹאֲבַת[12] דְּמָהָא
19 וְלָא נְטַרָא מִתְעַבְּדָא דְּוָתָא[13] בְּגוֹ בֵיתָא: לְחוּכָא עֲבַדִין צְדוֹקָיָא
לְחֵים לְפַרְנְסָא עֲנִיִּין[14] כַּפְּיָנִין וְחַמְרָא דְּמַזְגִין[15] לְדַצָּחַיִן[16] יְהָא לְחֵין
לְחַדְּוָא לֵעַ לְמָא דְּאָתֵי וּכְסַף פּוּרְקָנְהוֹן יְסַהֵּיד עֲלֵיהוֹן זְכוּתָא לֵעַ לְמָא
20 דְּאָתֵי בְּאַנְפֵי כּוּלָּא: אַף בְּמִנְדְּעָךְ בְּחֵבְיוֹנֵי לִיבָּךְ מַלְכָא לָא תְלוֹט
וּבְאַדְּרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָךְ לָא תְלוֹט חֵימָא אַרְוָם רְוִיחָל מַלְאָכָא מְבַרֵּיז
בְּכָל יוֹמָא מִן שְׁמַיָּא עַל טוֹרָא דְּחוֹרֵב וּמְהַלֵּיךְ קָלָא בְּכָל עֵלְמָא
וְאֵילֵיהוֹ כְּהָנָא רַבָּא אָוִיל פָּרַח בַּאֲוִיר[17] שְׁטָיָא כְּנִשְׁרָא[18] מָרֵי[19] גְּפִין
וּמְחַוֵּי מִלִּין דְּמִתְעַבְּדִין בְּטַמִּירוּתָא לְכָל דַּיְרֵי אַרְעָא:
1 XI. אוֹשַׁט לְחֵים פַּרְנְסָךְ[20] לְעַנְיִין[21] דְּאָזְלִין בְּסַפְּיָנִין[22] עַל
אַפֵּי: מַיָּא אַרְוָם בְּתַר עִדָּן יוֹמִין סַגִּיאִין[23] תִּשְׁכַּח אַגְרֵיהּ לֵעַ לְמָא[24]
2 דְּאָתֵי: הַב חוּלָק טַב מִן זְרַע לְחַקְלָךְ בְּתִשְׁרֵי וְלָא תִתְמַנַּע[25]
מִלְמִזְרַע אַף בְּמַרְחֲשָׁוָן[26] וּבְכֻם לֵיוֹ אַרְוָם לָא תִנְדַּע מָא יְהָא בִּישְׁתָּא

---

1) G תִּקְרוֹבְתָּא v תְּקָרוֹבְתָּא. 2) v יְקָרְבוּן R p יַק׳. 3) C לֵךְ p לַיִךְ. 4) R יְחוּם. 5) R גִּיבָּר. 6) p + וּפְקוּדַיָּא. 7) R וְסַיְיטוּת עַיְינָא. 8) R G v טְחַסְּכָן. 9) A מִבְנַיָּן. 10) G v תַּפְקִידְתָּא. 11) A R אִתְפְּקְדַת׳. 12) R v p סְוָאבוּת. 13) R G v דְּוָתָא p דְּוָתָא v דַּ׳. 14) R עֲנְיֵין כְּפִינִין 15) A דְּמוֹזְגִין. 16) p לְדַצָּחַיִן v לְדַצָּחַיָּן R לְדַצָּחַיִן. 17) R בַּאֲוִיר G + דְּקִיעָא. 18) A C R p + הֵי. 19) A מְרַחְפָּא C מָרֵי גְּדִפִּין G. 20) C R פַּרְנְסוֹתָךְ. 21) R G v p לְעַנְיֵי. 22) R G v p בספינן C בְּסִיגּוֹפָא. 23) G v + חַמָּן. 24) p + בְּעַל לְמָא דִּדִּין וּבְעַלְטׁ׳. 25) R תְּמַנַּע. 26) A בְּמַרְחֲשָׁוָן, bloss in A an Stelle des folgenden בְּסְלִיו, das in A fehlt.

שׁקה אחוהי עתיד למסנד לעלמיא דקיסין ולמשבק פתגמי אוריתא
דאתיהבין[1] באורונא דקיסי שיטא בגין כן עתיד לאתוקדא בנורא על
10 ידי סלאבא די׳: וכד יחובון עמא בית ישראל ויתעבדון שטיא תקיפין
כבהדלא[2] סלאחתא מטרא והוא דרא דלא צלי[3] קדם י׳ בגון כן
אתקלקל כל עלמא בכפנא וכד תיבין ומתכנשין אוכלוסין[4]
אוכלוסין ומתגברין על יצריהון ומטלטן בזויהון[5] למבעי רחמין מן
קדם אלה[6] שטיא את בחון רעוא על מותר אכשרות חכמתהון: כד 11
מתגרן[7] חיוון[8] קלן לטרקא[9] ולנזקא[10] בעל לטא על חוביהון דבית
ישראל דלא עסקו[11] בפתגמי אוריתא בחשי[12] ואף לית מותר לגבר
אכיל קורצין[13] דמשתעי לישן תליתי[14] ארום באשתא[15] דגיהנם עתיד
לאתוקדא: מילי פום גבר חכים דאשתכח בדרא כד אתיא פורענותא 12
בעלמא מצלי[16] ומעדי ית פורענותא ומשכח רחמין קדם י׳ וספותהי[16]
דגוברא שטיא סלק[17] נזיפותא ובגין כן כולה עלמא מתגמרין:
שירוי[18] מילי פומיה שטיותא[19] וסוף מיטר פומיה חולחולתא[20] 13
בישא: ושטיא מסגי פתגמין סריקין דלית בחון צדוק עד דלא ינדע 14
אנש מא דעתיד למהוי ומא דעתיד למהוי ומא דעתיד למהוי בסופיה[21] מן
יחוי ליה: טרחות שטיא דיטרח בשטיותא אוהי[22] משלהי ליה על 15
דלא אילף[23] למיזל לקרתא דחכימא שרי[24] בגוה למתבע טיניה
אולפנא: וי לך[25] ארעא דישראל בעותהון[26] דישלוט[27] עלך[28] ירבעם 16

---

1) C דאתיהבין R v G דאתיהיב׳. 2) A p כפרו׳לא. 3) G v צלו. 4) bloss in A C doppelt. A אוכלסין. 5) A פרו׳ C כרו׳ל, letztere Lesart von Levy in Vergleichung mit dem syr. ܟܪܘܠ vorgezogen. 6) v אלהי C אלהי. 7) R v p מתגרן. 8) R חיון קלן. 9) G לטרקאה. 10) A ולנזקא. 11) A עסיקו R עסיקין. 12) R v p בחשי C בחשיי. 13) C A קרצין. 14) A C ביש p תליתי ביש. 15) C באישתא p R באשתא׳. 16) R G v p וספותיה. 17) A סלין. 18) A שירויי R v שירוי. 19) R v שטוקא. 20) A חלחלתא. 21) v סייפיה. 22) R איהוא. 23) G אילית v p אליף. 24) A שרי. 25) C G ליך p ליך R ווי. 26) G v בזמן. 27) G v p ימלוך. 28) C G עלוך p עלך.

3 וְאַף בָּאוֹרְחָא[1] סָרִיכָא[2] בְּעִיהֵן דְּשַׁטְיָא אָזֵיל לְבֵיהּ חָסִיר מִן חָכְמְתָא
4 וְעָבֵיד טָלִין דְּלָא תְקַנָּן[3] לְאִתְעַבְּדָא וְכוֹלְהוֹן אָמְרִין דְּשַׁטְיָא הוּא: אִן
רוּחָא דְּיִצְרָא בִישָׁא סְחִיל[4] בָּךְ וְמִתְגַּבַּר לְמִיסַּק עֲלָךְ אַתְרָךְ טַב
דְּחַוְיָתָא נְחִיג לְמִקַּם בֵּיהּ לָא תְשַׁבּוֹק אֲרוּם פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא אִתְבְּרִיאוּ
5 אַסְוָא בְּעָלְמָא לְמִשְׁבַּק וּלְמִנְשֵׁי מִן קֳדָם יְ׳ חוֹבִין רַבְרְבִין[5]: אִית
בִישָׁא[6] דְּחָזֵית בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁטָשָׁא וְטָחוֹקָא[7] בְּעָלְמָא
בְּפִתְגָמָא[8] דְּשָׁלְוְתָא דְּנָפְקָא מְהַחְצְפָא עַל נְוִבְרָא מִן קֳדָם שׁוּלְטָן:
6 יְהַב יְ׳ יָת אָדָם[9] רְשִׁיעָא וְשַׁטְיָא לְמִהֵוֵי בְּרִיא[10] בְּמִצְלְיָה וְמִשְׁתֵּיש
בְּאֶצְלְוָתָא[11] מִן שְׁטֵי מַרְוָתָא וְחֵי לְוָתָיה[12] גְּוִוֹתְנִין וְסַגִּיאִין וְעָמַךְ
בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׁתְּעַבְּדִין תְּחוֹתְהוֹן בְּגָלוּתָא וּמִן סַגִּיאוּת חוֹבֵיהוֹן עֲתִידִי
7 נְכָסִין מִתְמַסְכְּנִין וּבְמַכְלְוָתָא[13] יְתִבִין בְּנֵי עַמְמַיָּא: אֲמַר שְׁלֹמֹה
מַלְכָּא בְּרוּחַ נְבוּאָה חָמִית עַמְמַיָּא דְּהָווֹ[14] מִשְׁתְּעַבְּדִין מִן קֳדָמַת[15]
דְּנָא לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל מִתְגַּבְּרִין וְרַכְּבִין עַל סוּסָוָן[16] כְּאַרְכְּנוֹן[17]
8 וְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וְדַבְרֵנֵיהוֹן אָזְלִין הֵי כְעַבְדִין עַל אַרְעָא: עָנַת[18]
מְדָּת דִּינָא וְכֵין אֲמַרַת אִינוּן גַּדְמֵי לְהֵוֵן כָּל דָּא הֵי כַּמָּא דְּגַבָּר דְּכָרֵי
שׁוּחָא[19] בְּפָרְשַׁת אוֹרְחָא בֵּיהּ[20] אִתְחַיַּב לְמִיפַּל וְאוֹמָא דְּעַבְרַת עַל
גּוֹזְרַת מֵימְרָא דְּיְ׳ וְתַקְפוּ גּוּדָא[21] דְּעָלְמָא נְפָלוּ בִיד מַלְכָּא רְשִׁיעָא
9 דְּנָכְיָת[22] לְהֵוֵן כַּחוּשָׁא: אֲמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא נְבִיָּא גְּלִי קֳדָמַי דְּמִנְשָׁה
בַּר חִזְקִיָּהוּ[23] עָתִיד לְמִחֱב וּלְמִסְגַּד לְצַלְמַיָּא דְּאֶבְנִין בְּגִין כֵּין אִתְמְסַר
בִּיד[24] מַלְכָּא דְּאָתּוּר וְכִפְתִינֵיהּ בְּזַמְמִין[25] עַל דְּאַבְטֵל[26] פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא
דְּכַתִּיבִין בְּלוּחֵי אֶבְנַיָּא מִן עִיקָּרֵיהוֹן[27] בְּגִין כֵּין יִצְטַעַר בְּהוֹן וְרַב

---

1) C בְּאוֹרְחָתָא. 2) A C סְרִיבָן. 3) A R v תְּקַנִּין p כָּשְׁרִין. 4) C מְתַּל R v מְתַל p מָשֵׁל G. 5) C רַבְרְבָנִין. 6) G p בִּישְׁתָא v. 7) so A. C G v וּמָא נוּקָא בְּעָלְמָא. 8) C p כְּפִת׳. 9) G מַלְכָּא. 10) C בְּרִיָּא R v בַּר. 11) R בְּאַצְלְוָתָא. 12) A וְחַלְוְתֵיהּ גּוֹתְנִין. 13) A וּבְמִכְוְכוֹתָא. 14) C דַּהֲ׳. 15) G קַד׳ v קֳדָמַת. 16) R סוֹסְיָא. 17) C כַּאוּרְכּוֹנִין. 18) A עָנָא. 19) R גַּד׳ שׁוּחָא. 20) C בַּהּ. 21) A גּוֹזְרָא C נִיזְרָא (?) p גְּדָרָא. 22) p דְּנָכֵל R דְּנָכַת. 23) C חוֹקִיָּה. 24) C בִּיד. 25) R בוסְמָנִין. 26) A C דְּאֵיקַל G דְּבָטֵל R דְּאָטֵל. 27) A עֲקָרֵיהוֹן R v עִקָּרֵיהוֹן.

דיא דנחתם בתקפיה ובחוכמתיה הי כמא דגיברא עביד קרבא[1]
ומשויב ית יתבי קרתא בחוכמת לביה ואנש לא דכר בתר כין
ליצרא טבא דשויביה אלהין ייתר בלביה ובאה אנא הי כמא דיתבי
קרתא החיא לא דכירין[2] ית ענייא החוא דשויב יתהון: ואמרית אנא 16
בטיסרי טבא חוכמת[3] צדיקא[4] טכוח גבורתא[5] דחייבא דחוכמת
צדיקא[4] וחכותיה משויבא[6] ליה ולאנשי דריה ותקוף רשיעא דקאים
בתקוף[7] לביה בדיל דלא למהדר בתיובתא מחכלא ליה בלחודוהי
וחוכמת צדיקא[4] ועניא מודלולא בעיני רשיעי דריה[8] ובעידן דיוכח
יתהון על עובדיהון בישיא פתגמי אוכחותיה[9] ליתיהון[10] מתקבלין:
מי לי צלותא דחכימיא בוחשאי[11] מתקבלין קדם מרי עלמא יתיר מן 17
קבילת[12] קל[13] גוברא רשיעא דהוא שליט על שטיין[14] דפגין[15] ולא[16]
מתקבל[17]: טבא חוכמת חכימא בעידן עקתא יתיר מן תני[18] קרבא 18
בעידן אנחות קרבא וגוברא חייבא חד דאית בדרא גרים להובדא
טבתא רבתא מן עלמא:

X. יצרא בישא דשכין[19] על תרעי[20] ליבא הי כדיבבא[21] 1
וגרים[22] מותא בעלמא על דמסר[23] חכימא בעידן דחטי ומחבל[24]
שמא טבא דהוא דמי מן קדמת דנא למשח רבותא דמבסם[25]
בבוסמין[26] וכמה יאי ויקיר ויתיר[27] מן חוכמת חכימין ועותר עתידין 2
גבר דטפשותיה[28] זעיר וקליל: ליבא דחכימא למקני אוריתא
דאתויהיבת מימנא[29] די ולליבא דשטיא למקני נכסין דכספא[30] ודהב:

---

1) G v לְקְרָבָא. 2) G v p דְּכִירוּ. 3) A R v חָכְמַת. 4) A v plur. 5) A גְּבוּרַת G v גְּבוּרוֹת רְשִׁיעָיָא. 6) A מְשַׁוְּיבָ לֵהּ. 7) G בְּתוּקְפֵיהּ v בְּתוּקְפָּא. 8) G דְּרוֹי p דָּרָה v דָּרֵוֵי. 9) v p אוֹכַחְתֵּיהּ. 10) G לִיתֵינוּן. 11) G בְּחֻשָּׁאי R v p בַּחֲשַׁי. 12) so C G. A קַבִּילַת R p מְקַבְּלַת v מְקַבְּלָת. 13) R p קַל. 14) C שְׁטַיִן p שְׁטַטַיִן. 15) G דְּפָיְגִן v דְּפָיְגָן. 16) G v p וְלֵית. 17) G p v מְקַבָּל. 18) A C R כְּלִי וְנָא G מָאנֵי ק׳. 19) C G דְּשָׁכֵן R דְּשָׁכְנִין p דְּשָׁרֵי. 20) v תַּרְעֵי. 21) G כְּדִיבָבָא v כְּדִיבָבָא. 22) C G וְגַרְמִין. 23) so A. die übrigen דְּסַסְרֵי. 24) C וּמְחַבָּל. 25) A v דְּמְבַסֵּם R p דְּמְבַסֵּם. 26) G R v בְּבוּסְמַנִין. 27) G R v יְתֵיר. 28) R v p דְּטָפֵשׁ. 29) A מִימַּי R G v p בְּיַד יְמִי. 30) G v כַּסְפָּא.

הַחוֹת שִׁטשָׁא אָדוֹם לָא גוּבְרִין[1] דְּאִינוּן קְלִילִין כְּנִשׁרָא מִסְתַּיְעִין
לְמִרְהַט לְאִשְׁתַּיוּבָא מִן טוּתָא בְּקַרְבָּא וְלָא גִיבָּרַיָּא מִסְתַּיְעִין
בְּאַגְחוּתְהוֹן[2] קְרָבָא בִּגְבוּרְתְּהוֹן[3] וְאַף לָא חַכִּימַיָּא מִסְתַּיְעִין בְּחוּכְמְתְהוֹן
לְמִתְבַּע לְחַמָּא בְּעִידָן כְּפָנָא וְאַף לָא סוֹכְלְתָנִין מִסְתַּיְעִין בְּסוֹכְלְתָנוּתְהוֹן
לְמִכְנַשׁ עוּתְרָא[4] וְאַף לָא יְדָעֵי בִינָא מִסְתַּיְעִין[5] בְּמַנְדְּעוּתְהוֹן לְמִשְׁכַּח[6]
רְחָמִין בְּעִינֵי מַלְכָּא אָדוֹם עִידָן וְאַרְעוּתָא[7] בְּסוֹלְהוֹן יְעָדַע[8] יָת
12 כּוּלְּהוֹן: אָדוֹם אַף לָא אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבַּר יָת זִמְנֵיהּ בֵּין טָב לְבִישׁ מָא[9]
דְּעִתִּיד לְמֵהֲוֵי בְּעַלְמָא וּלְמֵיתֵי[10] עֲלוֹהִי כְּנוֹנֵי יְמָא דְּמִתְאֲחִדִין[11]
בְּחַכְמְתָא[12] וְכִצְפָּרֵי[13] שְׁמַיָּא דְּמִתְאֲחִדִין בְּתַקְלָא[14] כַּוְתְּהוֹן מִיתְקְלִין[15]
13 בְּנֵי אֲנָשָׁא לְזִמְנָן בִּישְׁתָּא כַּד[16] תִּפּוֹל עֲלֵיהוֹן בְּתַקּוֹף: אַף[17] דֵּין חֲזֵיתִי
14 בְּעַלְמָא הָדֵין תְּחוֹת[18] שִׁמְשָׁא וּרְבָבְתָא הִיא לְוָתִי: גּוּף בְּרַנְשׁ[19] דְּמִתְיְל
לְקַרְתָּא זְעֵירְתָּא[20] וְגֻבְרִין גִּבָּרֵי[21] חֵילָא זְעֵיר בְּגַוֵּהּ[22] הֵי כְּמָא דְּקְלִילִין
זְכוּתָא[23] בְּגַוֵּי לֵיבָא דְּאֲנָשָׁא וְיַעוֹל לְוָת גּוּפָא יְצָרָא בִּישָׁא דְּמִתְיְל
לְסַכְּלְךָ רַב וְתַקִּיף לְאִתְכַּנָּעָא וְאַסְחַר[24] יָת לֵיבָא לְמִטְעֵי[25] יְתֵיהּ וְבָנָא
עֲלוֹהִי אִתַּר לְמִיתַּב עַל דַּיְצְבֵי[26] לְאַסְטָוּתֵיהּ[27] מִן אוֹרְחָן דְּתַקָּנָן קֳדָם
יי לְאַתְּרֵיהּ יְתֵיהּ בְּמַצְדְּתָן[28] רַבְרְבִין דְּגִיהִנָּם לְאִתְקְלוּתֵיהּ[29] שַׁבַּע
15 זִמְנִין עַל חוֹבוֹהִי[30]: וְאִשְׁתְּכַח[31] בְּגוֹ[32] גּוּפָא יְצָרָא טָבָא מְכִיךְ
וְחָכִים וְאִתְגְּבַר עֲלוֹהִי וְכָבֵשׁ יְתֵיהּ בְּחוּכְמְתֵיהּ וְשֵׁזִיב יָת גּוּפָא מִן

---

1) A גיבְּרִין. 2) A באגחותיהון v בְּאַגָחוּתֵיהוֹן. 3) R בגבורתהון. בִּגְבוּרְתְּהוֹן
4) v עותְרָא. 5) R משתמעין במנדעהון. מִשְׁתַּמְּעִין בְּמַנְדְּעָהוֹן 6) C G לאשכחא. לְאַשְׁכָּחָא 7) G v
ורעיתא R ך. וְעֵרְעִיתָא 8) R יְעֵרַע. 9) G v + מן. מִן 10) A ולמותי. וּלְמוֹתֵי
11) A דמתרחשין. דְּמִתְרַחֲשִׁין 12) A C v בחכמה p בְּסָרְיוּגְתָא. בְּחָכְמָה 13) R p v צפרי. צְפָרֵי
14) G בתיקולא v תקולא p בקולא. בְּתִיקוּלָא 15) v מתקלן p מְתָקְלָן.
16) so A C. R G v p דאתע תדת לסהוי [R נפלא] עליהון רגעא חדא מן אמר שלמה מלכא דישראל + [C דאתעבדת לסהוי דאתעתדת]
שמיא: 17) A C + בר נשא R אֱנָשׁ. 18) p v וזע'. 19) G בר נשא R אֱנָשׁ. 20) p v
נברי v. 21) v בניה R. 22) A C זכוותהא p זַכְוָתָא G זכותיה v וְזַכוּתֵיהּ. 23) C ואסעֵר. 24) G v למטעי. לְמַטְעֵי. 25) G v דצבי. דְּצָבֵי.
26) C לאצ'. לְאַצְּדָא 27) G v במצודין R בְּמַצָדָתִין. 28) G לאדלקותיה. לְאַדְלָקוּתֵיהּ.
29) A C חובֵיה. 30) v ודישתכח. וְדִישְׁתְּכַח 31)—32) C בגווה. בְּגַוֵּהּ

אַף רַחִיטַתְהוֹן[1] אַף סְנַאַתְהוֹן[2] אַף קִנַאַסְתְהוֹן הָא כְּבַר הוּבְּדָא[3] מִן
עָלְמָא וְחוֹלַק טָב לֵית לְהוֹן עוֹד עִם צַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְאָתֵי וְלֵית
לְהוֹן הָנַאַה[4] מִן כָּל מָא דְאִתְעֲבִיד בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא: אֲמַר 7
שְׁלֹמֹה בְּרוּחַ נְבוּאָה קֳדָם יְ׳ עֲתִיד מָרֵי עָלְמָא לְמֵימַר לְכָל צַדִּיקַיָּא[5]
וְצַדִּיקַיָּא בְּאַנְפֵּי נַפְשֵׁיהּ אִיזֵיל[6] טַעֲוֹם[7] בְּחֶדְוָה לְחֶמְכָּ דְאִתְהֵיבִ[8] לָךְ עַל
לְחֶמְכָּ[9] דִּיהֲבַתְּ[10] לְעַנְיָא[11] וְחִשְׁיכָא[12] דַּהֲוָה[13] כִּפְּין[14] וּשְׁתֵי[15] בְּלִבְ[16]
טַב חֲמַרְכָּ דְאַצְטַנַּע לָךְ בְּגַוָּן עִדָּן חֲלַף חֲטַרְכָּ דְמוֹגַתָּא לְעַנְיָא וְחִשְׁיכָא
דַּהֲוָה[17] צַחֵי אֲרוּם הָא כְּבַר אִתְרְעֵי[18] קֳדָם יְ׳ עוֹבְדָךְ טָבְיָא:
בְּכָל עִדָּן יְהוֹן[19] כְּסוּתָךְ חִוָּורִן[20] מִכָּל[21] סוּאֲבָת[22] חוּבָתָא וּשְׁמָא 8
טָבָא דְמִתְיל לְמִשְׁחָ רְבוּתָא קָנֵי[23] בְּגִין דִּימְטוֹן בִּירְכָּן עַל רֵישָׁךְ
וְשֵׁיבוּתָךְ[24] לָא יְחַסַּר[25]: חֵזִי[26] חַיִּין טָבִין עִם אִיתְּתָא דְרָחֵימְתָּא[27] כָּל 9
יוֹמֵי חַיֵּי הֶבְלוּתָךְ דִּיהַב יְ׳ לָךְ בְּסִתְוֹלָךְ בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא
אֲרוּם הוּא[28] חוֹלָקָךְ בְּחַיָּיךְ וּבְטָרְחוּתָךְ דְּאַנְתְּ טָרַח בְּעָלְמָא הָדֵין
תְּחוֹת שִׁמְשָׁא: כָּל דְּמַסְפְּקָא יְדָךְ לְמֶעְבַּד טֵיבוּ וְצַדְקְתָא עִם מַסְכֵּינָא[29] 10
בְּכָל חֵילָךְ עֲבִיד[30] אֲרוּם בְּתַר מוֹתָא לֵית לְגַבֵּר עוֹבְדָא וְחוּשְׁבְּנָא
וּמַנְדַּעָא וְחָכְמְתָא בְּבֵית קְבוּרְתָא דְּאַתְּ אָזֵיל לְתַמָּן וְלָא יְסַיְּעוּן לָךְ
אֱלָהִין עוֹבְדִין טָבִין וְצַדְקְתָא[31] בְּלַחֲוֵדֵיהוֹן: אֲמַר שְׁלֹמֹה מַלְפָּא[32] כַּד 11
חֲוֵיתִי[33] יָתִיב[34] עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתִי אִסְתַּכְּלִית בְּחַוָּיוֹת בְּעָלְמָא הָדֵין

---

1) so G. A רְחִיטַתְהוֹן. C רְחִסְתְּהוֹן v רְחֵיטָתֵיהוֹן p רְחִימוּתְהוֹן. 2) A סְנִיאוּתְהוֹן p שְׂנְיָאוּתְהוֹן. 3) G אוֹבְדוֹן R v הוֹ׳. 4) G R הָנְיָה v הֲנָיָא p הֲנִיָּה. 5) so C p (A plural.). G צַדִּקַיָּא כָּל חַד וְחַד. 6) v אֲזִיל p אֲזִיךְ. 7) G טְעֵם. 8) R G v דְּאִיתְּהוֹתֵב. 9) C לְחַמְּכָא. 10) R p v דיהבתא. 11) R לַעֲנְיָא. 12) A plur. R p v וְלַחֲשׁוֹכָא. 13) A דְּהוּא p דְּהָוֵי. 14) v כְּפִין R ׳פ. 15) C וּשְׁתֵי. 16) G בְּלֵיבְ. 17) R דַּהֲוָוֹ צָחְנָן. 18) A C רְעִיוֹן (C אִיתֵי) p אִתְרְעֵין R אִיתְרַעֵין. 19) v p יְהַוְוֹן R ׳י. 20) A R v חִיוָרִין. 21) C מִכּוּל. 22) R G v p סוּאבוּת. 23) A קְנָא R G v p קְנֵי. 24) C וְטוּוֹתָךְ. 25) R יְחֶסָּךְ. 26) A חֲוֵי R חֲזֵה. 27) v p דרחימתא. 28) R G v הִיא. 29) R C plur. 30) A R עִיבַד cf. Jer. I. Deut. 5,27 Dalm. 222. 31) R v וּצְדָקְתָא. 32) A C + דישראל. 33) C הֲוֵיתִי. 34) C יְתִיב R ׳תִ׳.

IX. אָרוֹם יָת כָּל דִּין יְהָבִית עַל לִבִּי וּלְמִבְלַשׁ יָת כָּל דִּין 1
דְּצַדִּיקַיָּא וְחַכִּימַיָּא וְתֻלְמִידֵיהוֹן דְּמִשְׁתְּעְבְּדִין[1] לְהוֹן עַל עִיסַק אוּלְפָּן
אוֹרַיְתָא סְסִירִין בִּידָא דְּי׳ וּמִינֵיהּ אִתְגְּזַר עַל כָּל עֲלְמָא מָא דִּיהָא
בְּיוֹמַיְהוֹן אַף רְחִימְתָא[2] דִּי יְרָחֲמִנּוּן[3] גְּבַר אַף סְנַאתָא[4] דִּי יְסַנְיְנוּן
גְּבַר לֵית נְבִיָּא בְּעֲלְמָא דְּיִנְדַּע מָא דִּיהָא[5] בְּאַנְשָׁא כּוּלָא בְּמַתְלָא 2
אִתְגְּזַר לְמֶהֱוֵי קְדָמֵיהוֹן: כּוּלָא בְּמַתְלָא תְּלִיָּא וּמִן שְׁמַיָּא אִתְגְּזַר מָא
דְּעִתִּיד לְמֶהֱוֵי לְכוּלָא אַרְעָא[6] חַד לְזַכָּאָה וּלְחַיָּבָא לְדַכְּיָנָא[7] אוֹרְחָתֵיהּ
וְלִמְדַכֵּי[8] נַפְשֵׁיהּ וּלְמִסְאַב[9] נַפְשֵׁיהּ וּלְמִקְרַב[10] נִכְסַת קוּדְשִׁין
וּלְדַלֵּיהוֹהִי מִקְרֵב נִכְסַת קוּדְשִׁין כְּטָבָא[11] כַּחַיָּבָא כְּגוּבְרָא[12] דְּיוֹמֵי 3
לְשִׁיקְרָא[13] כְּגַבָּר דְּמוֹמְתָא דְּחֵיל: דִּין מְזַל בִּישׁ בְּכָל עֲלְמָא בְּכָל
דְּאִתְעֲבִיד[14] תְּחוֹת שְׁמְשָׁא אָרוֹם אַרְעָא חַד לְכוּלָא לְכָל דְּיָרֵי[15]
אַרְעָא וְאַף לִבָּא דִּבְנֵי אֲנָשָׁא אִתְמְלֵי עַל דָּא וְחוּלְחוּלְתָא[16] בְּלִבְּהוֹן[17]
כָּל יוֹמֵי חַיֵּיהוֹן וּבָתַר סוֹפוֹהִי[18] דְּאֲנָשָׁא נְטִיר לֵיהּ לַאֲתוּכְחָא[19] עִם
מֵיתַיָּא בְּדִין חַיְּבַיָּא: אָרוֹם מַן גּוּבְרָא דְּאִתְחַבַּר[20] לְכָל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא 4
וּלְמִקְנֵי חַיֵּי[21] עֲלְמָא דְּאָתֵי אִית לֵיהּ סַבָּר אָרוֹם כְּלִבָּא חַיָּיא הוּא
טַב מִן אַרְיָא דְּהוּא מֵית: אָרוֹם צַדִּיקַיָּא יְדָעִין דְּאִין יְחוּבוּן עַתִּידִין 5
לְמֶהֱוֵיהוֹן חֲשִׁיבִין כְּמֵיתַיָּא לְעֲלְמָא דְּאָתֵי בְּגִין כֵּן[22] נְטִירִין אוֹרְחָתְהוֹן[23]
וְלָא חַיְּבִין[24] וְאִין יְחוּבוּן תִּיבִין בְּתִיּוּבְתָא וְחַיְּבַיָּא לֵיהוֹן יְדָעִין מְדַּעַם
טַב עַל דְּלָא אוֹטִיבוּ עוֹבָדֵיהוֹן בְּחַיֵּיהוֹן וְלֵיהוֹן יְדָעִין מְדַּעַם טַב
לְעֲלְמָא דְּאָתֵי לֵית לְהוֹן אַגַּר טַב בָּתַר מוֹתְהוֹן אָרוֹם אִתְנַשִּׁי 6
דִּכְרָנֵיהוֹן[25] מִבִּינֵי צַדִּיקַיָּא: בָּתַר מוֹתְהוֹן דְּרִשִׁיעַיָּא לֵית בְּהוֹן צְרוֹךְ

---

1) A דְּמִשְׁתְּעְבְּדִין. 2) so A v. C רְחִמְתָא. 3) C יְרַחֲמִנּוּן. 4) v סְנִיאָתָא. 5) A G p דִּיהֵי. 6) A אַרְעָכוֹן v אַרְעָן p אַ׳. 7) R לְדַכְּיָנָן. 8) A וּלְמִדְכֵּי R וְלִדְכֵּי. 9) A וּלְמִסְאָב R אָ׳. 10) p וּלְמַקְרֵב. 11) A מִטָּבָא. 12)—13) in p דְּלָא דָּחֵל מוֹמְתָא. 14) A דְּאִתְגְּזַר p דְּאִתְגְּזַר׳. 15) v דַּיָּרֵי. 16) A וְחַלְחַלְתָּא. 17) v G p בלבביהון. 18) G סוֹפֵיהּ p יוֹמוֹהִי. 19) G R לְאָתְוָכְחָא v לְאִתְוָכְחָא cf. Merx sub יכח. 20) A דְּיִתְבַּחַר = dem Keri. 21) C חַיָּיא בְּעַלְמָא. 22) p דְּנַטְרוּ. 23) v G אוֹרַיְתְהוֹן p אָרְחָתְהוֹן. 24) G R חַיְּבִין. 25) v p דְּכַר׳.

14 וְיֵשׁ הֶבֶל[1] כַּטֶּלֶא[2] בָּגִין דְּלְיַתְהוֹהִי דְּחַיִל טַן קַדָּם י׳: אִית הֶבְלָא
דְּאִתְנַזַּר[3] לְמֶהֲוֵי מִתְעַבֵּיד עַל אַפֵּי אַרְעָא דְּאִית צַדִּיקַיָּא דְּמָטֵי[4] לְהֶוֹן
בִּישָׁא כְּאִילֵּו אִינּוּן עָבְדִין בְּעוֹבְדֵי חַיָּבַיָּא[5] וְאִית דְּשִׁעְיָא[6] דְּמָטֵי לְהֶוֹן
טָב כְּאִילֵּו אִינּוּן עָבְדִין כְּעוֹבְדֵי צַדִּיקַיָּא וְחַמִּית בְּרוּחָ קוּדְשָׁא דְּבִישָׁא
דְּמָטֵי לְצַדִּיקַיָּא בְּעֵי לְמֶהֱוֵי הָדֵין לָא עַל חוֹבֵיהוֹן אֶלָּהֵין לְמִגְבֵּי מִנְּהוֹן
חוֹבָא קַלְיָא לְמֶהֲוֵי אַגְרְהוֹן שְׁלִים לְעֵי לְמֶהֱוֵי דְּאִתֵּי וְטָב דְּמָטֵי לְחַיָּבַיָּא
בְּעֵי לְמֶהֱוֵי הָדֵין לָא עַל זְכוּתְהוֹן אֶלָּהֵין לְמִפְרַע לְהֶוֹן אַגְרָא עַל זְכוּתְהוֹן[7]
קַלְיָא דְּעָבְדוּ לְמֶהֲוֵי אַכְלִין אַגְרְהוֹן[8] בְּעֵי לְמֶהֱוֵי הָדֵין וּלְאוֹבְדֵיהוֹן[9]
15 חוֹלְקְהוֹן[10] לְעֵי לְמֶהֱוֵי דְּאִתֵּי אֲמָרִית בְּמֵימְרִי דְּאַף דֵּין הֶבְלָא: וְשַׁבַּחִית
אֲנָא יָת חֶדְוְתָא אוֹרְחָא אֲרוּם לֵית טָב[11] לְאֱנָשׁ בְּעֵי לְמֶהֱוֵי הָדֵין תְּחוֹת
שִׁמְשָׁא אֲרוּם אֶלָּהֵין לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי וּלְמֶחֱדֵי בְּטוּרְחֵיהּ וּבְחוֹלְקֵיהּ
דְּאִתְּהֵיב לֵיהּ טַן שְׁמַיָּא וְלָא יְשֵׁיט יְדֵיהּ בְּחֶטּוּפִין וְאָנוֹסִין[12] וְהוּא
יְלְוֵנֵיהּ[13] לְשֶׁלֶם לְעֵי לְמֶהֱוֵי דְּאִתֵּי[14] וְיִקְבֵּיל אַגַּר שְׁלִים עַל טוּרְחֵיהּ
דְּטָרַח[15] בְּשַׁלְיוּתָא[16] כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי דְּיִתֶּב לֵיהּ י׳ בְּעֵי לְמֶהֱוֵי הָדֵין תְּחוֹת
שִׁמְשָׁא: כְּמָא דְּיִתְּבִית יָת לִבִּי לְמִדַּע חָכְמְתָא אוֹרַיְתָא וּלְמִחֲזֵי יָת עִנְיָנָא
16 דְּאִתְעֲבִיד עַל אַרְעָא אֲרוּם אַף חֲכִימָא דְּיִצְבֵּי לְמֶעְסַק בְּאוֹרַיְתָא
וּלְאַשְׁכָּחָא חָכְמְתָא טוּרְחָא הוּא לֵיהּ אֲרוּם אַף בִּימְמָא לָא יְנוּחַ
17 וּבְלֵילְיָא[17] שִׁנְתָא[18] בְּעֵינּוֹהִי לָא חָזֵי[19]: וְחַזֵּית[20] אֲנָא יָת כָּל עוֹבַד
גְּבוּרְתָא דְּיָ׳ אֲרוּם דְּחֵילוּ[21] הוּא וְלֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאֱנָשׁ לְאַשְׁכָּחָא יָת
עוֹבַד גְּבוּרְתָא דְּיָ׳ דְּאִתְעֲבִיד בְּעֵי לְמֶהֱוֵי הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא כַּד יִטְרַח
אֱנָשׁ לְמִתְנַע מָא דְּעִתִּיד לְמֶהֱוֵי וְלָא יִשְׁכַּח וְאַף אִן יֵימַר גְּבַר חַכִּים
בְּמֵימְרֵיהּ לְמִנְדַּע מָא דְּעִתִּיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹף יוֹמַיָּא לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמַשְׁכָּחָ[22]:

---

1) A R יְחַלְפוּן. v וְיִפְלְחוּן p וְיַחֲלְפוּן. 2) so p. A כְּטַלְלָא C כְּטוּלָא G v כְּטֶלֶל. 3) A C דמת׳. 4) v דְּמָטֵי. 5) C דְּשִׁעְיָא. 6) GRvp חַיָּבִין. 7) A זְכוּתָהּ v וְכוּתֵיהּ. 8) G אַגְרָא. 9) so C. A וּלְאוֹבְדֵיהוֹן R p וּלְהוֹבְדָא v G וּלְהוֹבְדָא. 10) p חוּלְקָהוֹן. 11) p טָבָא. 12) A R יְלְוֵנֵיהּ A וְאָנוֹסָא G וְאוֹנְסִין v p וְאֲנִיסָא. 13) v p יְלְוֵנֵיהּ. 14) G v הֲהוּא. 15) C דְּטָרַח. 16) v בְּשֶׁלְמֵי׳ p בְּשַׁלְמֵי׳ G בְּשַׁלְמֵי׳. 17) A וּבְלֵילְיָא. 18) A שִׁינְתָא. 19) R חֲזָא. 20) C יְחֲזֵי׳. 21) R R v p דְּחֵילָא. 22) A לְמִשְׁכַּח.

7 בעלמא על חובת אנשין עבדין[1] בישא דסגיאה[2] על לויהון[3]: ארום
ליתוהי חכים למידע[4] מא דעתיד למהוי בסופיה[5] על הוהי ארום בעידן
8 דיהא[6] דעוא מן קדם י׳ לאבאשא ליה מן הוא דיהוי ליה: ליית אנש
דשליט[7] ברוה נשמתא למטנע ית נשמתא דחיי בגין דלא יפסוק[8]
מן גופא דאנשא וליית שלטנא[9] ביום[10] מותא לשיזבא[11] גבר
לחבריה וליית מנוי[12] וינא[13] מסייען[14] בקרבא ולא ישיזיב חובא[15]
9 ית מרוהי ביום דינא רבא: ית כולא דין חמית[16] דהוה[17] בעלמא
הדין ויהבית[18] ית לבי למנדע ית כל עובדא דאתעביד בעלמא הדין
10 תחות שמשא בעידן דישלוט אנש באנש לאבאשא ליה: ובקושטא
חמית חייביא דאתקברו[19] ואשתיציאו מן עלמא[20] ומאתר[21] קדיש
דצדיקיא שריין[22] תמן ואזלו לאתוקדא בגיהנם ואתנשיאו[23] מן[24]
11 יתבי קרתא והי[25] כמא דעבדו אתעביד להון אף דין הבלו: מן
בגלל דלא[26] מתעביד פתגם בישׁ פורענות רשיעיא בפריע על
עובדיהון בישיא בגין כין אתמלי ליבא דבני אנשא בהון למעבד
12 בישׁ בעלמא הדין: ובוסן דחייבא יעביד בישׁ מאה שנין ומן קדם
י׳ אתהיב[27] ליה ארכא בגין דיתוב ארום אתגלי לי[28] ברוח קודשא
וידעית אנא דיהי טב לעלמא דאתי לדחליא[29] די׳ דדחלין מן
13 קדמוהי[30] ועבדין[31] רעותיה: וטב לא יהא[32] לרשיעא ולא יהא ליה
ארכא לעלמא דאתי ובעלמא הדין אתקטעון[33] יומי חיוהי ויערקון[34]

---

[1]) R G v p עבדי. [2]) G v דסגיאן. [3]) A C עלהוהי p. [4]) — v G. p דידע. [5]) R בסיפיה. [6]) A דיהא G p דיהי. [7]) G v דישלוט. [8]) A C p יפוק. [9]) G v p שלטונא. [10]) A C ד׳ ביומא. [11]) v לשיזבא. [12]) A C כלי. [13]) G וייי R ׳וי. [14]) C מסעייא. [15]) A C v חוב. [16]) G p v חזית. [17]) C דהוה. [18]) v ויהבית p ויהבת. [19]) v דאתקברו. [20]) A C מן ארעא. [21]) v מאתר. [22]) G שריין p שרין v שריו. [23]) v ואתנשיו. [24]) G v מבין. [25]) A והוא כמא. [26]) G v p ד׳ ליית. [27]) so G. A C R v p אתיהיבת. [28]) A v p ליה. [29]) v לדחליא. [30]) C קדמויי. [31]) p ועבדי. [32]) A יהי. [33]) so G. p ׳ית. A C אתקטעו R ׳אתקט v. אתקטעין. [34]) p יעקון R ׳יע.

14 וַיְחַלְפוּן[1] כְּטַלְלָא[2] בְּגִין דְּלֵיתְוְהִי דְּחִיל מִן קֳדָם יְ׳: אִית הֶבְלָא
דְּאִתְגְּזַר[3] לְמֶהֱוֵי מִתְעֲבִיד עַל אַפֵּי אַרְעָא דְּאִית צַדִּיקַיָּא דְּמָטֵי[4] לְהוֹן
כְּעוֹבָדֵי חַיָּבַיָּא[5] וְאִית רְשִׁיעַיָּא[6] דְּמָטֵי לְהוֹן
טַב כְּעוֹבָדֵי זַכָּאַיָּא[7] וְחָמִית בְּרוּחַ קוּדְשָׁא דְּבִישָׁא
דְּמָטֵי לְצַדִּיקַיָּא בְּעַלְמָא הָדֵין לָא עַל חוֹבֵיהוֹן אֱלָהִין לְמִגְבֵי מִנְּהוֹן
חוֹבָא קֳדָם לָא לְמֶהֱוֵי אַגְרֵהוֹן שְׁלִים לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְטַב דְּמָטֵי לְחַיָּבַיָּא
בְּעָלְמָא הָדֵין לָא עַל זְכוּתְהוֹן אֱלָהִין לְמִפְרַע לְהוֹן אַגְרָא עַל זְכוּתְהוֹן[7]
קֳדָם לָא דְּעֲבָדוּ לְמֶהֱוֵיהוֹן אַכְלִין אַגְרֵהוֹן[8] בְּעָלְמָא הָדֵין וְלָאוֹבְדֵיהוֹן[9]
15 חוֹלְקְהוֹן[10] לְעָלְמָא דְּאָתֵי אַסְּרִית בְּסִימְרֵי דְּאַף דִּין הֶבְלָא: וְשַׁבְּחִית
אֲנָא יָת חֶדְוָת אוֹרְחָא אֲרוֹם לֵית טַב[11] לְאֱנָשׁ בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת
שִׁמְשָׁא אֲרוֹם אֱלָהִין לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי וּלְמִחְדֵּי בְּטוּרְחֵיהּ וּבְחוֹלְקֵיהּ
דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ מִן שְׁמַיָּא וְלָא יוּשְׁיט יְדֵיהּ בְּחֶטּוֹפִין וַאֲנוֹסִין[12] וְהוּא
יְלָוֵנֵיהּ[13] לְשִׁלֵּם לְעָלְמָא דְּאָתֵי[14] וְיִקְבֵּיל אַגַּר שְׁלִים עַל טוּרְחֵיהּ
דְּטָרַח[15] בְּשִׁלֵּימוּתָא[16] כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי דְּיָהֵב לֵיהּ יְ׳ בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת
שִׁמְשָׁא: כְּמָא דְּיָהֵבִית יָת לִבִּי לְמִדַּע חָכְמְתָא אוֹרַיְתָא וּלְמִחֲזֵי יָת גְּנוּן
דְּאִתְעֲבִיד עַל אַרְעָא אֲרוֹם אַף חַכִּימָא דְּיַצְּבִי לְמִעְסַק בְּאוֹרַיְתָא
וּלְאַשְׁכָּחָא חָכְמְתָא טוּרְחָא הוּא לֵיהּ אֲרוֹם אַף בִּימְמָא לָא יְנוּחַ
17 וּבְלֵילְיָא[17] שִׁנְתָּא[18] בְּעֵינְוֹהִי לָא חָזֵי[19]: וְחָמִית[20] אֲנָא יָת כָּל עוֹבַד
גְּבוּרְתָּא דְּיָ׳ אֲרוֹם דְּחֵילוּ[21] הוּא זְלִית לֵיהּ רְשׁוּ לְאֱנָשׁ לְאַשְׁכָּחָא יָת
עוֹבַד גְּבוּרְתָּא דְּיָ׳ דְּאִתְעֲבִיד בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא כַּד יְטָרַח
אֱנָשׁ לְמִתְנַע מָא דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי וְלָא יִשְׁכַּח וְאַף אִן יֵימַר גַּבָּר חַכִּים
בְּסִימְרֵיהּ לְמִנְדַּע מָא דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹף יוֹמַיָּא לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמַשְׁכְּחָה[22]:

---

1) A R יִחַלְפוּן. v וְיַחֲלִפוּן p וְיַפַּלְחוּן. 2) so p. A כְּטַלְלָא C כְּטוֹלָא G v כְּטָלָל. 3) A C דמת׳. 4) v דְּמָטֵי. 5) C רְשִׁיעַיָּא. 6) G R v p חַיְּבִין. 7) A זְכוּתֵיהּ v וְזִכוּתֵיהּ. 8) G אַגְרָא. 9) so C. A ולאובדיהון R p ולהובדיהון v G וּלְהוֹבְדָא. 10) p חוּלְקְהוֹן. 11) p טָבָא. 12) A R יְלוֹנֵיהּ A וְאוֹנסָא G וְאוֹנסִין v p וְאַנְיָסָא. 13) v p יְלַוְיֵנֵיהּ. 14) G v הַהוּא. 15) C דְּטָרַח. 16) v בְּשִׁלְמָ׳ p בְּשִׁלְמָ׳ G בְּשַׁלְמָ׳. 17) A וּבְלֵילְיָא. 18) A שִׁינָ׳. 19) R חֲזָא. 20) C יְחֵזִי׳. 21) R R v p דְּחֵילָא. 22) A לְמִשְׁכַּח.

7 בַּעֲלְמָא עַל חוּבַת אֲנָשִׁין עֲבַדִין[1] בִּישָׁא דְסַגִיאָה[2] עֲלְוֵיהוֹן[3]: אֲרוֹם
לֵיתוֹהִי חַכִים לְמִידַע[4] מָא דְעָתִיד לְמֶהֱוֵי בְסוֹפֵיה[5] עֲלְוֵהִי אֲרוֹם בְעִידַן
8 דִיהֶא[6] רְעוֹא מִן קֳדָם יְ׳ לְאַבְאָשָׁא לֵיה מַן הוּא דִיחֲוֵי לֵיה: לֵית אֱנָשׁ
דְשַׁלִיט[7] בְרוּחָה נְשַׁמְתָא לְמִטְנַע יָת נְשַׁמְתָא דְחַיֵי בְגִין דְלָא יִפְסוֹק[8]
מִן גּוּפָא דְאֱנָשָׁא וְלֵית שְׁלְטָנָא[9] בְיוֹם[10] מוֹתָא לְשֵׁיזָבָא[11] גְבַר
לְחַבְרֵיה וְלֵית מָנֵי[12] זִינָא[13] מְסַיְעַן[14] בְקְרָבָא וְלָא יְשֵׁיזֵיב חוֹבָא[15]
9 יָת מָרוֹהִי בְיוֹם דִינָא רַבָּא: יָת כּוֹלָא דִין חַמִית[16] דְהַוָה[17] בְעָלְמָא
הָדִין וְיָהֵבִית[18] יָת לִבִי לְמִנְדַע יָת כָל עוֹבְדָא דְאִתְעֲבִיד בְעָלְמָא הָדִין
10 תְחוֹת שְׁמְשָׁא בְעִידָן דְיִשְׁלוֹט אֱנָשׁ בַאֱנָשׁ לְאַבְאָשָׁא לֵיה: וּבְקוּשְׁטָא
חַמִית חַיְבַיָא דְאִתְקְבָרוּ[19] וְאִשְׁתֵיצִיאוּ מֵעָלְמָא[20] וּמְאַתַר[21] קַדִישׁ
דַצְדִיקַיָא שָׁרְיָין[22] תַמָן וְאָזְלוּ לְאִתּוּקְדָא בְגֵיהִנֵם וְאִתְנְשִׁיאוּ[23] מִן[24]
11 יְתְבֵי קַרְתָא וְהֵי[25] כְמָא דְעָבְדוּ אִתְעֲבִיד לְהוֹן אַף דִין הֶבְלוּ: מִן
בְגַלְלְ דְלָא[26] מִתְעֲבִיד פִתְגָם בִישׁ פּוּרְעָנוּת דִשְׁיעָיָא בִפְרִיעַ עַל
עוֹבְדֵיהוֹן בִישַׁיָא בְגִין כֵין אִתְמְלִי לִיבָּא דִבְנֵי אֱנָשָׁא בְהוֹן לְמֶעְבַּד
12 בִישׁ בַעֲלְמָא הָדִין: וּבְגִין דְחַיְבָא יְעָבִיד בִישׁ מְאָה שְׁנִין וְמִן קֳדָם
יְ׳ אִתְהֲיֵב[27] לֵיהּ אַרְכָּא בְגִין דְיִתְוֹב אֲרוֹם אִתְגְלִי לִי[28] בְרוּחַ קוּדְשָׁא
וְדִעְוַית אֲנָא דִיהֵי טַב לְעַלְמָא דְאָתֵי לְדַחֲלַיָא[29] דְי׳ דְדָחֲלִין מִן
13 קֳדָמוֹהִי[30] וְעָבְדִין[31] רְעוּתֵיהּ: וְטַב לָא יְהֵא לִרְשִׁיעָא וְלָא יְהֵא לֵיה
אַרְכָּא לְעַלְמָא דְאָתֵי וּבְעַלְמָא הָדִין אִתְקְטָעוּן[32] יוֹמֵי חַיּוֹהִי וְיִעְרְקוּן[33]

---

1) R G v p עֲבַדֵי. 2) G v דְסַגִיאָן. 3) A C עֲלָווֹהִי p עֲלָוֵהִי. 4) — v G. p דְיַדַע. 5) R בְסִיפֵיה. 6) A דִיהֵא G p דִיהֵי. 7) G v דִישְׁלוּט. 8) A C p יִפּוֹק. 9) G v p שְׁלִטוֹנָא. 10) A C בְיוֹמָא דְ׳. 11) v לְשֵׁיזָבָא. 12) A C כְלִי. 13) G זִיוִי׳ R זִינָא. 14) C מְסַעְיָא. 15) A C v חוֹב. 16) G p v חֲזִית. 17) C דַהֲוָה. 18) v וְיָהֲבִית p וַהֲבֵית. 19) v דְאִתְקְבָרוּ. 20) A C מִן אַרְעָא. 21) v מֵאֲתַר. 22) G שָׁרְיָין p שַׁרְיָן v שַׁרְיָן. 23) v וְאִתְנַשְׁיָן. 24) G v מִבֵּין. 25) A וְהוּא כְמָא. 26) G v p דְלֵית. 27) so G. A C R v p אתיהיבת. 28) A v p לֵיהּ. 29) v לְדַחֲלַיָא. 30) C קְדָמְוֵי. 31) p וְעָבְדֵי. 32) A יְהֵי. 33) so G. p יִת׳. A C אִתְקְטָעוּ R אִתְקְטָ׳ v. אִתְקְטָעִין. R יַעֲרְקוּן׳ p יֵעֶ׳.

מַהִימַן וְזַכַּאי בֵּין[1] אֱלֹף מִלִּין דְּאִתְכַּנָּשׁוּ לְמֶעְבַּד מִגְדָּלָא בְּבָבֶל
וְאִתְּתָא בְּכָל אִלֵּין נְשֵׁיהוֹן[2] כְּשָׁרָה[3] לָא אֶשְׁכַּחְתִּי׃ לְחוֹד חָזוֹ דֵּין 29
אֶשְׁכַּחְתִּי דְּעָבַד יְ֝יָ אָדָם קַדְמָאָה תַּקִּין[4] קַדְמָאי וְזַכַּאי וְחַיְוָא וְהָוָה
אִינוּן אֶטְעָיוּהִי[5] לְמֵיכַל מִן פֵּירָיָא דְאִילָנָא דְאָכְלִין פֵּירוֹהִי חָכְמִין
לְמֵידַע בֵּין טָב לְבִישׁ וְגַרְמוּ[6] לְאַסְתַּקָּפָא עֲלוֹהִי יוֹמָא דְּמוֹתָא וּלְכָל
דָּיְרֵי אַרְעָא וְאִינוּן[7] תַּבְעוּ לְמִשְׁכַּח חוּשְׁבְּנִין[8] סְגִיאִין בְּגִין לְאִיתָּאָה[9]
מַחְתָּא[10] עַל דָּיְרֵי אַרְעָא׃

1 מַן הוּא[11] חַכִּימָא דְּיָפוּל[12] לְמִקַּם כְּל[13] קְבִיל חוּכְמְתָא VIII.
דְּיְ֝יָ וּלְמַהְדָּעָ֫ת פְּשַׁר[14] מִלְּיָא בְּנַבְיָיא[15] חוּכְמְתָא דְּגַבַּר חַכִּים תְּנַהַר[16] זִיו
אַפּוֹהִי בֵּינֵי צַדִּיקַיָּא וְחַצִיף[17] אֲנָפִין מִתְחַלְּפִין כְּל אוּרְחָתֵיהּ מְטַב
לְבִישׁ׃ הַוִי זָהִיר[18] אֶת פּוּמָךְ עַל גְּזֵירַת[19] מַלְכָּא דְּיִפְקְדִינָךְ 2
וְעַל עִיסָק מוֹמָתָא[20] דְּיְ֝יָ אוֹדְהַר וְלָא תּוּמֵי[21] בְּשׁוּם מֵימְרֵיהּ עַל
מְגָן׃ וּבְעִדָּן רְגָזָא דְּיְ֝יָ[22] לָא תְּנוּחַ לְצַלָּאָה קְדָמוֹהִי אִתְבַּהֵיל קְדָמוֹהִי 3
אִיזִיל[23] צְלִי וְתִבְעֵי דְּיֵחְטֵין מְנִיה בְּגִין דְּלָא תְּקוּם בְּפִתְגָם בִּישׁ אֲרוּם
רִיבּוֹן כָּל עָ֫לְמָא יְ֝יָ כָּל דְּיִצְבֵּי יַעֲבִיד׃ בְּאִתְרָא דְּאִתְגְּוִירַת[24] מֵימְרָא 4
דְּמַלְכָּא דְשַׁלִּיט[25] עַל כָּל עָ֫לְמָא מִתְעַבְּדָא בְּבַהֲלוּ וְמַן הוּא גּוּבְרָא דִי
יְמַהֵי[26] בְּדִיָּה וְיֵימַר לֵיהּ מָא עֲבַדְתְּ[27]׃ גְּבַר דְּנַטַּר פִּיקוּדְיָא דְּיְ֝יָ לָא 5
יְנַדַּע מִדְּעָם בִּישׁ לְעָ֫לְמָא דְּאָתֵי וְעִדָּן צְלוֹתָא וְדִין דְּקְשׁוֹט אִשְׁתְּמוֹדַע
בְּ֝לִיב חַכִּימָא[29]׃ אֲרוּם לְכָל עִסְקָא אִית עִדָּן טָב וּבִישׁ וְעַל דִּין 6
קְשׁוֹט אִיתְּדַן כָּל עָ֫לְמָא וְכַד אִתְגְּזַר מִן קֳדָם יְ֝יָ לְמֵהֵוֵי פּוּרְעָנוּתָא

---

1) A C בֵּינֵי. 2) R G v + דְּמַלְכַּיָּא. 3) A כְּשִׁירָא p כְּשָׁרָה.
4) G תְּקִיף. 5) G אֶטְעָיוּ v אַטְעֵי. 6)—7) in A am Ende des Verses. 8) A חֶשְׁבּוֹנִין G חֶשְׁבּוֹנִין. 9) v לְאֵיתָאָה. 10) v מְחָתָא.
11) p אִית. 12) p דְּיָכֵל לְמֵיקַם. 13) C לְקַבֵּיל. 14) G v
פְּשַׁר p פִּשְׁרֵי. 15) G בִּנְבִיאַיָּא v בִּנְבוּאָה p בְּנְבִיאַיָּא. 16) p
תְּנַהַר v תַּנְהוֹר G תְּנַהַר. 17) A C וחצון. 18) G p וְהֵוִי. 19) p גְּוֵרַת.
20) p מוֹמְתָא. 21) p v תִּימֵי. 22) A C p + בְּדִיל דְּלָא. 23) G v
אִיזִיל p אֲוִיל. 24) p דְּאִתְגְּוֵרַת. 25) C G v דְּשַׁלִּיט p דְּשָׁלִיט.
26) AC יְמַחֵא v דְּמָחֵי p דְּיִמְחֵי. 27) G עֲבַדְתָּא. 28) A נְטַר G
נְטִיר v נְטַר. 29) G v חֲכִימָיָא.

21 י חַטֵּי לֵיה לְמִהְדַּר בְּתִיּוּבְתָּא עַד דְּלָא יְמוּת׃ אַף[1] לְכָל מִלְּיָא[2]
דְּיִטַּלְּנוּן לָךְ דְּשִׁעְיָיא לָא תִּסְתַּר לֵיבָךְ לְקַבְּלוּתְהוֹן דְּלָא יֵימוֹן יוֹמָיָא
דְּתִשְׁטַע יָת עַבְדָּךְ דְּיֵילוֹט[3] לָךְ׃ 22 וְלֵית לָךְ הֵי לָא לְאַשְׁתּוֹבָא מִן יְהוֹהִי׃
אֲרוֹם חַטֵּי לָךְ לְמִצְדַּק יָת דִּינָא בּוֹמָן דְּיֵילוֹט לָךְ גְּבַר זְכוּתָךְ[5] דְּאַף
וְמִנִּין סַגִּיאִין יְהַע[6] לְבָךְ דְּאַף אַנְתָּא הֲוֵיתָא לְטֵי[7] גּוּבְרִין אָחֳרָנִין׃
23 כָּל דְּאַסְּרִית בְּחָנְיָת[8] בְּחוּכְמְתָא אֲמָרִית בְּמֵימְרִי אֶחְכּוֹם[9] אַף כָּל
24 חָכְמְתָא אוֹרַיְתָא וְהִיא רְחִקְתְּ[10] מִנִּי׃ הָא כְּבַר אִתְרְחַק[11] מִבְּנֵי אֲנָשָׁא
לְמִיהְדַּע כָּל מָא דְּהָוָה מִן יוֹמֵי עָלְמָא וְרָזָא יוֹם מִוְתָא וְרָזָא יוֹם דִּיוֹתֵי
25 סְלֵקְנָא סְשִׁיתָא מִן הוּא דְּיִשְׁכְּחִינֵיהּ בְּחָכְמְתֵיהּ׃ חַוָּרִית אֲנָא לְחַשְּׁבָא[12]
בְּלִבִּי וּלְמִיהְדַּע לְאֶלְּלָא וּלְמִתְבַּע[13] חָכְמְתָא וְחוּשְׁבָּן אֲגַר עוֹבְדֵי
צְדִיקַיָּא וּלְמִיהְדַּע פּוּרְעָנוּת חוֹבַת שְׁטָיָא וְסָכְלְתָנוּ חוּלְחוּלְתָּא[14] דְּסָלְכוּתָא׃
26 וְאַשְׁכַּחִית אֲנָא פְּתָגָם דְּטָרִיר[15] עַל אֱנָשׁ יָתִיר מִן טָרִידוּת[16] יוֹם מוֹתָא
יָת אִיתְּתָא דְּהִיא עֲבָדָא עָקִין[17] סַגִּיאִין לְבַעְלָהּ וּמְצַדְּתָן וְתַקְלִין[18]
בְּלִיבָּהּ כְּפִיתָן[19] יְדָהָא בְּדֵיל דְּלָא לְמִפְלַח[20] בְּהוֹן תַּקִּין קֳדָם יְ׳
גְּבַר דְּיִפְטַר[22] יָתָהּ בְּגֵט[23] פְּטוּרִין[24] וּמִשְׁתַּוֵּב[25] מִינַּהּ וְחָיְבָא קֳדָם
27 י׳ גְּבַר דְּסַבְּרַת נַפְשֵׁהּ וְאָת לְכַד בּוֹנוֹתָהָא[26]׃ חַוִי דֵין עוֹבְדָא דְּאַשְׁכַּחִית אָמַר[27]
קֳהֶלֶת דְּמִתְקָרֵי שְׁלֹמֹה טְלֵיָא[28] דְּיִשְׂרָאֵל כְּוִינִית[29] מְלֵיָא חַדָּא עִם
28 חֲבְרָתָהּ[30] לְמִשְׁכַּח חוּשְׁבָּן בְּנֵי אֱנָשָׁא מָא יְהֵי בְּסוֹפְהוֹן׃ וְאִית פְּתָגָם
אָחֳרָן[31] דְּעוֹד תַּבְעַת נַפְשִׁי וְלָא אַשְׁכַּחִית גְּבַר שְׁלִים וְהַכְּאֵי[32] כְּלָא
חַבִּילָא[33] מִן יוֹמֵי אָדָם עַד דְּאִתְיְלִיד אֲבְרָהָם צַדִּיקָא דְּאִשְׁתְּכַח

---

1) p בְּרַם. 2) p פִּתְגָמַיָּא. 3) G v p C יְלוּט p דְּטָלַטֵּט.
4) A C יְהָךְ. 5) G R p דְּלֵית דְּכוּתָךְ. 6) C יִנְדַּע R p יְדִיעַ.
7) A לְטֵי v לַטֵּי. 8) p בְּחֵנִית. 9) p אֶחְכֵּם v אַחְכִּים. 10) p
וְאִתְרַחֲקַת. 11) p אִתְרְחַק. 12) A לְשַׁבָּא חָא. 13) C לְמִיתַּר.
14) A חֲלַחְלְתָּא. 15) R v דְּטָרִיד p דְּטָרְדִיד. 16) v טָרְדִיד. 17) A C+
עוֹבְדִין. 18) R C G p וְתַקְלָן v וְתָקְלָן. 19) A אִיתְכַּפִּיפַת p v
כְּפִיתַת C כְּפָתָן. 20) p לְמֶעְבַּד. 21) p עִיבִידְתָא. 22) G יִפְטַר p
יְפַטֵּר v יְפַטֵּיר. 23) p v בְּגֵט. 24) A R פִּיט׳. 25) R p v ומישתיזיב.
26) A בֵּהּ. 27) G p v אֲמַרְתָּ. 28) A + נְבִיָּא. 29) A R כְּוֹנִית
p כְּוָנִית. 30) C G חַחְבְּתָהּ R v חֲבֵרְתָא. 31) A אוֹחְרָן R v אוֹחֳרָן.
32) A וּכְאֵי. 33) so A, C חִיבּוּלְיָא R חָ׳ v p G חִבּוּלָא.

רְשִׁיעָא[1] מְוַדַּךְ בְּחוּבְהוֹהִי[2] בְּעַל לְמָא הָדֵין וּמְשַׁלֵּים לֵיהּ אַגַּר זְכוּתְהוֹהִי[3]
בְּגִין לְאִתְפָּרְעָא[4] מִינֵּיהּ בְּיוֹמָא[5] דִּינָא דְּבָא׃ לָא תְּהֵי זַפְּאי יַתִּיר בְּעִידָּן 16
דְּאִתְחַיֵּיב[6] חַיָּיבָא קָטוֹל בְּבֵי[7] דִּינָךְ בְּדֵיל[8] לְמֶחֱם[9] עֲלוֹהִי דְּלָא
לְמִקְטַל לֵיהּ וְלָא תִּתְחַכַּם בְּגִין יְתִיר בְּחָכְמָת רְשִׁיעָיָא דְּקַיְּמִין בְּתַרָּךְ
וְלָא תְּהֵי לְפַל[10] אוֹרַחְתְּהוֹן[11] לְמָא דִּין תְּצַדֵּי[12] יָת אוֹרַחְתָּךְ׃ לָא תְּהֵי 17
בְּתַר הַרְהוֹרֵי[13] לִיבָּךְ לְאִתְחַיָּיבָא סַגִּי וְלָא תְּרַחֵיק[14] אוֹרַחְתָּךְ מִבְּיָת
אוּלְפָּן אוֹרַיְתָא דְּי לְמַהֵוֵי שְׁטֵיָא לְמָא דִּין אַנְתָּא גָּרֵים מוֹתָא לְנַפְשָׁךְ
וְיִתְקְצָרוּן שְׁנֵי חַיָּיךְ לְמַת[15] עַד דְּלָא יִמְטֵי[16] זְמַנָּךְ[17] לְמִמַּת׃ טַב 18
דְּאָחִיד[18] בְּעִסְקֵי עָלְמָא הָדֵין לְמִגְמַל שְׁבָא לְנַפְשָׁךְ בְּאוֹרַח
תְּגַרְיָיא וְאַף מִדֵּין סַפֵּר אוֹרַיְתָא לָא תְּשַׁבּוֹק חוּלָקָךְ אֲרוּם גְּבַר דְּחָיֵל
מִן קֳדָם יְ נָפֵיק יָת תְּרֵי חוּבָת כּוּלְּהוֹן׃ וְחָכְמַת יוֹסֵף בַּר יַעֲקֹב אִסְתַּיְיעָא 19
עֲלוֹהִי לְחָכְמְוָתֵיהּ[20] כְּל[21] קֳבֵיל עַסְרָתֵּי אֲחוֹהִי צַדִּיקַיָּא דְּשַׁלִּיטִין[22]
בְּדָהֲלְתָא דִּי וְלָא שַׁלְטָ[23] בְּהוֹן יְצֶרָא בִישָׁא בְּעִידָּן דְּהוֹו יְתִבִין[24]
בְּקִרְתָּא דְּמִצְרַיִם וְלָא קְטָלוּ יָת יוֹסֵף אֲחוֹהִי דְּהוֹה מְצַעֵר לְהוֹן כְּוָתָא
הָהוּא בְּכָל מֵילוֹהִי[25]׃ אֲרוּם לֵית גְּבַר זַכַּאי בְּאַרְעָא דְּיַעֲבִיד טַב 20
כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי וְלָא יְחוֹב קֳדָם יְ אֲבַל גְּבַר דְּיְחוֹב[26] קֳדָם

---

1) R G v p גְּבַר חַיָּיב דְּמַאֲרִיךְ יוֹמִין בְּחוּבְהוֹהִי וְחוֹשְׁבָן עוֹבָדְוֹהִי etc. * נְטוֹרִין עֲלוֹהִי לְעָלְמָא דְּאָתֵי לְמֶהֱוֵי בִישָׁא (von * ab auch in A).
2) C בְּטַיְּבוּתֵיהּ. 3) C זְכוּתֵיהּ. 4) v לְאִתְפְּרָעָא. 5) A C ליום. 6) p דאתחיב. 7) v בְּבֵית. 8) A C p בְּגִין. 9) v דְּחַיְּסָא p לְחַיְּסָא. 10) so G. A C תְּהוֹ לֵיהּ p תָּאֲלַף R v תְּאַלֵּף. 11) C אוֹרְחֵיהוֹן. 12) C G תְּצַדֵּי. 13) G הַרְהוֹר p הִרְהוּרֵי v הִרְהוּר. 14) v תְּרַחֵק p תַּרְחֵק. 15) A לְלַלְמַת. 16) G v מְטֵי. 17) C זְמַנָּךְ. 18) v דְּתָאֲחִיד p דְּתָיְיחִיד G דְּתִיחוּד. 19) v לְגִטּוֹל. 20) A לְחָכְמְתֵּיהּ. 21) C כְּקִבֵּיל. 22) G דְּשַׁלִּטִין. 23) C שַׁלִּיט. 24) G v יְהִיבִין. 25) Zusatz in A C R [R יְכַבֵּשׁ] לְחַכְמְתָא תִּסְתַּיַּע [p תִּסְיַיע] וְחָכְמְתָא תִּסְתַּיַּע יָת יְצֵרֵיהּ בִּישָׁא מְטוֹל דְּלָא לְמִחְטֵי יַתִּיר מִן גְּבוּרְתָא [C R גְּבוּרַת] עַסְרָתֵּי * בְּנֵי יַעֲקוֹב דְּהוֹו בְּשִׁכְמָ קִרְתָּא רַבְּתָא וְקָטְלוּ כָּל דְּכוּרָא לְפִתְגָם דְּחָרֵב וְבָתַר כְּדֵין לָא כְּבָשׁוּ יָת יְצֵרֵיהוֹן אֱלָהֵין זָפִינוּ [סַבָּנוּ R] יוֹסֵף אֲחוֹהוֹן בְּעַשְׂרִין [A בְּעֶשְׂרִין] כַּסְפָּ׃ Bis zu dem * diese Version auch in p, und bloss diese Worte, dann: דהוו בקרתא.
26) A דְּיֵיחוֹב.

וְאַל אֹמַר מַה־הָיָה[1] הַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים בַּעֲבוּר שֶׁמָּה[2] לֹא־נָכוֹן
10 עֵת[3] יִתְהַלֵּךְ: וְבַעֲיָתָן עֲקַתָךְ[4] לֹא תֵיטַב מֵאֵת יְהוָה מִן קְדַמַת[5]
דְנָא טַב בְּעַלְמָא דְיוֹמִין קַדְמָאִין הֲוֹו טָבִין וְאַנְשֵׁי[6] דָרָא הַהוּא הֲוֹו
שַׁפִּירֵי עוֹבָדָא יַתִּיר מִן אִלֵּין[7] בְּגִין כֵּן טָבָא הֲוָה מַטֵי לְהוֹן וְאַנְתָא
11 לָא מִן[8] חוּכְמְתָא שְׁאִילְתָא עַל דְנָא[9]: טָבְתָא[10] חוּכְמְתָא אוֹרַיְתָא עִם
אַחְסָנוּת מָטוּנָא וְיַתִּיר לְמֶהֱוֵי גְבַר מְדַבַּר בְּעַנְתָנוּתָא עִם גּוּבְרִין דְיוֹרֵי
12 אַרְעָא דְחַסְדָן טַב וְבִישׁ תְּחוֹת שְׁמְשָׁא בְּעַלְמָא הָדֵין: אֲרוּם הֵי כְּטָא
דְמִסְתַּתַר[11] גּוּבְרָא בְּטַלְלָל חוּכְמְתָא הֵי כְּדֵין מִסְתַּתַר[11] בְּטַלְלָל כְּסְפָא
בְּעִידָן דְיֵעְבִיד מַנְיָה[12] צַדְקְתָא וּמוֹתַר מַנְדַּעָא[13] דְחוּכְמְתָא אוֹרַיְתָא
13 תְּחַיֵי[14] יָת מָרַהָא[15] מִן בֵּית קְבוּרְתָא לְעַלְמָא דְאָתֵי: הַוִי מִסְתַּכַּל
יָת עוֹבָדָא[16] דֵי[17] וְגַבְרוֹתֵיה[17] דְעַבַד יָת סְמִיא[18] וְיָת גְבִינָא[19] וְיָת
חַגְרָא לְמֵיהַוִיהוֹן פְּרִישִׁין[20] בְּעַלְמָא אֲרוּם מַן הוּא[21] דְיוֹכֵל[22]
14 לְתַקָנָא יָת חַד מִנְּהוֹן אֱלָהִין מָרֵי עַלְמָא דְעַוְוֹתֵיה[23]: בְּיוֹמָא דְיוֹטַב
לָךְ[24] תְּהֵא[24] אַף אַנְתָא בְּטִיבוּתָא וְתִסְתַּכַּל לְכָל[25] עַלְמָא בְּגִין דְלָא
יֵיתֵי[26] עֲלָךְ[27] יוֹמָא בִישָׁא חַוִי וְאִסְתַּכַּל דְאַף יָת דִין כָּל[28] קְבֵיל דִין
עֲבַד[24] בְּגִין לְאוֹכָחָא אֱנָשֵׁי עַלְמָא מִן בְּגַלְלָל דְלָא יִשְׁכַּח אֱנָשׁ בְּתְרוֹהִי
15 מִדְּעָם בִּישׁ לְעַלְמָא דְאָתֵי[29]: יָת כּוֹלָא חֲזֵית בְּיוֹמֵי הֶבְלוּתִי דְמָן
קָדָם[24] מִתְגַּזְרָן[30] טַב וּבִישׁ לְמֶהֱוֵי בְּעַלְמָא עַל עִיסַק מְזָלֵיהּ[31]
דְאִתְבְּרִיאוּ בְּהוֹן בְּנֵי אֱנָשָׁא דְאִית גְּבַר זְכָאי[32] אֲבִיד בְּצִדְקוֹתֵיה
בְּעַלְמָא הָדֵין וְחַיָּבָא[33] נְטִיר[34] לֵיהּ לְעַלְמָא דְאָתֵי וְאִית

---

1) v ומרתח. 2) v p בעטתף G בעטוף. 3) so A C R. G v כדון דיהוב. 4) v עתקך G עסקך. 5) C קד' v קדמת. 6) A ואנשי. 7) R אילין. 8) so C. die übrigen על. 9) C דנן. 10) G v טבא טבתא. 11) C p מסתתר. 12) A C מנהון. 13) A C מנדעת p מנדעא. 14) v תיחי p יקים. 15) R v מרהא. 16) C עובדיא. 17) C וגברוותיה. 18) C סם מיא. 19) C חגירא — גבינא. 20) CGp פרישן v פרישין R פריסן. 21) A + חכימא. 22) A דיוכל G יכיל v דיכל. 23) so G p. R A C v עיוותיה. 24) C תהי. 25) A C + אף אנתא. 26) A תיתי. 27) p עלוך. 28) C כלקביל. 29) G p v והוא. 30) R p v מתגורין. 31) A מילויא דאתנבאו. 32) A זכי. 33) C וזכוותיה נטירן. 34) G v מנטרא.

3 וּיטֹוב[1] בְּתִיוּבְתָּא קָדָּם מָרֵי עָלְמָא: טַב רְגוּז דְּרְגָּזִין[2] מָרֵי עָלְמָא עַל
צְחֵיקָא בְּעָלְמָא הָדֵין מִן חוּכָא דְּהוּא מְחָאִיך[3] עִם רְשִׁיעָיָא אֲרוּם
בַּאֲבָאשׁוּת אַפֵּי שְׁכִינְתָּא[4] אִתֵּי[5] בְּצוּרְתָּא[6] וּפוּרְעָנוּתָא בְּעָלְמָא בְּגִין
לְאוּטָבָא לֵיב צְחֵיקָיָא וְיִצְלוּן קָדָּם מָרֵי עָלְמָא דְּהוּא[7] מְרַחֵם עֲלֵיהוֹן:
4 לְבֵהוֹן דְּחָכִימַיָּא אֲנַן[8] עַל חֲרָבָן[9] בֵּית מַקְדְּשָׁא וְעָצִיב[10] עַל גָּלוּת[11]
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְלֵיב שָׁטָן[12] בְּחֶדְוָת בֵּית לֵיצְוּתְהוֹן[13] וְאַכְלִין וְשָׁתַן
5 וּמִתְפַּנְקִין וְלָא יְתִיבוּן[14] עַל לְבָהוֹן סִיגּוּף אַחֵיהוֹן[15]: טַב לְמִיתַב
בְּמַדְרָשׁ בֵּית אֶלְפָּנָא לְמִשְׁמַע נְזוֹף[16] גְּבַר חָכִימָא בְּאוֹרָיְתָא מִגְּבַר
6 דְּאָוִיל לְמִשְׁמַע קָל טַבְלָא דְּשָׁטַיָן[17]: אֲרוּם כְּקָל קַבְּלַת[18] כּוּבִין
דְּאֻתּוּקְדָן[19] תְּחוֹת דּוּדָא הֵי[20] כְּדֵין קָל חוּכָא דְּשָׁטְיָא וְאַף דֵּין הֶבְלוּ:
7 אֲרוּם אֲנִיסָא[21] יְהַתֵּיל[22] בְּחָכִימָא בְּגִין דְּלָא אָוִיל בְּאוֹרָיְתֵיהּ וּמְחוּבָּד[23]
בְּטוּבְיוֹי[24] בִּישָׁיָא יַת חָכְמַת לֵיב חָכִימָא דְּאִתְיְהִיבַת לֵיהּ בְּמַתְנָא[25] מִן
8 שְׁמַיָּא: טַב סוֹף עִסְקָא מִן שֵׁירוּיֵיהּ[26] דִּבְשֵׁירוּיֵיהּ לָא אִשְׁתְּמוֹדַע
לְגַבָּר[27] מָא דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפֵיהּ אֱלָהֵין סוֹף מִלְּתָא טַב אִשְׁתְּמוֹדַע
לְגַבָּר דְּטַב הוּא וְטַב מִן קָדָּם יְ' גְּבַר דְּשָׁלִיט[28] בְּרוּחֵיהּ[29] וְמְכַבֵּישׁ יַת
9 יִצְרֵיהּ מִגְּבַר דְּאָוִיל בְּנַפְשׁוֹת רוּחָא[30]: וּבְעִידָּן דְּהֵיתֵי עָלָךְ אוֹכְחוּתָא[31]
מִן שְׁמַיָּא לָא תְּבַהֵיל[32] בְּנַפְשָׁךְ לְמִרְתַּח וּלְטַיְטָר פְּתְגָמֵי סַרְבָּנוּתָא
כָּלְפֵי שְׁמַיָּא אֲרוּם אֵין אֲנָתָא[33] סָבִיל וְשָׁתִיק[34] יִשְׁתְּבֵיק לָךְ חוֹבָךְ

---

1) v וַיְתֵיב. 2) so p. G v דִּרְגּוּ A C יִרְגּוּ. 3) v מְחַיֵּיךְ.
4) C רְשִׁיעָיָא. 5) C אֲתָיָא. 6) p בְּצַוְתָּא v בְּצוּ'. 7) C G וְהוּא
p וְאִיהוּ. 8) so G. R v אֲנָיִן [A C אִינּוּן]. Nach Levy: ed. Wien
אֲנַן, ed. Ven. אֲנִיִן nach Dalman zu lesen: אוֹנֵן. 9) R v חו'.
10) v p עֲצִיב. 11) R גַּלְוָות. 12) p שָׁטְנָן A שְׁנוּאָן G v שְׁטָיָא.
13) A לֵי' G לְי'. 14) A C יְתִיבוּן. 15) R אֲחוּהוֹן. 16) C קָל
[A טַב]. 17) A דְּשָׁטַיָן. 18) A קְבִילַת R G קַבְּלַת. 19) R p G
דְּאִתְקַדְּחָן A דְּמִתּוּ'. 20) A הָכְדֵּין G p כְּדֵין. 21) v p אֲנִיסָא (p אָ)
C אֲנוּסָא G אוּנְסָא. 22) so C. A יְהַתֵּילִ' R G v יְהַתֵּיל. 23) G v p
ומהוּבִיד. 24) C בְּטוּבְלוֹי. 25) p לְמ'. 26) v שִׁירְוְיָה. 27) A C
לְגוּבְדָּא. 28) A דְּשָׁלִיט. 29) A בְּרוּחָא. 30) G v p רוּחֵיה.
31) p אוֹכַחְתָּא v אוֹכְחוּתָא. 32) A תְּבַהֵל. 33) G v אֲנַת. 34) bloss
in A C R.

עֵנְיָא לְמֶעְבַּד אֱלָהִין לְמִעְסַק[1] בְּאוֹרַיְתָא דְיָ׳ בְּגִין[2] דִּינְהֵי[3] הֵיכְדֵין
9 עֲתִיד לְמֵהַךְ כָּל[4] קְבִיל צְדִיקַיָּא בְּגִינְתָא דְעֵדֶן: טַב לֵיה לְגוּבְרָא
לְמַחֲדֵי עַל[5] מָא דְאִית לֵיה וְלְמֶעְבַּד צְדָקָתָא[6] וּלְמִטְחֵי אַגַּר טַב עַל
עוֹבָדֵיה לְיוֹם דִּינָא דְבָא מִן דְּיֵיזִיל לְעָלְמָא הָהוּא בְּסִגּוּף נַפְשׁ בְּרַם
10 דִּין לְגוּבְרָא חַיְיבָא הֲבָלוֹ וְתִבְרוּת רוּחָא: מָא דַּהֲוָה בְּעָלְמָא הָא
כְּבַר אִתְקְרִי שְׁמֵיהּ וְאִשְׁתְּמוֹדַע לִבְנֵי אֲנָשָׁא מִן יוֹמָא דַּהֲוָה אָדָם
קַדְמָאָה[7] וְכוֹלָא גְּזִירַת מֵימְרָא דְיָ׳ הִיא וְלֵית רְשׁוּ לְגַבָּר לְמִקָּם[8]
11 בְּדִינָא עִם מָרֵי עָלְמָא דְּתַקִּיף מִנֵּיהּ: אֲרוּם אִית פִּתְגָמִין סַגִּיאִין
12 דְּמִסְגְּיִן[9] הֲבָלוּ בְּעָלְמָא מָא מוֹתַר אִית לְגַבָּר דְּמִתְעַסַּק[10] בְּהוֹן: אֲרוּם
מַן הוּא דְּיָנְדַּע מָא יוֹטֵב לְאֱנָשׁ בְּעָלְמָא הָדֵין אֱלָהִין לְמֶעְבַּד בְּאוֹרַיְתָא
דְּאִינּוּן חַיֵּי עָלְמָא וְכָל מְנַיַּן יוֹמֵי[11] חַיֵּי הֲבָלֵיהּ[12] דְּיֵיהֵי לְאֱנָשׁ מָא
מוֹתֵיהּ אִינּוּן חַשִׁיבִין בְּעֵינּוֹי כְּטַלָּלָא[13] דְּמַן הוּא דְיֵיחֵי לְאֱנָשׁ מָא
דְּעִתִּיד לְמֵהֵוֵי בְּסוֹפּוֹהִי[14] בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא:
1 VII. טַב שְׁמָא טָבָא דְּיוֹקְנוֹן[15] צַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא הָדֵין יְתִיר
מִמְּשַׁח רְבוּתָא דַּהֲוָה מִתְרַבֵּי עַל רֵישׁ[16] מַלְכַיָּא וְכָהֲנַיָּא וְיוֹמָא דְּיִשְׁכּוֹב
גַּבַּר וְטִפְטַר[17] לְבֵית קְבוּרְתָא בְּשׁוֹם טַב וּבְוֹכוֹתָא[18] מִן יוֹמָא
2 דְּאִתְיְלִיד[19] רְשִׁיעָא בְּעָלְמָא: טַב לְגַבָּר[20] לְמֵיזַל לְבֵית אֲבֵלָא
לְמִחְמְיוֹתֵיהּ מִלְּמֵיזַל לְבֵית מִשְׁתֵּי[21] חַמְרָא דְּמִתְלְעַבִין[22] דְּבֵית
אֲבֵילָא[24] חֲמַן הוּא סוֹף כָּל אֱנָשָׁא לְמֵיזַל דְּעָל כּוֹלְהוֹן אִתְגְּזֵרַת
גְּזֵירַת מוֹתָא וְטַן בְּגַלְלֵל דְּיֵהַךְ לְבֵית אֲבֵילָא גּוּבְרָא צַדִּיקָא יְתִיב[25]
וְיִתֵּין לְלִבֵּיהּ מִלֵּי דְּמוֹתָא וְאֵין אִית בִּידֵיהּ מִדְּעָם בִּישׁ יִשְׁבְּקִינֵיהּ

---

1) p + בְּאֻלְפַּן אוֹר׳. 2) A C בְּדִיל. 3) C G דִּידְּעָ. 4) C כְּלְקְבִיל. 5) so p. A C עַל עָלְמָא דְּאִתֵּי G v עָל עָלְמָא. 6) C p צְדָקְתָא. 7) v קַדְמָאֵה. 8) A לְמִיקָם R v לְמֶקֶם. 9) G דְּמִסְגַּן. 10) A R דהתעסק. 11) — A C. 12) G הֲבְלוֹ v הֲבֶל. 13) C R בְּטוֹלָא A vielleicht כְּטִילָא. 14) R G v בְּאַפּוֹהִי. 15) v דִּי קָנוֹן. 16) R p רֵישֵׁי. 17) R וּמְפַטַּר. 18) G p v וּבְוֹ׳. 19) A R אִתְיְלִיד p אִתְבְּרִי. 20) + C. 21) G v ד׳ משתיא. 22) R דְּמִתְלַעְבִין. 23) p דְּבֵית. 24) p אֲבֵלָא. 25) v יְתִיב R G p יִתִּיב.

חוֹבְתֵּיה לְמִטְעַם מִנֵּיה אֱלָהִין יְמוֹת בַּלָּא וְלַד וְלָא חֵם [1] קְרִיבֵיה [2]
לְאַחְסָנְתֵּיה [3] לֵיה אֲרוֹם אִנְתְּתֵיה [4] תְּהָא [5] מִתְנַסְּבָא לְגַבֵּר חֵילָנִי וְיַחְסָנִינֵיה
וְיוֹכְלִנֵּיה [6] כָּל דִּין גַּרְמוֹ לֵיה חוֹבוֹהִי דְּלָא עָבֵד מִנֵּיה מִטְעַם טַב
וְאַתְּפֵיךְ עוֹתְרֵיה [7] לְמִהְוֵי לֵיה לְהַבְלוֹ וּלְמַרְעָא [8] בִּישָׁא: אֵין יְוֵלִיד 3
גַּבַּר מְאָה בְנִין וְשִׁנִּין סַגִּיאִין יֵהֵי [9] וּבְשׁוֹלְטָנוּתָא [10] וְדַבְּנוּתָא הֲוָא [11] דִּי
יְהֵוֵין [12] יוֹמֵי חַיּוֹהִי וְנַפְשֵׁיהּ לָא סַבְּעַת מִן טִיבוּתָא דְּהַוֹת לֵיה עַל דַּחַם [13]
עַל עוֹתְרֵיה וְלָא קְנָא [14] מִינֵּיה שְׁמָא טָבָא וְאַף בֵּית קְבוּרְתָּא לָא הַוֹת
מוֹדְמְנָא [15] לֵיה אֲמַרִית אֲנָא בְּמֵימְרִי דְּטַב מִנֵּיה שְׁלִילָא דְּלָא חֲוָא
עַלְמָא [16]: אֲרוֹם בְּהַבְלוֹ אֲתָא בְּעַלְמָא הָדֵין וּבְחֶשׁוּךְ [17] יְזוֹל לְעַלְמָא 4
דְּאָתֵי [18] וּבְחֶשׁוּךְ יְהָא [19] שְׁמֵיהּ מִתְחַפֵּי [20] מִן בַּגְלַל דְּלֵית לֵיה זְכוּתָא [21]
וְשׁוּם טַב לָא קְנָא לְמַהְוֵי דְּכִיר [22]: וְאַף נִיחוּר [23] אוֹרַיְתָא לָא חֲמָא וְלָא 5
יְדַע [24] בֵּין טַב וּבִין [25] בִּישׁ וּלְמִבְחַן [26] בֵּין עַלְמָא הָדֵין לְעַלְמָא [27]
דְּאָתֵי: וְאִילּוּ לֵי [28] הֲוָו יוֹמֵי חַיּוֹהִי דְּגוּבְרָא תְּרֵין אַלְפִין שְׁנִין וּבְאוֹרַיְתָא 6
לָא עְסַק [29] וְדִינָא וְצִדְקְתָא [30] לָא עֲבַד בְּשִׁבְעָת מֵימְרָא דְּיָ׳ דְּבְיוֹם
מוֹתֵיהּ נַפְשֵׁיהּ [31] נְחָתָא [32] לְגֵיהִנֵּם [33] לְאַחַר חַד דְּכָל חַיְיבַיָּא אֲזִלִין
לְתַמָּן: כָּל טוּרְחָא דְּגוּבְרָא בְּדִיל מָזוֹן פּוּמֵיהּ הוּא טָרַח וְעַל מֵימַר 7
פּוּמָא דְּיָ׳ מִיתָּן [34] וְאַף נַפְשָׁא דְּאֱנָשׁ לָא תִסְבַּע מֵיכְלָא וּמִשְׁתְּיָא [35]:
אֲרוֹם מָא מוֹתַר [36] אִית לְחַכִּימָא [37] בְּעַלְמָא הָדֵין יְתֵיר מִן שְׁטְיָא [38] 8
בְּנִין דְּרָא בִּישָׁא דְּלָא מִתְקַבֵּל עֲלְוֵיהוֹן וּמָא אִית לֵיה לְהַהוּא גּוּבְרָא

---

1) v חֵם. 2) v קְרִי׳. 3) R v לְאַחֲסָנוּתֵיה. 4) A v אִנְתְּתֵיה. 5) G p v תְּהֵי. 6) A C וְיוֹכְלִנֵּיה. 7) v עָוְתְרֵיה. 8) v וּלְמַרְעָא. 9) p יְחֵי. 10) v וּבְשֶׁלְ׳. 11) p הֵי. 12) G v דְּיִהְוֹן p יְהֶוֹן. 13) G v דְּרָחִים. 14) C עְבַד. 15) G מְזוֹמְנָא v מְזַמְנָא. 16) v p G + הָדֵין. 17) v וּבְחַשׁוֹכָא p וּבַהֲבְלוּ. 18) v הַהוּא. 19) A יְהֵי. 20) R מִתְחַפָּא. 21) C G וְלָוּתָא. 22) G מִידְכָּר v מִידָּכָר R מַ׳. 23) A p נְהוֹר. 24) A יְדַע. 25) v לְבִישׁ. 26) v p לְמַ׳. 27) C p עָלְמָא אָחֳרָן (p עָלַם). 28) C וְאִילּוֹ. 29) C p עָסִיק R v עָסַק. 30) C p וְצִדְקָתָא. 31) u. 32) in G v Stellung vertauscht. 33) v לְגֵהִנָּם. 34) G מַיְתִין v מַיְתִן R מִיתוּן. 35) A C מִשְׁתְּיָא. 36) p מַה יוֹתֵר לְחַכִּימָא. 37) A C + לְגוּבְרָא. 38) p שָׁטְיָא.

17 הֶן חֲזִיתִי: וְהֵא דִי חֲמֵית[1] אֲנָא דְּטָב[2] הוּא לְבַנֵי אֲנָשָׁא וּדְשַׁפִּיר
לְהוֹן לְמֶעְבַּד בְּעָלְמָא הָדֵין דְּיֵיכְלוּן וְיִשְׁתּוֹן[3] מִן טוּרְחוֹתְהוֹן[4] בְּדִיל
דְּלָא לְאוֹשְׁטָא יְדָא בְּאוּנְסָא[5] וְחַטּוּף[6] וּלְמֵיטַר[7] פִּתְגָמֵי[8] אוֹרַיְתָא
וּלְמֵיחַן[9] עֲנִיֵי וְאַכְסַנָיָא מִן בְּגָלַל דְּיִחְטוֹן[10] טָבְתָא בְּכָל טוּרְחֲתְהוֹן
דְּיִטְרְחוֹן[11] בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמְשָׁא מְנַיָן יוֹמֵי חַיָּוהִי דִּנְבַר דְּיִהַב[12]
18 לֵיהּ יְ׳[13] בְּמַזָּלֵיהּ אֲרוֹם הוּא חוּלְקֵיהּ[14] וְלֵית אָחֳרָן[15] בַּר מִנֵּיהּ: אַף
כָּל אֱנָשׁ[16] דְּיִהַב לֵיהּ יְ׳ עוּתַר וְנִכְסַיָּא[17] וְהַשְׁלְטֵיהּ[18] יְ׳ לְמֵיכַל מִנֵּיהּ
בְּעָלְמָא הָדֵין וּלְמֶעְבַּד מִנְיָנֵיהּ צַדְקְתָא[19] וּלְקַבָּלָא יַת אַגַּר חוּלְקֵיהּ[20]
שַׁלִּים לְעָלְמָא דְּאָתֵי וּלְמִחְדֵּי[21] בְּטוּרְחֵיהּ עִם צַדִּיקַיָּא הָא דָּא מַתְּנָא[22]
19 דְּא תְּהֵיבְתָּ[23] לֵיהּ בְּמַזָּלֵיהּ וּמִן קֳדָם יְ׳ הוּא[24]: אֲרוֹם[25] לָא יוֹמִין
סַגִּיאִין חַיֵּי[26] אֲנָשָׁא דְּיִדְכַּר יַת יוֹמֵי חַיָּוהִי כְּמָה מַנְיָנוֹן עַתִּידִין לְמֵהֲוֵי
טָבִין[28] וְכַמָּה מַנְיָנוֹן עַתִּידִין לְמֵהֲוֵי בִּישִׁין[29] מְטוּל דְּלָא אִתְסַתָּרוּן[30]
לְבַנֵי אֲנָשָׁא אֲרוֹם מִן קֳדָם יְ׳ אִתְגְּזַר עָלְוֹהִי כְּמָא יוֹמִין יִסְתַּגַּף[31] וְכַמָּא
יוֹמִין יֵיחֵי בְּחֶדְוָת לִבֵּיהּ:
VI. 1 אִית בִּשְׁתָּא[32] דְּחָזֵית[33] בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמְשָׁא וּרְבָּתָא
2 הִיא עַל בְּנֵי אֲנָשָׁא: גְּבַר דְּיִהַב לֵיהּ יְ׳ בְּמַזָּלֵיהּ[34] עוּתַר וְיִקַר וְנִכְסִין
וּלְיוֹתְהוֹי[35] מְחַסַּר[36] לְנַפְשֵׁיהּ מִכֹּל דְּיִתְרַעֵי וְלָא יְשַׁלְטִינֵיהּ[37] יְ׳ עֲלַ

---

1) G v p חֲזִיתִי. 2) v p טָבָא. 3) A C וְיִשְׁתּוֹן. 4) v טוּרְחוּתֵיהוֹן. 5) A + בְּנוּסָא. 6) C בְּאָנוּסָא וְחַטּוּפָא R v p בַּאֲנִיסָא. 7) A וּלְמֵיטַר. 8) p פִּתְגֵמֵי. 9) so p. A C R G v haben: עֲנִיֵי נָכְסָא (v נָכְסָא) וּלְמֵיחַן (A וּלְמִיתַּן). 10) G v p דְּיִחְזוֹן. 11) G v p דְּטַרְחוּ. 12) C דְּיִהֵי. 13) p אֱלָהָא — C. 14) p חוּלְקֵיהּ. 15) A אוֹחֳרָן G אַחֳרָן R חוֹרָן. 16) G אֱנָשָׁא. 17) v p וְנִכְסִין. 18) G C p וְאַשְׁלִי׳ v וְהַשְׁלִי׳ R וְאַשְׁלְטֵיהּ. 19) C צְדַקְתָּא 20) — G v. p חוּלְקֵיהּ. 21) R G v p וּלְמִבְדַּח. 22) C מַתְּנַתָּא. 23) R v דְּאִתְיְהִיבָא. 24) C הִיא. 25) C אֲדֵי. 26) A חַיֵּי. 27) u. 28) in A C Stellung vertauscht. 28) v טַבְיָן. 29) v בִּישָׁן. 30) G אִתְמַסְרָן p אִתְטַמְּרָן. 31) v G אִסְתַּגַּף p יִם׳. 32) v בִּישְׁתָּא. 33) C דְּחָזֵי׳. 34) v בְּמַזָּלֵיהּ. 35) v p R וְלִיתְוֹהִי. 36) v טַחְסַר. 37) G אֲשְׁלְטֵיהּ.

12 שְׁבָקַת[1] אִתְּתָא לְנוּבְרָא בְּלְחוֹדוֹהִי לְדַמְכָא: אִית בִּישְׁתָּא[2] מַרְעוּתָא[3]
חֲזִיתִ[4] בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמְשָׁא וְלֵית לֵהּ[5] אֶסּוּ גְּבַר דְּיִכְנוֹשׁ
עוּתְרָא[6] וְלָא עֲבַד[7] מִנְיָה מַדְּעֵם טַב לְסוֹף יוֹמַיָּא הָהוּא עוּתְרָא[8]
13 נְטִיר לֵיהּ לְאֶבְאָשָׁא[9] לֵיהּ לְעָלְמָא דַּאֲתִי: וְהָהוּא עוּתְרָא דְּשַׁבְקִ[10]
לְבְרֵיהּ בְּתַר מוֹתֵיהּ יְהוֹבַד[11] עַל דְּקִנְיֵהּ[12] לֵיהּ[13] בְּגִנָּן[14] בֵּישׁ וְלָא
יִתְקַיֵּם בְּיַד בְּרֵיהּ דְּיוֹלִיד[15] וְלָא אִשְׁתְּאַר[16] לֵיהּ בִּידֵיהּ[17] מַדְּעֵם:
14 הֵיכְמָא דְּנָפֵק[18] מְמַעֵּי[19] אִמֵּיהּ עָרְטִלָּאי[20] בְּלָא זוּכְתָא[21] וּבְלָא
מַדְּעֵם טַב הֵיכְדֵּין[22] יְתוּב לְמֵיזַל לְבֵית קְבוּרְתֵּיהּ[23] חֲסִיר[24] מִן זוּכְתָא
הֵיכְמָא דְּאָתָא בְּעָלְמָא הָדֵין וּמַדְּעֵם אַגַּר[25] טַב לָא יְקַבֵּיל בְּטוּרְחָנֵיהּ[26]
לְמִסְבְּרָא עִמֵּיהּ לְעָלְמָא דְּהוּא אָזִיל לְמֵהֵי לְזוּכְוֵי[27] בִּידֵיהּ: וְאַף הָא[28]
15 בִּשְׁתָּא[29] מַרְעוּתָא[30] וְלֵית לֵהּ[31] אֶסּוּ[32] דְּכָל קַבֵּיל[33] דְּאָתָא לְעָלְמָא
הָדֵין חֲסִיר מִן זוּכְתָא כְּדֵין יְזִיל לְעָלְמָא דְּאָתֵי[35] וְמָא מוֹתַר הֲוָה[36]
לֵיהּ דְּיִטְרַח[37] לְקַבְּלוּת[38] רוּחָא[39]: אַף כָּל יוֹמוֹהִי בְּחֶשׁוּכָא שָׁרָא[40]
16 בִּדְיַל דְּלְחַמּוֹהִי[41] בְּלְחוֹדוֹהִי טָעֵים[42] וּבְנַסִּים[43] סַנִּי חֵיוִי[44] וּבְמַרְעִין וּרְגָוָו[45]

---

[1]) p שְׁבָקַת v שַׁ׳. [2]) v בִּישׁוּתָא. [3]) G מָר׳ p מַרְעִיתָא v מַרְעִיתָא C מַעֲרַעְתָּא (!). [4]) G v p חֲמֵית. [5]) v לֵיהּ p בָּהּ. [6]) v עָתְרָא. [7]) v עָבִיד p יַעֲבֵד. [8]) v עָתְרָא. [9]) — v. [10]) G יִשְׁבַּק p דִּישְׁבּוֹק. [11]) p יְהוּבַד. [12]) G v p דִּיקְנָא. [13]) C hier noch einmal den Anfang des vorigen Verses: בִּשְׁתָּא מַרְעוּתָא חֲזִיתִי תְּחוֹת שְׁמְשָׁא בִּידֵ גּוּבְרָא. [14]) A בְּגִין. [15]) A v יוֹלִיד. [16]) v אִשְׁתָּאַר. [17]) v p G בִּידּוֹי. [18]) C דְּנָפִיק. [19]) R מִמֵּעָיָה. [20]) C v p G עָרְטַלַּאי R עֲרַטְלַאי. [21]) p זָכוּ G v כַּסּוּ. [22]) G v p כְּדֵין. [23]) C קְבוּרְתָּא. [24]) v p חֲסִיר. [25]) v אָגַר. [26]) G v p בְּטוּרְחֵיהּ. [27]) C בְּזוֹכוֹ R לְזוּכוּ G v לְסַכְּנוּ. [28]) G v p דָּא C הִיא. [29]) A בִּישׁוּתָא v בְּשָׁתָא. [30]) R G p מַרְעִיתָא v מַרְעִיתָא. [31]) A לֵיהּ. [32]) p אֲסוּ. [33]) A קַבֵּל. [34]) A C hier verderbt. [35]) R G v הָהוּא. [36]) p הֲוֵי. [37]) G v p דִּי טַרַּח. [38]) A לְקַבְּלוּת C לְקַבֵּלוּת G p לְקַבְּלוּת. [39]) v רוּחֵיהּ. [40]) p שָׁרֵי. [41]) G R דְּלְחַמְיֵהּ. [42]) A טַעֲם G טָעִים v טָעֲמִים. [43]) A C וּבְנַכְסִין. [44]) R חַאי v חֵזוֵי A C עִסְקֵיהּ. [45]) G וּרְגִין A וּרְגוֹן C רְגוֹן v p וּרְגוּ.

8 בדשיעא[1] ולמהויהון[2] מתמנן[3] רבנין ע֗ליהון׃ ומותר[4] שבח פולחנות
ארעא על כול֗א הוא דבעידן דמרדין בני מלכותא ומלכא מתהב
בפציחין[6] מן קדמיהון אין[7] לית ליה עבור[8] למיכל ההוא מלכא
לגבר פלח בחקל֗א משתעבד לעבד[9] פלח[10]׃ גבר תגר די זרחים[11]
9 למקני[12] כסף ומרי פרגמטיא[13] ל֗א יסבע למצבר כסף ומן די
זרחים[11] למכנש ממון יתיר ליה שבח לע֗למא דא֗תי אין ל֗א
יעביד מניה צדקתא בדיל ד֗לית ליה אגר ע֗לל[14] למיכל אף דין
10 הבלו׃ כד[15] סגיא[16] טיבותא[16*] בע֗למא סגיאו[17] אף[18] בני אנשא
דיכלונה[19] ומא הנאה אית למרהא[20] דיצברינה אין ל֗א יעביד מינה[21]
צדקתא[22] בגין דיחמי ל֗ע֗למא דא֗תי יהבית[23] אגרהא[24] בעינוהי׃
11 בסימא[25] דמיקת גוברא דפלח[26] למרי ע֗למא ב֗ליב שלים ואית
ליה ניחא[27] על בית קבורתיה אין זעירות שנין ייחי[28] אין סגיאות
שנין בתר דפלח למרי ע֗למא בע֗למא הדין ל֗ע֗למא דא֗תי אגר
עובדי ידוהי[29] יחסין וחכמת אורחתא די׳ לגבר דעתיד בחוכמתא
היכמא[30] דמעסק בה בע֗למא הדין ואשתדל באלפנא כדין תניח[31]
עלוהי על בית קבורתיה דל֗א תשבקיניה[32] בלחודוהי היכמא דל֗א

---

1) — A. 2) v p ולמהויהון. 3) A מתמנן. 4) v ומותר שבח.
5) C A פורענות. 6) A בפציחין G בפצחיהון v בפציחיהון. 7) R לא. 8) A עיבור v p עיבור. 9) C לעבד A למעבד. 10) A C R haben noch: ומותר שבח פולחנות ארעא על כול֗א הוא ואפילו (C ואפילו) מלכא חמי למהוי לפולחנות חקליה עבד משתעבד: es scheint dies eine andere Version dieses Verses zu sein, die, vielleicht ursprünglich am Rand, in den Text gezogen worden ist. R bemerkt am Rande לא. R G p v schliessen: בחקל֗א משתעבד עבד (p עבד) משתעבד׃ . .
11) C זרחים v G רחים. 12) p למכנש ממון. 13) C פרגמטיא. 14) G ע֗לל. 15) G v בזמן. 16) A סגיא C G סגיא v דסגי. 16*) v טבותא. 17) v סניאן G p סגיאן. 18) v p G אוף. 19) A דיכלונה. 20) p G למרהא v למרה. 21) G מניה. 22) v p G טיבותא בגין בדיל ד֗לית ליה (v p ייתי) דיחזי A C noch eingeschaltet בעלמא etc. ובגין. 23) v p יהבית. 24) v אגרתא p אגרה. 25) G v p בסימת. 26) C p דפלח. 27) v p ניחא. 28) p יהי. 29) A יהוי C יהוי. 30) A — היכמא. 31) C G p v תנוח. 32) A תשבקוניה.

יִתֵּיב[1] עַל אַרְעָא בְּגִין כֵּין יְהוֹן מֵילֵי פּוּמָךְ קְלִילִין[2]: אֲרוּם הֵיכְמָא 2
דְּיִיתֵי[3] חֶלְמָא עַל הַרְהוּר[4] לֵיפָא בְּסַגִּיאוּת[5] גְּנִין[6] אַף כְּדֵין קָל שְׁטָיָא
בְּסַגִּיאוּת פִּתְגָמִין בְּטַיָּלִין: בְּעִידָּן דְּתִידַּר נִדְרָא קֳדָם יְ׳ לָא תְּעַכַּב 3
לְשַׁלָּמוּתֵיהּ אֲרוּם בְּגִין כֵּין לֵית רְעוּתָא דִּי׳[7] בְּטַפְּשָׁיָא[8] טַן בְּגִלְלָ דִּי
מְעַכְּבִין נִדְרֵיהוֹן לָא מְשַׁלְּטִין זְאֹנֵת[9] יָת דְּתִנְדַּר שַׁלֵּים: טַב לָךְ דְּלָא 4
תִּדַּר מִן דִּי תִנְדַּר וְלָא תְּשַׁלֵּים: לָא[10] תְּנַבֵּיל יָת מֵיטַרָא דְּפוּמָךְ
לְמִגְרַם דִּין גֵּיהִנֵּם[11] עֲלַוֵּי בְּסַרְכָּ וּבְיוֹם דִּינָא דְּבָבָא לָא תֵּימַר[12] לְמַיְמַר
קֳדָם מַלְאָכָא אֲכוֹרָאָה[13] דְּדָדֵי בָּךְ אֲרוּם שְׁלוּתָא הִיא לְמָא דִּין[14]
יִתְקַף[15] רוּגְזָא דְּהִ׳ עֲלָ[16] כָּל מֵילָךְ דְּאָמַר[17] בְּגִנּוּתָא וְיִתְּבֵיל יָת
עוּבָדֵי יְדָךְ: אֲדֵי בְּסַגִּיאוּת[18] חֶלְמִין[19] דְּנְבִיאֵי[20] שְׁקָרָא וְחֶבְלִין דְּבַעְלֵי 6
חַרְשִׁין[21] וּמִלִּין סַגִּיאִין דְּתִשְׁעְיָא לָא תְּהֵימִין[22] אֲרוּם יָת חֵכִימַיָּא וְיָת
צַדִּיקַיָּא תְּהַוּוֹן מְשַׁטַּשׁ וּמְנַהוֹן תִּתְבַּע אוּלְפָן[24] וּטַן קֳדָם יְ׳ הַוּוֹי[25] דְּחֵיל: 7
אִין[26] אֲנָסוֹת[27] מְסַכְּנִיָּא[28] וְגָזוֹ לְהָא[29] וְדִין[30] וְצַדְקָתָא[31] תְּחַמֵּי[32]
בְּקִרְתָּא לָא תִּתְמַהּ בְּלִבָּךְ לְמֵימַר אֵיכְדֵין רְעוּתָא דִּי׳ עַל כָּל אִלֵּין
אֲרוּם אִלָּהָא אָדִיר עַל שְׁמֵי מְרוֹמָא נְטִיר[33] עוּבָדֵי[34] בְּנֵי אֲנָשָׁא בֵּין
טַב לְבִישׁ[35] וּמִן קֳדָמוֹהִי מִשְׁתְּ לְחִין[36] גּוּבְרִין גַּוְתָנִין[37] וְתַקִּיפִין לְמִרְדֵי

---

1) C G יְתִיב. 2) v קַלִּילָן. 3) G דְּאָתֵי v דְּאֵתֵי. 4) C הַרְהוּרֵי R v p הַרְהוּרֵי. 5) v p בְּסַגִּיאוּת. 6) so C. A גְּנִין. 7) C G יְ׳. 8) C G p בְּטַפֵּ׳. 9) von hier bis Ende fehlt in A C. 10) A C etc. לְמִגְרַם לָא תּוּבֵל פּוּמָךְ. 11) v גֵּהִנֵּם. 12) C תּוּבֵיל p תֵּיכֵל. 13) A אֲבִירָא hebr. R v אַבָּרָא. 14) C דְּנָן. 15) v יִתְקַף. 16) v מִלָּךְ A מַלָּךְ p עַל כָּל (sic.) כָּל. 17) C v p דְּאַתְאַמַּר. 18) v p בְּסַגִּיאוּת. 19) v חִלְמִין R חִ׳. 20) C דְּנַבִּיֵּי. 21) v p חַרָשִׁין. 22) v p תְּהֵימִין A תְּקִימוּן C טְתַקְּיֵמָן. 23) G v p תְּהֵי. 24) A C אוּלְפַּנָּא. 25) v p תְּהֵי דָחֵיל. 26) A אֵין. 27) C אֲנוֹסוּת G v אֲנִיסוּת. 28) G מְסַכְּנִין v מְסַכְּנִין. 29) G p וְגָזוֹ לָא v וְגוּלְתָּא. 30) — G. 31) G וְצַדְקָא A וְצַדְקָא. 32) v p תְּחֲמֵי. 33) G נָטֵיר. 34) C עוּב׳. 35) v לְבִישָׁתָא. 36) C מִשְׁתַּלְחִין Ethpe. cf. Landauer, Zeitsch. f. Assyr. Bd. III, S. 266. 37) v גַּוְונִין G גַּוְוֹתָנִין.

שִׁבְטָא דִּבְנֵימִין וִיהוּדָא הֲוָה לִפְהוֹן שַׁלִּים עִם רַבְיָא[1] הוּא דְּחָבְעֵם בְּרֵי
דְּהַוָּה[2] תְּנֵין לְמַלְכוּתֵי דִּיקוּם וְיִמְלוֹךְ בַּאֲתַר[3] אֲחַסְנַתְיהּ[4] בִּירוּשְׁלֵם:
16 לֵית סוֹף לְכָל עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל לְכָל צַדִּיקַיָּא דַּהֲוָה מְדַבַּר קְדָמֵיהוֹן
דְּחָבְעֵם[5] בְּרֵם אִינּוּן יְעַטּוּהִי בְּחוּכְמְתָא לְמֵיקַל נִירָא מֵעַי לְוַיְהוֹן
וּבְטַפְשִׁיח אָזֵל וְאַתְיָעַט עִם עוֹלֵימַיָּא[6] וְאִינּוּן יְעַטּוּהִי[7] בְּטַפְשׁוּתָא
לְיַקָּרָא[8] נִיר מַלְכוּתָא עַל עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וְשִׁבֵּק מַלְכַּת סַבַּיָּא וְאָזֵל
בְּמַלְכַּת בַּחֲרָאֵי בְּרֵם אִינּוּן בְּחָרָאֵי תַּוְוֹהִי[9] בְּתַר כֵּין וְלָא חַדּוּ בֵּיהּ
וְאִינּוּן[10] גַּרְמוּ עֲלוֹהִי לְאִסְתַּקְפָּא[11] לְמַהֲוֵי מִתְפַּלְגִין מִינֵיהּ עֶסְרֵי[12]
שִׁבְטַיָּא וּמַלֵּךְ עֵילְוַיְהוֹן[13] יָרָבְעָם חַיָּיבָא אַסְרִית אַף דֵּין הַבְלוֹ לְרְחָבְעָם
17 בְּרֵי וְתִבְיְרוּת רוּחָא לְדִילִי[14]: אֲנָת[15] בַּר נָשׁ[16] טַר רְגֵלָךְ[17] בְּעֵיהֵן
דְּתֵיזֵיל[18] לְבֵית מַקְדְּשָׁא[19] דְּהִ׳ לְצַלָּאָה דְּלָא תְהָךְ[20] תְּמַן מַלָּא[21]
חוּבִין קָדָם י׳ עַד דְּלָא תְּחוּב וְתֵהֵי מְקָרֵב[22] אוּדָנָךְ לְקַבָּלָא אוֹלְפָן
אוֹרַיְתָא מִן כַּהֲנַיָּא וְחַכִּימַיָּא וְלָא תֵהֵי כְּטַפְשַׁיָּא[23] דְּמְקָרְבִין קוּרְבָּנָא
עַל חוֹבֵיהוֹן וְלָא תִיבִין מִן עוֹבָדֵיהוֹן[24] בִּישִׁין דְּאִתְיְדִין בִּידֵיהוֹן[25]
וְלֵיתֵיהוֹן[26] מִתְקַבְּלִין[27] בִּרְעוָא אֲרוֹם לֵיתֵיהוֹן יְדָעִין לְמֶעְבַּד בֵּהוֹן בֵּין
טַב לְבִישׁ:
V. 1 לָא תְּבַהֵיל[28] עַל מֵימְרָךְ לְשַׁבָּשָׁא אֵת מְלֵי פּוּמָּךְ וְלִיבָּךְ לָא
יְוֹחֵי[29] לְאַפָּקָא מִלָּה בְּעֵיהֵן דְּאַת מְצַלֵּי קָדָם י׳ אֲרוֹם[30] י׳ שְׁלִיט[31]
עַל כָּל עָלְמָא וְיֵתֵיב[32] עַל כּוּרְסֵי[33] יְקָרֵיהּ בְּשְׁמֵי מְרוֹמָא וְאַנְתְּ[34]

---

1) v רַבְיָא. 2) C G אֲדַהוּא. 3) v בְּאַתַר. 4) R v אַחֲסַנְתֵּיהּ.
5) Bloss in C. 6) C v עוֹלֵימַיָּא. 7) A יְעַטּוּהִי. 8) C
לִיקַּר A לִיקָּל (?). 9) A נַהוֹ C נַהוֹן R תָּאהוּ. 10) A וְהֵינוּ.
11) v לְאִיסְתַּפָּקָא. 12) A עֶסַּר R עֶשְׂרֵתֵי. 13) p C עֵילֵיהוֹן. 14) G v
לְדִילֵיהּ. 15) C אֲנְתָא. 16) v נְשָׁא. 17) R v רִגְלָךְ. 18) C G p v
דְּתֵיזֵיל. 19) v מוּקְדָּשָׁא. 20) v תְּהַךְ. 21) C v מַלּוֹ cf. oben v. 6.
p מְלָא. 22) v מַקְרִיב. 23) C. כְּטַפֵּי. 24) C חוֹבֵיהוֹן p עוֹבָדִין.
25) A בִּידֵיהוֹן. 26) G p וְלֵיתוֹהִי. 27) A מִתְקַבְּלִן G v מְקַבֵּל p
מִתְקַבֵּל. 28) C G v p תְּבַהֵיל. 29) p יוֹחֵי. 30) C אֲרֵי. 31) A R
יִשְׁלוֹט. 32) A וְיֵתִיב (imperf.) 33) p כָּרְסֵיהּ יְקָרָא. 34) G v p
וְאַנְתְּ.

12 גִּבֹּר וְאִתְּתֵיהּ[1] וְשַׁחְיִן[2] לְהוֹם[3] בְּסִתְוָא וּלְחַד אֵיכְדֵין יִשְׁחוֹן[4]: וְאִין
יְקוֹם גּוּבְרָא[5] רְשִׁיעָא וְתַקִּיפָא[6] בְּדָרָא וְעוֹבְדּוֹהִי מְקוּלְקְלִין[7] וּמִסְתַּקְפִין[8]
לְאִיתָאֲהּ[9] פּוּרְעָנוּתָא בְּעַלְמָא קָיְמִין תַּרְיִן צַדִּיקָיָא לְקַבְּלֵיהּ וּמְבַטְּלִין
פּוּרְעָנוּתָא בְּזוֹכְוָתְהוֹן[10] וְכַמָּא יְאִיעִין[11] תְּלָתָא צַדִּיקָיָא דְּאִינּוּן בְּדָרָא
וּשְׁלֵם בֵּינֵיהוֹן כַּחְבָא[12] דְּמִגְדְּלָא[13] תְּלַת תְּלַת נִימִין[14] דְּלָא בְּבַהֲילוּ
אִתְנַתְּקוּ: טַב הוּא אֲבְרָהָם דַּהֲוָא רַבִּי[15] מִסְכִּין וַהֲוָת בֵּיהּ רוּחַ חוּכְמְתָא 13
מִן קֳדָם יְ׳ וְאִשְׁתְּמוֹדַע לֵיהּ[16] סְרֵיהּ בְּמֵיהֲוֵיהּ[17] בַּר תְּלַת שְׁנִין וְלָא
צַבָּא[18] לְמִפְלַח לְטַעֲוָתְהוֹן[19] יְתִיר מִן נִמְרוֹד רְשִׁיעָא דַּהֲוָה מַלְכָּא סְיִב
וְטַפֵּשׁ וּמִן בְּגַלַּל דְּלָא צַבָּא אֲבְרָהָם לְמִפְלַח לְטַעֲוָתְהוֹן דְּמַהֲנוֹ[20] לְגוֹ
אַתּוּן[21] נוּרָא יְקִידְתָּא[22] וְאִתְרַחִישׁ[23] לֵיהּ נִיפָּא מִן רֵיבּוֹן[24] עָלְמָא
וְשֵׁיזְבֵיהּ מִתַּמָּן[25] וְאַפִּילוּ[26] מִן בָּתַר הָכֵי[27] לָא הֲוָת מְנַדְּעָא[28] בְּנִמְרוֹד
לְאוֹדְהָרָא עוֹד בְּדִיל דְּלָא לְמִפְלַח לְטַעֲוָתְהוֹן דַּהֲוָה פָּלַח מַלְקְדְמִין:
אֲרוֹם[29] מִן גְּנִיסַת[30] פָּלְחֵי טַעֲוָתְהוֹן נְפַק אֲבְרָהָם וּמְלַךְ עַל אַרְעָא 14
דְּכְנַעֲנַאי אֲרוֹם אַף בְּיוֹמֵי מַלְכוּתְהוֹן דַּאֲבְרָהָם אִתְעֲבִיד נִמְרוֹד מְסִכְּנָא
בְּאַרְעָא[31]: אֲמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא[32] בְּרוּחַ נְבוּאָה[33] מִן קֳדָם יְ׳ חַוִּית יָת 15
כָּל חַיְיָא[34] דְּאָזְלִין בְּטַפְשֵׁיהוֹן[35] לְסַרְבָּא עַל רַחֲבָעָם בְּרֵי תְּחוֹת
שְׁמַשָּׁא[36] וּמְפַלְגִין לֵיהּ יָת מַלְכוּתֵיהּ[37] לְאִתְחַבָּא[38] לְיָרְבְעָם[39] בְּרֵם[40]

---

1) G וְאִנַּתְּתֵיהּ p וְאִתְּתָא. 2) v וְשַׁחֲיָן. 3) GCv לְהוֹן. 4) v p יִשְׁחַן. 5) G p גַּבְּר. 6) v וְתַקִּיפָא. 7) Rv p טַקַלְקְלִין. 8) R וּמַסַּפְקִין. 9) A לְאוֹתָאֲהּ v p לְאַיְתָאָה. 10) A בְּזוֹכְוָתְהוֹן R בְּסַכְוָתְהוֹן. 11) G יְאִיאָן Rv p יְאָנָן. 12) G R כַּחְבָּא. 13) A C דְּמִגְדְּלָא R דְּמִיגְדְּלָיָא v דְּמִגְדְּלָיָא p. 14) C נְמִין. 15) G דְּכִיָּא v רַבְיָא. 16) C לְמַדְיֵה. 17) v בְּמֵיהֲוֵיהּ. 18) G R v צָבֵי. 19) Rv לְטַעֲוָתְהוֹן. 20) v דְּמַאֲהִי G דְּטוֹהִי. 21) C אַתּוּן. 22) C יְקִי׳. 23) CG אִתְרַחִישׁ R חַ. 24) Gv רִיבּוֹנִי. 25) C + בְּרַחֲמִין. 26) C וְאַפְלוּ. 27) C הֵיכִי A הָכִי. 28) A סוּעְדָּא C סוּעְדָּא. 29) p . . . אֲרוֹם מִן בֵּית אֲסִירֵי נְפַק וּמְלַךְ. 30) C קוּדְשָׁא G גְּנִיסַּח. 31) RGvp בְּעַלְמָא. 32) AC נְבִיָּא. 33) C חַיְיָא. 34) p חַיָּא. 35) Cv בְּטַפְשִׁיהוֹן. 36) Av שְׁמַיָּא. 37) Cv מַלְכוּתָא. 38) AC לְאִתְחַיָּבָא. 39) A לְיָרוֹבְעָם. 40) Gv + בַּר נְבָט.

6 וְאֶפְיְלוֹ[1] כְּסוּ דַּעַל[2] מַשָּׁךְ בִּסְרָיָה׃ טָב לִגְבַר מַלְיָ[3] חוּפְנֵיהּ[4] מִיכְלָא[5]
בְּהַנְיוּת[6] נַפָּשׁ וּבְלָא גְוֵילָא[7] וְחַטּוּפִין[8] מִן תַּרְיִן חוּפְנִין[9] מַלְיָן מִיכְלָא
בְּגְוֵילָא[10] וְחַטּוּפִין וְעִתִּיד לְשֵׁלְמָא בְּדֵינָא בְּטוּרְחָא[11] וּבְתִבְרוּת רוּחָא׃
7 וְתָבִית[12] אֲנָא וְחָוִית[13] הֶבְלָא דְּאִתְגְּזַר לְמֵהֵוִי בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת
8 שִׁמְשָׁא׃ אִית גְּבַר יְחִידַי[14] וְלֵית[15] תְּנִין בַּר מִינֵיהּ אַף בְּרָא וְאַף
אָחָא לֵית לֵיהּ לְמֵיתַת יָת נְכְסוֹהִי[16] וְלֵית סוֹף לְכָל טוּרְחֵיהּ וְאַף
עֵינֵיהּ[17] לָא תִכְּלוּל[18] לְמִסְבַּע עוּתְרָא[19] וְלָא יְמַר בְּלִבֵּיהּ לְמָא דֵין[20]
אֲנָא טָרַח וּמְחַסַּר[21] יָת נַפְשִׁי מְשַׁיְבוּתָא אִקּוּם כְּעַן וְאֶעְבִּיד מַנְחוֹן[22]
צַדְקָתָא[23] וְאִתְחַדֵּי[24] בְּעָלְמָא הָדֵין עִם בְּנֵי אֲנָשָׁא וּלְעָלְמָא דְּאָתֵי עִם
9 צַדִּיקַיָּא אַף דֵּין הֶבְלָא וְגִוָּון[25] בִּישׁ הוּא׃ טָבִין תַּרְיִן צַדִּיקַיָּא[26] בְּדָרָא
יְתִיר מִן חַדָּא וְאִינוּן דְּבָרִין[27] בְּמִלְּיָא וּמִשְׁתְּמְעִין[28] מִלְּיֵיהוֹן וְאִית
לְהוֹן אַגַּר[29] טָב לְעָלְמָא דְּאָתֵי בְּטוּרְחֵיהוֹן דְּטָרְחוּ לְסוֹבְרָא יָת דָּרְיֵיהוֹן׃
10 אֲלֵהֵין[30] אִין יִפּוֹל חַד מִנְּהוֹן עַל עַרְסָא וְיִשְׁכּוֹב מָרַע חַדָּא יְקִים[31] יָת
חַבְרֵיהּ בְּצַלּוֹתֵיהּ וְאִילוֹ[32] חַד דְּהוּא זְכָאי[33] בִּלְחוֹדוֹהִי בְּדָרְיָה בְּעִיהָן
דְּיִפּוֹל עַל עַרְסָיָה וְיִשְׁכּוֹב מָרַע לֵית לֵיהּ בְּדָרְיָה חַבְרֵיהּ תְּנֵין לְצַלָּאָה
11 עֲלוֹהִי אֲלֵהֵין בּוּכְוֹתֵיהּ יְקוֹם מְטַרְעֵיהּ[34]׃ וְאַף אֵין[35] דְּמַכְנִין[36] תְּרֵין

---

1) C p וְאֶפְיְלוּ. 2) G v מֵיעַל. 3) C מַלְוָן vielleicht durch Anklang an das hebr. מָלֵא. 4) v p חֲפָנַי R חוֹפְנֵי G חוּפְנֵי. 5) v מִיכְלָא. 6) so C p. A בְּהַנְיוּת G בְּהַנְיֵית v בְּהֶנְיֵית. 7) v p גְוֵילָא. 8) v וְחַטּוּפִין. 9) A חַפְנִין v חֲפָנַיִן. 10) so G. A R v C בְּגְוֵילָא. 11) A בְּנִיוּחָא (?). 12) p וְחָבֵת. 13) C וְחוֹן. 14) A יְחִידַי (hebr.) G v יְחִידָא. 15) A + לֵיהּ. 16) G v נְכַסּוֹי. 17) R v p עֵינֵיהּ. 18) A יְכוֹל C יְכוֹל p תְּכֵל. 19) G עוּתְרֵיהּ v עָתְרֵיהּ. 20) C G דְּנָן v דֵּנַן. 21) v p וּמְחַסֵּר. 22) G v מִינֵיהּ. 23) C צְדַקְתָא. 24) R v וְאֶחֱדֵי. 25) A G וְגִוָּון. 26) A צַדִּיקִין. 27) C דְּבְרַיָּין A דְּבְרַיִּין (?) R דְּבָרִין v דַּבְרִין. 28) v וּמִשְׁתַּעְיָן. 29) stat. absol. nach Levy selten, v אָגַר. 30) R v p אַרוּם אִלֵּי. 31) v יְקִים R יְקֵים. 32) A וְאִילוּ vielleicht וְאִי לוּ entsprechend dem Text וְאִילוּ, die andern übersetzen, als ob אִילוּ stünde. 33) C v p זְכָאי cf. Zeitsch. f. Assyr. Bd. III, 265 Anm. 34) A מִן מַרְיֵה. 35) A דְּאִינוּן C דְּאִין. 36) v דְּמָכָן R p דָּמְכָן.

IV. וְׁתָבִית[1] אֲנָא וְׁחָזִית[2] יָת כָּל אוּנסִין[3] דְּאִתְעֲבִידוּ[4] לְצַדִּיקַיָּא 1
וּדְאַדְּחִיקוּ[5] בְּעַׁלְמָא הָדֵין תַּחוֹת שִׁמְשָׁא[6] מִן יַד דְּחַקְיֵהוֹן[7] וְׁלֵית דִּיסַׁלֵּיל[8]
לְהוֹן תְּנֻחוּמִין וְׁלֵית לְמִפְרַׁקְהוֹן[9] מִן יַדָּא[10] דְּאָנְסֵיהוֹן בְּתֻקּוֹף יַדָּא
וּבְחֹׁל לָא וְׁלֵית דִּינָחִים[11] לְהוֹן: וְׁשַׁבָּחִית[12] אֲנָא יָת שְׁכִיבָיָא[13] דְּהָא 2
כְּבַר מֵיתוּ וְׁלָא חַוּוֹ[14] פּוּרְעָנוּתָא[15] דְּאִתַּת[16] לְעַׁלְמָא בְּתַר מוֹתֵיהוֹן[17]
יַתִּיר מִן חַיָּיֵא[18] דְּאִינוּן קַיְמִין[19] בְּעָלְמָא[20] עַד כְּעַן: וְׁשַׁפִּיר מִן תַּרְוֵיהוֹן 3
יָת דְּעַד[21] כְּעַן לָא הָוָה וְׁלָא אִתְבְּרִי בְּעַׁלְמָא דִּי לָא חָזָא[22] יָת עוּבָדָא[23]
בִּישָׁא דְּאִתְעֲבִיד[24] בְּעַׁלְמָא הָדֵין תַּחוֹת שִׁמְשָׁא: וְׁחָזִית[2] אֲנָא יָת כָּל 4
טוּרְחָא וְׁיָת כָּל אוּמָנוּת עוּבָדָא דְּיִתְעֲבִדוּן[25] בְּנֵי אֲנָשָׁא אֲרוּם הִיא
קִנְאָתָא[26] דְּיִקְנֵי[27] גְּבַר[28] לְחַבְרֵיהּ לְמִתְעֲבַד כְּוָתֵיהּ וְׁדִמְקַנֵּי[29] לֵיהּ לְמִתְבָּא[30]
לְמִתְעֲבַד[31] כְּשִׁיבּוּתֵיהּ[32] מִיטַּרָא דִּשְׁמִיָּא[33] מְוַשֵּׁיב[34] לֵיהּ וְׁדִמְקַנֵּי[35] לֵיהּ
לְבִישָׁא[36] לְמִתְעֲבַד כְּבִישְׁתֵּיהּ[37] מִיטַּרָא דִּשְׁמַיָּא מַבְאִישׁ[38] לֵיהּ דְּאַף דֵּין
הֶבְלָא[39] לְחַיְּיבָא[40] וְׁתִבְרוּת רוּחָא: שְׁטִיָּא[41] וּמְנַפֵּיק[42] יָת יְׁדוֹהִי[43] 5
בְּקַיְטָא[44] וְׁלָא צָבֵי לְמִטְרַח וּבְסִתְוָא יֵיכוֹל[45] יָת[46] כָּל טָה דְּאִית לֵיהּ

---

[1]) v וְתָבֶת p וְתָבִית. [2]) C וְׁחַוִּית cf. S. Landauer in Zeitschrift für Assyriologie Bd. III. p. 268. [3]) R G v p אֲנִיסִין. [4]) A דְּאִתְעֲבָדוּ und gleich darauf וְׁדְאַדְּחָקוּ. beides Ithpe. mit a in der 3. Pers. plur. gegen Dalman p. 204, a. [5]) — G. [6]) v שְׁמַיָּא. [7]) R v p דְּחֶקְיוֹהִי. [8]) A דִּיסַּׁלֵּל C v p דִּיסַּׁלֵּיל cf. Dalman p. 214 unten. [9]) C דְּמַפֵּי. [10]) v p יַד אוּנְסֵיהוֹן G דְּאָנַס. [11]) A דִּירְחַם C דִּימְנַחִים v יְנַחִים. [12]) R v וְׁשַׁבָּחִית p וְׁשַׁבָּחִית. [13]) v שְׁכִיבָא. [14]) v חֲוֵי R חֲוִי. [15]) v p פּוּרְעָנוּתָא. [16]) G v דְּאָתֵי. [17]) C p מִתְּהוֹן. [18]) v חַיָּא. [19]) קַיָּמִין. [20]) — A C. [21]) G v דְּעוֹד. [22]) C חֲוִי. [23]) A דְּעַׁבְדָא p כָּל עוֹבָדָא. [24]) C G דאתעביד. [25]) R v דַּעֲבַדוּ p עָבְדִין. [26]) v קִנְאָתָא. [27]) A דִּיקְנֵי G דִּקְנֵי v p דָּקְנֵי. [28]) p גַּבְרָא. [29]) A דְּמַקְנֵי C דִּמְקַנֵּי. [30]) — [31]) in G v Stellung beider vertauscht. [32]) G v כְּוֹתֵיהּ. [33]) C + אֵלָּא. [34]) R G v יוֹטֵב. [35]) So C G. A v וְׁדִמְקַנֵּי. [36]) G v לְבִישׁ. [37]) v כְּבִישָׁתֵיהּ. [38]) G v יְׁבַאֵישׁ. [39]) v הֲבָלוּ. [40]) G v —. [41]) p שְׁטִיָּא. [42]) Poel (Pāel). [43]) v p יְׁדוֹי. [44]) R v בְּקַיְטָא. [45]) p יֵיכֵל. [46]) C A מִן דְּאִית.

מִתְעַתֵּד [1] לְכָל עִסְקָא וְעַל כָּל עוּבְדָּא [2] דְּעָבְדוּ בְּעָלְמָא הָדֵין אִתְדְּנוּן [a]
18 חַמָּן: אֲמָרִית אֲנָא בְּלִבִּי עַל עִיסָּק בְּנֵי אֲנָשָׁא דַּיְיתֵי [3] עֲלֵיהוֹן [4]
מְרַחְשִׁין [5] וּמַרְעִין בִּישִׁין בְּדִיל [6] לְנַסָּאוּתְהוֹן [7] וּבְדִיל לְמִבְחַנְהוֹן [8] עֲבַד
יְ לְמִחֵוֵי אִין חַיְבִין בְּחִיּוּבְתָא יִשְׁתַּבִּיק לְהוֹן וְיִתְפְּרוֹן [9] וְדִשְׁיעָיָא דְּאִינּוּן
כְּבְעִירָא לָא חַיְבִין בְּגִין כֵּין אִנּוּן מִתְּוַכְּחִין [10] בְּהוֹן לְאַבְאָשָׁא לְהוֹן:
19 אָרוּם אַרְעָוָן [11] אֲנָשָׁא חַיְבָא וְאַרְעָוָן בְּעִירָא מְסָאֲבָא אַרְעָוָן חַד
לְכֻלְּהוֹן וְהֵי כְּמָא דְּמִיתוּת בְּעִירָא מְסָאֲבָא כֵּין יְמוּת דֵּין דְּלָא תַּב [12]
בְּחִיּוּבְתָא קַדָּם מָוְתֵיהּ וְנִשְׁמַת רוּחָ תְּרַוְיְהוֹן כְּחָדָא אִיתְדַּן לְכָל גַּוָּן [13]
וּשְׁאָרוּת גְּבָרָא חַיְבָא מִן בְּעִירָא מְסָאֲבָא לֵית [14] מִדְּעָם בֵּין תְּרַוְיְהוֹן
20 אֲלֵהֵין בֵּית קְבוּרְתָּא אָרוּם כּוֹלָא [15] הֲבֶלוּ: כּוֹלָא אָזְלִין לְאַתַּר חַד
כָּל דַּיְירֵי אַרְעָא [16] אִתְבְּרִיאוּ מִן עַפְרָא וְכַד יְמוּתוּן כּוֹלְהוֹן עָתִידִין
21 לְמִתַּב [17] לְעַפְרָא: מַן הוּא חַכִּימָא דְּיִדַּע [18] אֵן רוּחָ נִשְׁמַתָּא דִּבְנֵי
אֲנָשָׁא הַסָּלְקָא הִיא לְעֵילָא לִרְקִיעָא וְרוּחָ נִשְׁמַתָּא דִּבְעִירָא הַנְחָתָא
22 הִיא לְרָעָא לְאַרְעָא: וְחָזֵית [19] אָרוּם [20] לֵית טָב בְּעָלְמָא הָדֵין מִדַּיְיחֵי [21]
אֲנָשׁ בְּעוּבָדוֹהִי טָבִין [22] וַיְיכוּל וְיִשְׁתֵּי וְיִיטַב [23] לִבֵּיהּ אָרוּם הוּא חוּלָקֵיהּ
טָב בְּעָלְמָא הָדֵין לְמִטְקֵי בֵּיהּ עָלְמָא דְּאָתֵי דְּלָא יִיכַּר אֲנָשׁ בְּלִבֵּיהּ
לְמָא [24] דֵּין אֲנָא מְבָזְבֵּז מְטוּנֵי [25] לְמֶעְבַּד מְנָיָה [26] צְדָקְתָּא [27] טָב לִי
דְּאִשְׁבְּקִינֵיהּ לִבְרִי בְּתְרֵי אוֹ אִיתְוָון [28] מְנָיָה בְּעִידָּן סִיבְתִּי אָרוּם מַן
הוּא דְּיֵיעֲלִינֵיהּ [29] לְמִחֵוֵי מָא דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי בְּתְרָאי:

---

1) G מִתְעַבֵּד v מִתְעָבֵד. 2) C G עוּבְדָּא a) R G אִתְדּוּנוּן v אִתְדִּינוּן. 3) C דַּיְיתֵי. 4) C עֲלַוְיהוֹן. 5) p מַכְתְּשִׁין. 6) G v p בְּגִין. 7) A לְנַסְיָאוּתְהוֹן. 8) G לְמִבְחַנְיָהוֹן. 9) C וְיִסְנְסוּן v וְיִתָּסוּן p וְיִתָּסְנוּן. 10) R G p מִתְוַכְּחִין v מִתְוָכְחִין. 11) A אַרְעוּן R p אַרְעָן v אַרְעָוָן. 12) G p תְּאִיב v תַּאִיב. 13) A גַּוּן. 14) Bloss in p. 15) A כּוּלָּא. 16) R p עלמא. 17) R v לְמִיתוּב. 18) v G דְּיִדַּע. 19) C וְחַזִי. 20) A C אַרְיָי. 21) v p מִדְּיַיחֵי. 22) A C טְבָבְיָא. 23) G v וְיִוטַיב p וְיִיטַיב. 24) A לְמָן. 25) G v מְסוֹנָא. 26) Bloss in G. 27) C צַד קְתָא. 28) C אִתְוָון G אִתְוָן v אֶתְוָן. 29) A דִּיעֲלִינֵיה R דְּיָעֲלִינֵיה.

כתיב ומפרש על אבן שתייא [1] כסי [2] מנהון דאשתמודע קדמוהי יצרא
בישא דבלבהון [3] דאולו הוה [4] מסיר ביד [5] אנש [6] הוה משפיש [7] ביה
ומשכח בגויה [8] מא דעתיד למהוי בסוף יומיא עד עלמיא ואף [9]
יום מותא כסי [10] מנהון [11] בדיל דלא יהודע לגבר מן דישא מא
12 דעתיד [12] למהוי בסופא: אמר שלמה מלכא ידעית ברוח נבואה
ארום לית טב בהון בבני אנשי ארום אלהין למחדי בחדות אוריתא
13 ולמעבד טב ביומי [14] חיוהי: ואף כל אנש דייכול [15] וישתי ויחזי טב
ביומוהי ויחסין לבנוהי בעיבדן מותיה כל טורחתיה [16] מתנא [17] דאתיהבת [18]
14 ליה מן קדם י׳ הוא [19]: ידעית ברוח נבואה ארום כל דיעביד [20] י׳
בעלמא דין טב לביש [21] מהאתגזר מפוטיה הוא יהא [22] לעלמא [23] עלוהי
לית דשו לגבר לאוספא ומניה לית דשו לגבר לבצרא ובעדן דייתי [24]
פורענותא בעלמא י׳ הוא דעבד בגין דידחלון [25] בני אנשא מן קדמוהי:
15 מא דהוה [26] מן קדמת דנא הא [27] כבר הוא דאתי ומא דעתיד למהוי
בסוף יומיא הא כבר הוה וליום דינא רבא עתיד [28] י׳ למתבע חשובא [29]
16 ומסכינא מן יהודי דרשיעא דדדיף [30] ליה: ועוד חזיתי [31] תחות שמשא
בעלמא הדין אתר בית [32] דינא דדינין [33] שקרא תמן יהיבון [34] לזכאי
למיפק חייבא בדינוהי ואתר דמשחלח תמן גבר זכאי [35] תמן משחלח
17 גברא חייבא למשלט ביה בגין [36] חובי דרא בישא: אמרית אנא
בלבבי ית זכאה ויח חייבא ידין י׳ בזמן דינא רבא ארום עידן

---

1) v שתיא. 2) C G R כסי. 3) C בלביהון. 4) A הוא. 5) C ביד. 6) v אנשי G אנש. 7) G משחמיש. 8) v בגוה. 9) v ואוף. 10) C G כסי v כסי. 11) C מנהון. 12) v דעתיד. 13) A v למהוי. 14) C ביומי. 15) p דייכל. 16) C טרחותיה. 17) G מתנן. 18) G v דאתיהבת R חי׳. 19) A היא. 20) C דיעביד. 21) A C ובין ביש p וביש. 22) C G p יהי. 23) C G v p לעלם. 24) C דייתי. 25) C דין ידח׳. 26) v מא דהות. 27) A הוא כבר הוה. 28) G v דעתיד. 29) C G חשיכא. 30) R די דדף. 31) v p חזיית. 32) A C בי. 33) R G p v דדיינין. 34) G יחובון v יחובון. 35) p זכי. 36) C בדיל.

לִבְנוֹת עֵת בחיר לגפפא[1] אִיתַּתָא וְעֵידָן בחיר לרחקא מִגַּפְּפָא[2]
6 בְּשִׁבְעָת[3] יוֹמֵי אֲבֵלָא׃ עֵידָן בחיר למתבע נכסיא[4] וְעֵידָן בחיר למיבד
נכסיא[5] עֵידָן בחיר למנטר[6] עִסְקָא[7] וְעֵידָן בחיר למשדי עסקא[8]
7 בִּימָא בְּעֵידָן נחשולא רבא׃ עֵידָן בחיר למבזע לבושא עַל שִׁכְבָא
וְעֵידָן בחיר לאחאה[9] בְּוֹעָא עֵידָן בחיר למשתק מִלְּנַעֲאָה[10] וְעֵידָן
8 בחיר למסני לגבר חֵיבָא עֵידָן בחיר לאגחא[14] קְרָבָא וְעֵידָן
9 בחיר למעבד שְׁלָמָא[15]׃ מָא מוּתַר אִית לגבר פָּלַח דְּהוּא שַׁרְחָ
לְמַעֲבַד אוּצְרִין וּלְמִכְנַשׁ מָמוֹן אֶלּוּלֵי מסתייע[16] בְּמִזְלָא[17] מִלְּעֵי לָא[18]׃
10 חֲזֵיתִי יָת גְּוָנִין[19] אִיסּוּרִין[20] וּפוּרְעָנוּתָא דִיהַב יְ׳ לִבְנֵי אֲנָשָׁא דְּאִינּוּן
11 רְשִׁיעִין לְסַגָּפוּתְהוֹן בֵּיהּ׃ אַסֵּר שְׁלָמָה טָלְפָא[21] בְּרוּחַ נְבוּאָה יָת כּוֹלָא
עֲבַד יְ׳ שַׁפִּיר בְּעִדָּנֵיהּ דְּחָוֵיא הוֹת מְצוּתָא דְּהוֹת[22] בְּיוֹמֵי יַרְבְעָם בַּר
נְבָט לְמֶהֱוֵי בְּיוֹמֵי שְׁבָע בַּר בִּכְרֵי וְאִתְעֲכָבַת דְּהוֹת בְּיוֹמֵי יַרְבְעָם בַּר
נְבָט דְּאִילּוּ הוֹת בְּיוֹמֵי שְׁבָע בַּר בַּר בִּכְרֵי לָא הֲוָה[23] מִתְבְּנֵי בֵּית
מַקְדְּשָׁא עַל עִיסַק עָגְלִין דְּדָהַב דַּעֲבַד יַרְבְעָם חֵיבָא וְשַׁוִּינוּן[24] חַד
בְּבֵיתְאֵל[25] וְחַד בְּדָן וְמַפְּנֵי[26] פְּרוּדָן[27] דַּעֲבַד[28] עַל שְׁבִי לֵילְיָא[29] וּפַסְקוּ[30]
עוֹלֵי רִגְלִין[31] וּבְגִין כֵּן אִתְעֲכָבַת עַד זְמַן[32] דְּיִתְבְּנֵי בֵּית מַקְדְּשָׁא בְּגִין
דְּלָא יִתְעַכְּבוּן[33] יִשְׂרָאֵל לְמִבְנֵי יְהֵא אַף יָת שְׁמָא רַבָּא[34] דְּהוּא[35]

---

[1]) v לְגַפְּפָא A C גַּפְּפָא. [2]) v מְגַפְּפָא G מִנֵּי C טִין גַּ׳. [3]) R בְּשַׁבְעָתִי. [4]) p מְמוֹנָא. [5]) C מְטוֹנָא. [6]) p לְמִטַּר. [7]) A C נְכַסֵּיא. [8]) A עִסְקָא. [9]) C R v לְאַחְדָאָה p לְאַחְאָה A. [10]) A מִלְנַעֲאָה G v מִ לְצַ׳לְאָה. [11]) p פְּתָגְמֵי. [12]) R p לְרַחוֹמֵי. [13]) v p חָד. [14]) C G R לְאַגְחָא A. [15]) p שַׁלְטָה. [16]) G R v מִסְתַּיֵּע p. [17]) A בְּמִזּוֹ לָא. [18]) R G v דְּלִעַ׳. [19]) A גִּיוֹן. [20]) A יְסוּ׳ C אֵיסִ׳. [21]) A C + דְּיִשְׂרָאֵל. [22]) C דְּהוֹת בְּיוֹמֵי. [23]) A R v הֲוָת. [24]) R וְשַׁוְיאוּנוּן v ושויאינון. [25]) A C בבית אל. [26]) G וְלִמְנֵי R v וּמִנֵּי פְּרוּזְוִון. [27]) C פְּרוּקְדוֹן. [28]) Bloss in C. [29]) v שְׁבִילָא. [30]) R וּפְסָקוּ v ופסקו עַיְילֵי. [31]) v G דְּיִגְלָאִין C רִגְלִין. [32]) + A C. [33]) G v יִתְעַכְּבוּן. [34]) + A C. [35]) R G v דְּהוֹה.

בכל טורחותי [1] ובתבונות לבי׳ דהוא טרח תחות שמשא בעלמא
23 הדין: ארום כל יומותי כאיבין [2] ותקוף [3] רגו גונניה [4] אף בלילי לא
24 דסיך [5] מן הרהורי [6] לבי׳ אף דין הבלו [7] הוא: ליית דשפיר באנשא [8]
אלהין דייכול ויישתי ויחזי [9] ית נפשיה טב קדם בני אנשא למעבד ית
פקודיא די׳ למהך [10] באורחן [11] דתקנן קדמוהי בגין דיוטב ליה מן טורחיה
אף דין חזית אנא דגבר דמצלח בעלמא הדין מן ידא די׳ הוא
25 דאתגזר למהוי [12]: ארום [13] מן [14] הוא דייעסוק [15] בפתגמי אוריתא ומן
הוא גבר דליית [16] ליה חששא מן יום [17] דינא רבא דעתיד למיתי בר
מני: ארום לאנש דתקנן [18] עובדוהי קדם י׳ יהב חוכמתא ומנדעא
26 בעלמא הדין וחדוה [19] עם [20] צדיקיא לעלמא דאתי ולגברא חייבא
יהב גונון [21] ביש למכנש ממון ולמצבר קנין סגי למהוי מתנסיב מניה
ולמהוי מתיהיב לגבר דשפיר קדם י׳ אף דין הבלו [22] לחייבא ותבירות
רוחא:

III. 1 לכל גבר ייתי זמן [23] ועידנא לכל עסקא תחות
2 שמיא: עידן [24] בחיר למילד בנין [25] ועידן בחיר לקטלא [26] בנין
מסרבין ומרגוין לקטלותהון באבנין על מיטר דייניא עידן בחיר
3 למנעב אילן ועידן בחיר לשרשא אילן נציב: עידן בחיר לקטלא
בקרבא [27] ועידן בחיר לאסאה [28] שכיב מרע עידן בחיר לפרכא [29] בניא
4 ועידן בחיר למבני חורבנא: עידן בחיר למבכי על שכיבא ועידן בחיר
למחדי בחוכא עידן בחיר למספד [30] על קטילא ועידן בחיר לטפזא
5 בהילולא [31]: עידן בחיר לפקחא דגור אבנין ועידן בחיר למצבר אבנין

---

[1]) C טרחותיה. [2]) C G כאיבן R v כְּאֵיבִין p. [3]) C ותקוף v וְתַקֵּף p וְתַקֵּף. [4]) G גונה p גְּוֹנֵה A עִנְּנֵיה. [5]) G דסיך דְּמִיך v. [6]) C הר׳. [7]) C הבלא. [8]) A C + בבני א׳. [9]) C G R ויחזי. [10]) R p ולמיהך v לְמֵהַךְ. [11]) A באורחא. [12]) R G v + עַל לְוֹהִי. [13]) C אדי. [14]) v מָן. [15]) p R דְיֵעֲסוֹק. [16]) C G p v דאית. [17]) C יומא רבא דדינא. [18]) p v דְתַקֵּנַן. [19]) C וחדוא. [20]) A C ׳לצד. [21]) v גָּנוֹן. [22]) הֶבֶל הוּא. [23]) G v p וזמנא. [24]) v עִידַן und so stets. [25]) G v + ובנן. [26]) v לְקָטָלָא. [27]) p בְּחַרְבָא. [28]) A לאסנאה. [29]) A p לסתרא R לְפַכְרָא Aruch und Levita לְפַכּוֹרָא. [30]) v לְמִסְפְּדָא. [31]) R בְּחַלּוֹלָא.

אנא כדין[1] יעדעינני[2] ולמא דין חכימית[3] אנא בכין יתיר מתיה ומלילית
אנא בליבי דאף דין הבלו וליט אלהין גוירת מיטרא די: ארום[4]
16 ליט דוכרנא[5] לחכימא[6] עם שטיא לעלמא דאתי ובתר מיתת[7]
גובדא מא דהוה כבר ביומוהי כד ייתון יומיא דעתידין למהוי בתרוהי
כולא אשתכח ואיכדין ימרון בני אנשא די[8] יהא סופא דצדיקא[9]
17 כסופא דחייבא: ומניתי אנא ית כל חיין בישין ארום בישין[10]
עובדא בישא דאתעבד[11] על בני אנשא תחות שמשא בעלמא הדין
18 ארום כולא הבלו[12] ותבירות רוחא: ומניתי[13] אנא ית כל טורחותי[14]
דטרחית[15] תחות שמשא בעלמא הדין בגין[16] דאשבקיניה[17] לרחבעם
ברי דייתי[18] בתרי וייתי ירבעם[19] ויפב מן ידוי[20] עסרתי שבטיא
19 ויחסין פלגות מלכותא: ומן ידע[21] הא[22] חכים יהא או טפיש מלכא
דעתיד למהוי בתרי[23] ושלט[24] בכל טורחותי דטרחית[25] בעלמא הדין
ובכל מא דאתקינית בחכמתי תחות שמשא בעלמא הדין ותהית[26]
20 בלבי ותבית[27] למיסר אף דין הבלו: ותחורית אנא ליאשא ית לבי
על[28] כל טורחא דטרחית[29] למתקני ודחכימית לתקנא תחות שמשא
21 בעלמא הדין: ארום אית גבר דטורחיה[30] בחכמתא ובסוכלתנו
ובצדקו ויתות בלא ולד[31] ולגבר דלא טרח ביה יתניניה למהוי
22 חולקיה[32] אף דין הבלו ובשתא רבתא: ארום מא הנאה אית לגבר

---

1) A C היכדין. 2) v R יעדעינני. 3) p חַכְמֵת. 4) C אֲרֵי. 5) A C דוכרנא p v דְּכָרְנָא. 6) G v לחכימיא. 7) G v R דמיית. 8) G v דהויא. 9) A דצדיקיא. 10) C עלאי v עָלַי. 11) v אתעבד. 12) v R הֲבָל. 13) v וְסָנֵיתִי. 14) A טורחותי G v p טַרְחוּתִי. 15) p טַרְחֵת. 16) p בְּדִיל. 17) v R דאשׁ׳ דְּאֶשְׁבְּקִינֵיהּ. 18) G v דאתי. 19) A C + בר נבט G v + עבדיה. 20) C ידוי. 21) G p ידע. 22) C G החכים. 23) A בתראי. 24) A C וישלוט p וְיִשְׁלֹט. 25) Von hier ab in A C die Worte von Vers 20, Ziffer 29 bis Ende. 26) R v ותהת p וְתָהֵית. 27) R v ותבית p וְתַבֵּת. 28) Von hier bis Schluss in A C folgende Version: ארום הוא לב חכים וסכלתן מכל לבהון דבני אנשא ובדיל דאתיהיבו לי מן קדם י׳ ליב חכים חזרית יתיה (C דאתיהב) על כל טרחותי דטרחית תחות שמשא: 29) — 30) A דטורחותיה 31) p וְלַד. 32) p חֶלְקֵיהּ.

וְהִיא סִיְּעָא[1] יָתִי: וְכֹל מָא דִבְעוֹ[2] מִנִּי רְבָנֵי[3] סַנְהֲדְרִין לְדִכְאָה 10
וּלְסַאֲבָא לְזַכָּאָה וּלְחַיְּבָא[4] לָא כְלִיתִי מִנְּהוֹן פְּשַׁר מְלוֹלִי יָא[4] וְלָא מַנְּעִית[5]
יָת לִבִּי מִכֹּל חֶדְוָתִי אֲרוֹמִתָא אֲרוֹם הֲוָה לִי פַּנַאי דְּלִבִּי בְּדָח בְּחוֹכְמְתָא
דְּאִתְיְהִיבַת לִי מִן קֳדָם יְיָ מִן כָּל[6] בְּנֵי אֲנָשָׁא וְחַדִּית בֵּיהּ יָתִיר מִן כָּל
טוּרְחָתִי[7] וְדֵין הֲוָה חוּלְקִי טַב דְּאוּדְמַן[8] לִי לְקֳבֵל לָא עֲלִיהוֹן[9] אֲגַר
שְׁלִים לְעָלְמָא דְּאָתֵי מִכֹּל טוּרְחוֹתִי[10]: וְאִסְתַּכְלִית אֲנָא בְּכָל עוֹבְדַי[11]
דְּעַבְדוּ יְדַי וּבְטוּרְחָא[12] דְּטָרְחִית[13] לְמֶעְבַּד וְהָא כּוּלָּא הַבְלָא וּתְבִירוּת
רוּחָא וְלֵית מוֹתַר בְּהוֹן תְּחוֹת שְׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵין אֱלָהִין אִית[14] אֲגַר
שְׁלִים עַל עוֹבְדַי טָבַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי: וְאִסְתַּכְלִית[15] אֲנָא לְמִחֲזֵי 12
חוֹכְמְתָא וְחוּלְחוּלְתָא דְּמַלְכוּתָא וְסִכְלְתָנוּ[16] אֲרוֹם מָא הֲנָאָה אִית לְגַבַּר
לְצַלָּאָה בְּתַר גְּזִירַת מַלְכָּא וּבְתַר פּוּרְעָנוּתָא[17] דְּהָא כְּבַר אִתְגְּזָרַת[18]
עֲלוֹהִי וְאִתְעֲבָדַת[19] לֵיהּ[20]: וְחָזִית אֲנָא בְּרוּחַ קוּדְשָׁא[21] דְּאִית מוֹתַר 13
לְחוֹכְמְתָא יָתִיר מִן שְׁטוּתָא[22] כְּמוֹתַר נְהוֹר[23] יַמָּא[24] מִן חֲשׁוֹךְ לֵילְיָא:
חַכִּימָא מִסְתַּכֵּל בְּרֵישָׁא מָא דְּעַתִּיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפָא[25] וּמְצַלִּי וּמְבַטֵּל[26] 14
גְּזִירְתָא[27] בִּישְׁתָא מִן עָלְמָא וְשִׁטְיָא בְּחֶשְׁוְכָא אָזִיל[28] וִידַּעְתִּי[29] אַף
אֲנָא דְּאִי לָא מְצַלֵּי חַכִּימָא וּמְבַטֵּיל גְּזִירְתָא בִּישְׁתָא מִן עָלְמָא כַּד יֵיתֵי[30]
פּוּרְעָנוּתָא בְּעָלְמָא אַרְעָן[31] חַד יְאוֹרַע[32] יָת כּוּלְּהוֹן: וְאָמְרִית אֲנָא 15
בְּלִבִּי כַּאֲרַעָן שְׁאוּל[33] בַּר קֵישׁ[34] מַלְכָּא דְסַטָּא בְּסַטְוָתֵיהּ[35] וְלָא נְטַר
תַּפְקִידְתָּא[36] דְּאִתְפְּקַד עַל עַמֵּלֶק[37] וְאִתְנַטַּלְתָּ[38] מִינֵיהּ מַלְכוּתָא אַף

---

[1]) B סַיְּעַת p סַיְּעָת. [2]) A דִּבְעִי Rv דְּבָעוּ. [3]) C רְבוֹנֵי. [4]) A מְלוֹלָא RGvp מְלֵיאָ. [5]) p מְנַעִית. [6]) p וּמִכָּל. [7]) A טוּרְחָתִי CG טוּרְחוֹתִי B טוּרְחוֹתִי. [8]) v דְּאוּדְמַן. [9]) AGv עֲלוֹהִי. [10]) cf. oben. [11]) עוֹב׳. [12]) G וּבְטוּרְחוֹתִי v וּבְטוּרְחָתִי. [13]) p טָרְחִית v טָרְחִית. [14]) AGv + לִי. [15]) v וְאִסְתָּכְ׳. [16]) p וְסָכְלְתָנוּ. [17]) vp פּוּר׳. [18]) v אִתְגְּזַרַת. [19]) RGvp אִתְעֲבַ׳. [20]) A לִי. [21]) Gpv נְבוּאָה. [22]) CR שְׁטוּתָא Gv שְׁטוּתָא. [23]) C נְיָהוֹר. [24]) Gv יוֹמָא. [25]) Gv בְּסוֹף. [26]) CGv ומבטיל. [27]) R גזירתא. [28]) v אָזַל. [29]) p וְיִדְעַת. [30]) C תֵּיתֵי. [31]) C אַרְעוֹן A אַרְעֻכּוֹן (?) [32]) CGR יְאַרַע p יְאֶרַע. [33])—[34]) — AC. R כְּאַרְעוֹן. [35]) C בְּסַטְיוּתֵיהּ v בְּסָטוּ. [36]) G תפקידתא. [37]) G + רְשִׁיעָא. [38]) A ואתנטלת Gv ואתנטלית.

משתיא[1] ומנהון לצורך אסותא כל מיני עסבי בוסמין ועציבית[2] בהון
אילני סרק וכל אילני בוסמין דאיתיו[3] לותי מויקי ושלני[4] מן הנדקא[5]
וכל אילן עביד[6] פירין ותחומיה מן שור קרתא דירושלם[7] עד פיף
6 מיא[8] דשילוח: בחנית בית משתיא[1] דמיא אידין[9] חזי לאשקאה
אילני[10] ואידין[9] חזי לאשקאה עסבין ועבדית[11] לי פרקטמין[12] דמיא
7 לאשקאה מנהון אפילו[13] חורשא דמרבי[14] קיסין[15] לאסקאה: קניתי
עבדין ואמהן מבניהון דהם ושאר עממין[16] ונוכראן גוברין[17] דממונן[18]
על מזונא דביתי הוו[19] לי לפרנסא יתי ויתת אנש[20] ביתי תרי עסר
בחרי עסר ירחי שתא וחד לפרנסותי בירחא דעבורא[21] אף קנין
8 תורין ואען[22] הוה לי יתיר מן כל דהוו קדמי בירושלם: כנישית[23]
לי אף אוצרין דכסף ודהב ואפילו מתקלין ומוזנין[24] דקשוט עבדית
מן דהב טב וטסבדי מלכין ופלכין אתהבו[25] לי לכרגא[26] עבדית
בבית מקדשא זייני[27] זמר לזמרא בהון ליואי על קורבניא וקתרוסין
ואבובין[28] לזמרא בהון זמריא[29] וזמרתא[30] בבית משתי חמרא
תפנוקי בני אנשא ודמסיא[31] ובי[32] בנאון ומרוביו דשדיין מיא
9 פשורי[33] ומרוביו[34] דשדיין[35] מיא חמימי[36]: ואסגיתי טובא ואוסיפית
עותרא מן כל דהוו קדמי בירושלם גרם חכמתי קמת[37] לי

---

1) C משתיא v תַ. 2) G נצִיבית R v צִ. 3) C G דאיתיו. 4) CB (= Ms. or. 2377) וטלני RG וטלני. 5) G הִ A חִ BC חי. 6) G דעִ. 7) G v דביר. 8) A B C ימא. 9) C B אידין. 10) G אילני. 11) A עבדית. 12) R v פרקטנין C פרקטמין B פרקטמין. 13) C אפילו. 14) A דמרבא. 15) A קוסין. R p לאסקא. 16) v עמין A C עממיא. 17) R v p וגר. 18) R v דמנן. 19) B הוה R הוי. 20) B R אנשי v אנשא. 21) R B C G v דעיבורא. 22) B G ומאדנין v ועין 23) G כנשית v כנשי. 24) C ומיזי ומאדנין v R ומאדנון. 25) B G R v p אתהיבו. 26) B לכרכא. 27) A C R טיני. v p G וזמרא. 28) v ואבובין. 29) A v וזמי B זמי. 30) A וזמרייתא R וזמרייתא p וזמרייתא v וז מרייתא G זמירתא B וזמורתא. 31) C ודמסיא B ודמסא R ודימסייא. 32) A ובבנאון B ובבנאון C ובובנאונן. 33) B פושרי p פושי. 34) C B ומרוובין v p G מרוזבין. 35) C דשדיון B דשדין. 36) G חמ' B חמ. 37) R v p קמת.

וְלֹא יִתּוֹב[1] בְּתִיּוּבְתָּא סַגֵּי רִגּוּ[2] קַדָּם יְ׳ וְדִמְסוֹפְהּ[3] מַנְדַּעָא וִימוֹת
בְּטַלְיוּתָיהּ מוֹסִיף כְּאִיב[4] לִיבָּא לְקָרִיבוּהִי[5]:

II. אֲמָרִית[6] אֲנָא בְלִבִּי[7] אִיזִיל[8] כְּעַן הָכָא וְאֶבְחוֹן[9] בְּחֶדְוָה וְאֶחֱזֵי
בְּטָב[10] עֲלְמָא[11] וְכָדוֹ[12] מָטָא עֲלַי[13] צַעֲרָא[14] וְסִיגוּפָא[15] אֲמָרִית בְּמֵימְרִי
הָא אַף דֵּין הֶוָא הֶבְלָא[16]: לְחוֹכָא[17] אֲמָרִית בְּעִדָּן צַעֲרֵי[18] לֵיצַנוּתָא[19] 2
הוּא וּלְחֶדְוָה מָא הָנְאָה אִית לְגַבֵּר דְּיֵיעְבְּדִינַּהּ: אֲלֵילִית בְּלִבִּי לְנַגָּדָא[20] 3
בְּבִית מִשְׁתִּי[21] חַמְרָא יָת בִּסְרִי וְלִבִּי דַּבָּר בְּחוּכְמְתָא[22] וְלְאָחָדָא[23]
בְּשָׁטוּת[24] עַוְלְמֵיָא[25] עַד דְּבְחִנִית וְחָזֵית[26] אֵידֵין[27] מְנָהוֹן טָב לִבְנֵי אֲנָשָׁא
דְּיֵיעְבְּדוּן עַד דְּאִינּוּן קַיְימִין בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמַיָּא[28] מִנְיַן יוֹמֵי
חַיֵּיהוֹן: אַסְגֵּיתִי[29] עוֹבְדִין טָבִין בִּירוּשְׁלֵם בְּנָיְתִי לִי בְּתִין בֵּית מַקְדְּשָׁא 4
לְכַפָּרָא עַל יִשְׂרָאֵל וּבֵית[30] מַקִּירְתָּ סְלֵקְנָא וְאִידְּרוֹן וְאוּלָם וּבֵית דִּינָא
אֲבְנִין פְּסִילָן דְּתַמָּן יְתְבִין חַכִּימַיָּא וְדַיָּינִין יָת דִּינָא עֲבֵדִית כּוּרְסַיָּא
דְּשִׁין דְּפִי לָא לְמוֹתָב סַלְכוֹתָא[31] נְצִיבִית[32] לִי כְּרְמִין בֵּירְבְנָה[33] כָּל[34] קְבֵל
כַּרְמִין דְּעִנְּבָ[35] לְמִשְׁתִּי מְנָהוֹן חַמְרָא אֲנָא וְרַבְּנֵי סַנְהֶדְרִין וְאַף לְנַסְכָּא
חַמְרָא חֲדַת וְעָתִיק עַל סַדְבְּחָא: עֲבֵדִית[36] לִי גִּנָּת שְׁקִין[37] וּפַרְדֵּיסִין[38] 5
וְדַרְעִית[39] בְּהוֹן[40] כָּל מִינֵי עִסְבִין מְנָהוֹן לְצוֹרְךָ[41] מֵיכַל וּמְנָהוֹן לְצוֹרְךָ

---

[1]) v יֵיתֵיב p יְתוּב. [2]) G רְגִיז v רְגִיז. [3]) C סֵ. [4]) A כְּאֵב.
[5]) v לְקִירְבּוֹי G לְקָרִיבוּי. [6]) p אַמְרִית v אֶמְרֵית. [7]) p לְבָבִי v לְבָבִי.
[8]) C G R אֵיזִיל v אִיזִיל p אֵזֵל. [9]) G v וְאֶבְחֵן p וְאֶבְחֵן. [10]) R G
v p בטוב. [11]) G v p + הָדֵין. [12]) v p וּכְדוֹ. [13]) C עֲלַאי A עֲלִי.
[14]) v צְעָרָא v צַעֲרָא. [15]) A וְסִיגוֹנִין. [16]) A הֶבֶל R v הֶבְלָא.
[17]) v לְחֶכְנָא. [18]) G צְעָרָא v צַעֲרָא. [19]) A לִיצִי G לֵיצִי. [20]) A לְנַגְדָּא.
[21]) G מִשְׁתִּיא ד׳. [22]) A בְּחַכְמָה. [23]) — A. G וְלָא חַדָּא. [24]) p בְּשֻׁטוּת
R v בְּשִׁטְעַת A בְּשִׁטוּת. [25]) G R v p עִוְלִימוֹ C עִוְלִימַיָּא. [26]) C וְחַ׳.
[27]) G R v p אֵידִין C אֵידֵין. [28]) A C R שְׁמַשָּׁא. [29]) R v p אסגֵית.
[30]—[31]) A C R haben dafür: וּבֵיתָא דְּשַׁן דְּפִיל לְבֵי (לְבֵית A) דִּינָא וְאִידְּרוֹן
etc. פְּסִיל לְבֵי מִדְרְשָׁא (לְבֵית מִדְרְשָׁא A) דְּרַבְּנָן נְצִיבִית. [32]) v
אֲנָצִיבִית G אֲנַצִּ׳. [33]) A G בִּירְבְנִי. [34]) A כָּל קְבָל R כָּל קֳבֵל.
[35]) G v דְּעִנְּבָא. [36]) p עַבְדִית. [37]) C G שְׁקִין R v שֶׁקֶין.
[38]) A פְּרִדּוֹסִין. [39]) R v וְזֶרְעִית p וְדַרְעִית A וורעית. [40]) G v p
תַּמָּן. [41]) R G v לְצוּרוֹךְ.

שְׁמִי מִתְקָרֵי [1] שְׁלֹמֵה [2] מִן קֳדָמַת [3] דְּנָא הֲוֵיתִי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל
13 בִּירוּשְׁלֵם: וּמְסָרִית [4] יָת לִבִּי לְמִתְבַּע אוּלְפָּן [5] מִן קֳדָם יְ׳ בּוּסְתָּן דְּאִתְנְלִי
לִי בְּגֵבְעוֹן לְאֶלָלוּתִי [6] וּלְמִשְׁאַל יָתִי מָא אֶנָא צָבֵי מִנֵּיהּ וְאֶנָא לָא
תַּבְעִית מִנֵּיהּ אֱלָהוּן [7] חוּכְמְתָא לְמִדַּע בֵּין טַב לְבִישׁ וְסוּכְלְתָנוּ עַל כֹּל
מָא דְּאִתְעֲבִיד [8] תְּחוֹת שְׁמַיָּא [9] בְּעָלְמָא הָדֵין וְחִוְיוֹת [10] דְּכֹל [11] עוֹבָדֵי [12]
בְּנֵי אֱנָשָׁא חַיְּבִיָּא [13] גְּנוֹן [14] בִּישׁ דְּיַהֲב יְ׳ לִבְנֵי אֱנָשָׁא לְאִסְתַּגָּפָא [15]
14 בֵּיהּ: חֲזֵיתִי יָת כֹּל עוֹבָדֵי [16] בְּנֵי אֱנָשָׁא דְּאִתְעֲבִידוּ בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת
15 שְׁמַשָּׁא וְהָא כּוּלָּא [17] הֶבְלָא וּתְבִירוּת רוּחָא: גְּבַר דְּסַרְבִין [18] אוֹרְחָתֵיהּ [19]
בְּעָלְמָא הָדֵין וּמִית בְּהוֹן וְלָא הָדַר בְּתִיוּבְתָא [20] לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאִתְקָנָא [21]
בְּתַר מוֹתֵיהּ וְגַבַּר חַסִּיר [22] מִן אוֹרַיְתָא [23] וּפְקוּדַיָּא בְּחַיּוֹהִי בְּתַר מוֹתֵיהּ
16 לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאִתְמַנָּאָה עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִינְתָא דְּעִדְּנִין: סַלִּילִית [24] אֲנָא
בְּהַרְהוֹרֵי [25] לִבִּי לְמֵימַר הָא [26] אֲנָא אִסְגֵּיתִי וְאוֹסֵיפִית [27] חָכְמְתָא
17 עַל כֹּל [28] חַכִּימַיָּא דַּהֲווֹ קֳדָמַי [29] בִּירוּשְׁלֵם וְלִבִּי חָזָא [30] סַגִּיאוּת חָכְמְתָא
וּמַנְדְּעָא: וִיהַבִית [31] יָת [32] לִבִּי לְמִדַּע [33] חָכְמְתָא וּמַנְדְּעָא [34] וְחוּלְחוֹלְתָא [35]
דְּסַלְכוּתָא [36] וְסוּכְלְתָנוּ [37] וּבְחִנִּית [38] לְמִדַּע [39] דְּאַף הוּא תְּבִירוּת רוּחָא
18 לְגַבַּר דְּמִשְׁתַּהֵל לְמִשְׁבַּח יַתְהוֹן: אֲרוּם גַּבַּר דְּמַסְגֵּי חָכְמְתָא כַּד יַחוֹב [40]

---

[1]) u. [2]) Stellung vertauscht in G v R. [3]) C קְ׳. [4]) p ומסריית. [5]) v אולפַן. [6]) A לְאַלָּלָא p לְאַלָּלוּתִי v לְאֶלָלוּתִי. [7]) G v R אֱלָהִין. [8]) p דאתעבד. [9]) so C. die anderen שמשא. [10]) C וְחִ׳. [11]) G v כְּכֹל. [12]) C G עוֹב׳. [13]) p v חַיָּבָא. [14]) p v גְּנַן. [15]) v לְאִסְתַּגָּפָא. [16]) C עוֹבְדַיי. [17]) v כּוּלָּא הַבְלָא. [18]) C דְּסַרִיבָן R סְרִיכַן, Lagarde emendiert די סריכן. [19]) p אֹ׳. [20]) A C לִתְיו׳. [21]) p לְאִתְקָנָא. [22]) v חֲסַר. [23]) p בְּאוֹרַיְתָא. [24]) p מַלְלִית. [25]) R A ב הַרְהוֹרֵי G בְּהַרְהוּר v p בְּהַרְהוֹר. [26]) C הַאֲנָא R v אֲנָא הָא. [27]) A וְאוֹסְפִתִּי. [28]) A חָכְמָה. [29]) + p. [30]) + G v. [31]) A חֲזָא. [32]) v וְיָהֲבִית p וְיַהֲבִית. [33]) + A C. [34]) p לְבָבִי v לְבָבִי. [35]) A למנדע. וחולחולתא R וחולחלתא v וְחוֹלְהוֹלְתָא דְּסַלְכוּתָא וְמַנְדְּעָא p וְחוּלְחוֹלְתָא. [36]) A G v p. [37]) — C. [38]) — A. [39]) p כַּחֲנִית C יְדַּעִית. [40]) p v R וַיְחוֹב.

בְּעֲלְמָא וְלָא יְכִילְא [1] אוּדְנָא לְאִתְמַלְּאָה מִלְמִשְׁמַע [2] פִּתְגָּמֵי כָּל דָּיְרֵי
אַרְעָא: מָא דַּהֲוָה [3] מִן קַדְמַת [4] דְּנָא הוּא דִּעְתִיד [5] לְמֶהֱוֵי מִן [6] בָּתַּר 9
כֵּן וּמָא דְּאִתְעֲבֵד [7] מִן קַדְמַת [8] דְּנָא הוּא דִּעְתִיד [5] לְאִתְעֲבָדָא [9] עַד
סוֹף כָּל דָּיְרֵי [10] עָלְמָא וְלֵית כְּלוּם [11] פִּיתְגָם חַדְתּ בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת
שְׁמְשָׁא: אִית פִּיתְגָם דְּיֵיתֵר אֱנָשׁ חֲזֵי דֵּין פִּיתְגָם חַדְתּ הוּא וּכְבַר [12] 10
הֲוָה לְעָלְמַיָּא בְּיוֹמַיָּא [13] קַדְמָאֵי דַּהֲווֹ מִן קַדְמַת [14] דְּנָא: לֵית דּוֹכְרָנָא [15] 11
לְקַדְמָיָא קַדְמָאִין [16] וְאַף [17] לְבַתְרָאִין דְּעִתִידִין לְמֶהֱוֵי לָא יְהֵי לְהוֹן
דּוֹכְרָנָא עִם דְּיֵתְיָא [18] דִּיהוֹן [19] בְּיוֹמֵי מִשִׁיחָא [20]: כַּד הֲוָה שְׁלְמָא 12
מַלְכָּא [21] יְתִיב [22] עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ אִיתְגַּם [23] לִיבֵיהּ לְחַדָּא עַל עוּתְרֵיהּ
וְעָבַר עַל גְּזִירַת [24] מֵימְרָא דְּיְיָ וּכְנַשׁ סוֹסָוָן [25] וּרְתִכִין וּפָרְשִׁין סַגִיאִין [26]
וְצַבַּר כַּסְפָּא וְדָהֲבָא [27] לְחַדָּא וְאִתְחַתַּן בְּעַמְמִין נוּכְרָאִין מֵיכַּר תַּקִּיף [28]
רוּגְזָא דְּיְיָ עֲלוֹהִי [29] וְשַׁדַּר לְוָתֵיהּ אֶשְׁמְדָאי [30] מַלְכָּא דְּשִׁידֵי וְטַרְדָּד [31] יְתֵיהּ
מִן כּוּרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ וּנְטַל גּוּשְׁפַנְקֵיהּ [32] מִן יְדֵיהּ בְּגִין דְּיֵתֵךְ [33]
מַטּוּלְטֵל [34] וְגָלֵי בְּעָלְמָא לְאוֹכָחְתֵיהּ וְהַוֵה [35] מְחַוַּר [36] בְּכָל [37] פַּלְחֵי
וְכָרְכֵי [38] אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּכָא וְפָגַן וְכֵין [39] אֲמַר אֱנָא קָהֶלֶת דַּהֲוָה [40]

---

1) p יְכִלָא. 2) v G + כָּל. 3) v R דַּהֲוַת. 4) G C קִדְמַת.
5) G v עִתִיד. 6) — G v. 7) p דאתעבד. 8) p קֶדְמַת v קָדְמַת
9) R v p לְאִתְעוֹבְדָא. 10) C G R p דְּרַיָא v דְּרַיָא. 11) A C R כָּל.
12) v פִּתְגַם. 13) G v p הֲוָה לְעָלְמִין בְּיוֹמֵי (v כְּבַר) הוּא כַּבָּר
(p קְדָ׳ v לֶקֶדְמָנָא לְקַדְמָנָא) דַּהֲוָה דַּהֲווֹ לְקַדְמָנָא. 14) C בְּיוֹמָא. 15) C קד׳ R לֶקֶדְמָנָא.
16) v p דְכִרָנָא (v דּוּכְ׳ sic.) 17) v קֶדְמָאִין. 18) p וְאַף R וְאוֹף
19) A C R דְּלָא. 20) C דִּיהִי. 21) v p G R + מַלְכָא. 22) A C +
דִּישְׂרָאֵל בִּירוּשְׁלֵם. 23) G v R יְתֵיב. 24) G v אִתְגַּבַּהּ A אִיתְגְּוָו R
אִיתְגַּם. 25) — v p. 26) v סוֹפִין A סוֹסְוָן (?). 27) G v סַ׳.
28) C וְדַהֲבָא. + A לְסַגִי C סַגִי. 29) A תְּקוּף. 30) R עֲלָווֹהִי.
31) v אֲשְׁמְדַיי. 32) C וְטַרִיד. 33) A גִידְפַנְקִיה (?). 34) C דִיהֵי v
דִיתַךְ. 35) v מְטַלְטֵל R מְ׳. 36) C וְהַוֵה. 37) G v + עַל כַּרְסֵי
39) — G v. 40) A וְכַרְסֵי v R כְּרַסֵי. 41) דַּהֲוֵי שְׁמַיָה.

הוּבֵי דָּרָא בִישָׁא דְּרָשִׁיעָיָא [1] דְּעָתִידִין לְמֵיתֵי בְּסוֹפֵיהוֹן וְאַרְעָא לְעָלְמֵי
5 עָלְמִין קָיְמָא [2] לְסוֹבְרָא פּוּרְעָנוּתָא דְּאָתְיָא [3] עַל עָלְמָא בְּגִין חוֹבֵיהוֹן
דִּבְנֵי אֲנָשָׁא [4] : וְיִדְנַח [5] שִׁמְשָׁא בִּימָמָא מִן מַסְטַר מַדְנְחָא [6] וְאָעֵיל [7]
לְמַסְטַר מַעְרְבָא [8] בְּלֵילְיָא וְלְאַתְרֵיהּ שָׁאִיף [9] וְאָזֵיל אוֹרַח תְּהוֹמָא וְדָנַח [10]
6 לְמִחַר מִן [11] אַתַר [12] דְּהוּא דָּנַח [13] תַּמָּן [14] מְאִתְמְלֵי [15] : אָזֵיל
כָּל מַסְטַר דָּרוֹמָא [16] בִּימָמָא וּמְחַוֵּר לְמַסְטַר צָפוֹנָא בְּלֵילְיָא אוֹרַח תְּהוֹמָא
מְחַוֵּר מְחַוֵּר וְאָזֵיל לְרוּחַ עֵיבַר דָּרוֹמָא בְּתִקוּפַת נִיסָן וְאִתְמוּ [17] וְעַל
סְחַרְנוֹהִי [18] תָּאִיב [19] לְדָנַח [20] לְעֵיבַר צָפוֹנָא בְּתִקוּפַת [21] תִּשְׁרִי וְכ[illegible]
7 נְפִיק מֵיחַרְכֵי מַדְנְחָא בְּצַפְרָא וְאָעֵיל [22] לְחַרְכֵי מַעְרְבָא [23] בְּרַמְשָׁא :
כָּל נַחְלְיָא [24] וּמַבּוּעֵי מַיָּא אָזְלִין וְנָגְדִין [25] לְמֵי אוּקְיָנוֹס [26] דְּמַסְחַר [27]
לְעָלְמָא כְּגוּשְׁפַּנְקָא [28] וְאוּקְיָנוֹס לֵיתוֹהִי [29] מִתְמַלֵי וְלְאַתְרֵיהּ [30] דְּנַחְלְיָא
8 אָזְלִין וְנָגְדִין תַּמָּן אִינּוּן תָּיְבִין [31] לְמֵיזַל מְצַנְתְּרֵי [32] תְּהוֹמָא: כָּל פִּתְגָמַיָּא
דְּעָתִידִין לְמֵהֲוֵי בְּעָלְמָא אִשְׁתְּלְהוּ [33] בְּהוֹן נְבִיָּיא [34] קַדְמָאֵי וְלָא יְכִילוּ
לְמִשְׁכַּח [35] סוֹפֵיהוֹן [36] בְּרֵם הֲכִי לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְגַבֵּר לְמִמַּל לָא מָא דְּעָתִיד
לְמֵהֲוֵי [37] בְּתְרוֹהִי וְלָא יְכִיל לְאָ[illegible] עֵינָא לְמֶחֱזֵי כָּל מָא דְּעָתִיד לְמֵהֲוֵי [38]

---

1) G v דְּרָשִׁיעָא R דְּ. 2) p קָיְמָא. 3) A v R דְּאָתֵי. 4) G R נְשָׁא. 5) A וְיִדְנַח cf. Merx, Chrest. Targumica sub דנח, dass auch inf. מְדַנָּח vorkommt, R וְדָנַח. 6) R v p מַדִּינְחָא cf. מַדְנְחָא. 7) AC עָלִיל (part. act.) Lagarde u. p R וְעָאֵיל ebenfalls part. act. v וְאָעֵיל. 8) R מַעֲרְבָא. 9) v שְׁחִיף G שְׁהִיף (?) R שָׁחִיף. 10) v R וְדָנַח. 11) p מֵאָתַר. 12) v אָתַר. 13) R p דָּנַח v נַח. 14) G v p מִתַּמָּן. 15) C מֵאִיתְמַלֵי v מְאִיתְמַלֵי. 16) p דְּרוֹמָא. 17) — AC. 18) v p סַחֲרָנוֹהִי v סְחָרְנוֹהִי 19) v תַּיֵיב. 20) G v R לְרוּחַ עֵיבַר. 21) A בְּתִקוּפָא. 22) siehe oben V. 5. 23) v מַעֲרְבָא. 24) v נָחֲלָיָא G נַחְלִיָּא. 25) וְנָגְדִין. 26) C אֲקִיָּינוֹס R v p אוֹקְיָינוֹס. 27) G v דְּמִסְחַר p דְּמִסְחַר. 28) A′ בְּגוֹ. 29) C לִיהוֹהִי. 30) p וּלְאַתְרָא. 31) v תַּיְבִין. 32) G R v p מְצַנְתְּרֵי. 33) so A. C אִשְׁתַּלְהִיאוּ v p G אִשְׁתַּלְהִיוּ. 34) RGp נְבִיָּא v נְבָיָא. 35) v p לְמִשְׁכַּח C לְמִשְׁכָּה. 36) R C v p סוֹפֵיהוֹן. 37) G v p לְמֵיתֵי. 38) p יְכִלָא 39) p לְמֵיתֵי.

KOHELETH.

Cap. 1.

1 פִּתְגָמֵי [1] נְבוּאָה דְאִתְנְבִא [2] קֹהֶלֶת [3] הוּא שְׁלֹמֹה בַּר דָּוִד מַלְכָּא
2 דְּהוֹה [4] בִּירוּשְׁלֶם [4a]: כַּד חַוָּא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דִּישְׂרָאֵל בְּרוּחַ קוּדְשָׁא [5]
יַת מַלְכוּת דְּחַבְעֵם בְּרֵיה דְּעָתִיד לְאִתְפַּלְגָא עִם יָרָעבְעָם בַּר נְבָט [6] וְיַת
יְרוּשְׁלֶם וּבֵית מַקְדְּשָׁא [7] דְּאִינּוּן עָתִידִין לְמִחְרַב [8] וְיַת עֲמָא בֵּית [9]
יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן עָתִידִין לְמִגְלֵי אַמַּר בְּמֵימְרֵיהּ הֶבֶל [10] הֲבָלִין [11] עֲלְמָא [12]
3 הָדֵין הֶבֶל הֲבָלִין [13] כֹּל מָא דְטַרְחִית [14] אֲנָא וְדָוִד אֲבָא כּוּלָּו [15]
הֶבְלוּ [16]: מָא מוֹתַר אִית לֶאֱנָשׁ [17] בְּתַר דִּימוֹת [18] מִכֹּל טוּרְחֵיהּ [19]
דְּהוּא טָרַח תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בַּעֲלְמָא הָדֵין אֱלֹהִין [20] לְמַעְסַק [21] בְּאוֹרַיְתָא
4 לְקַבְּלָא אַגַּר שַׁלִּים לְעָלְמָא דְאָתֵי קֳדָם מָרֵי עָלְמָא: אַמַּר שְׁלֹמֹה
מַלְכָּא [22] בְּרוּחַ נְבוּאָה דְּרָא טָבָא דְצַדִּיקַיָּא [23] אָזִיל [24] מִן עָלְמָא בְּגִין [25]

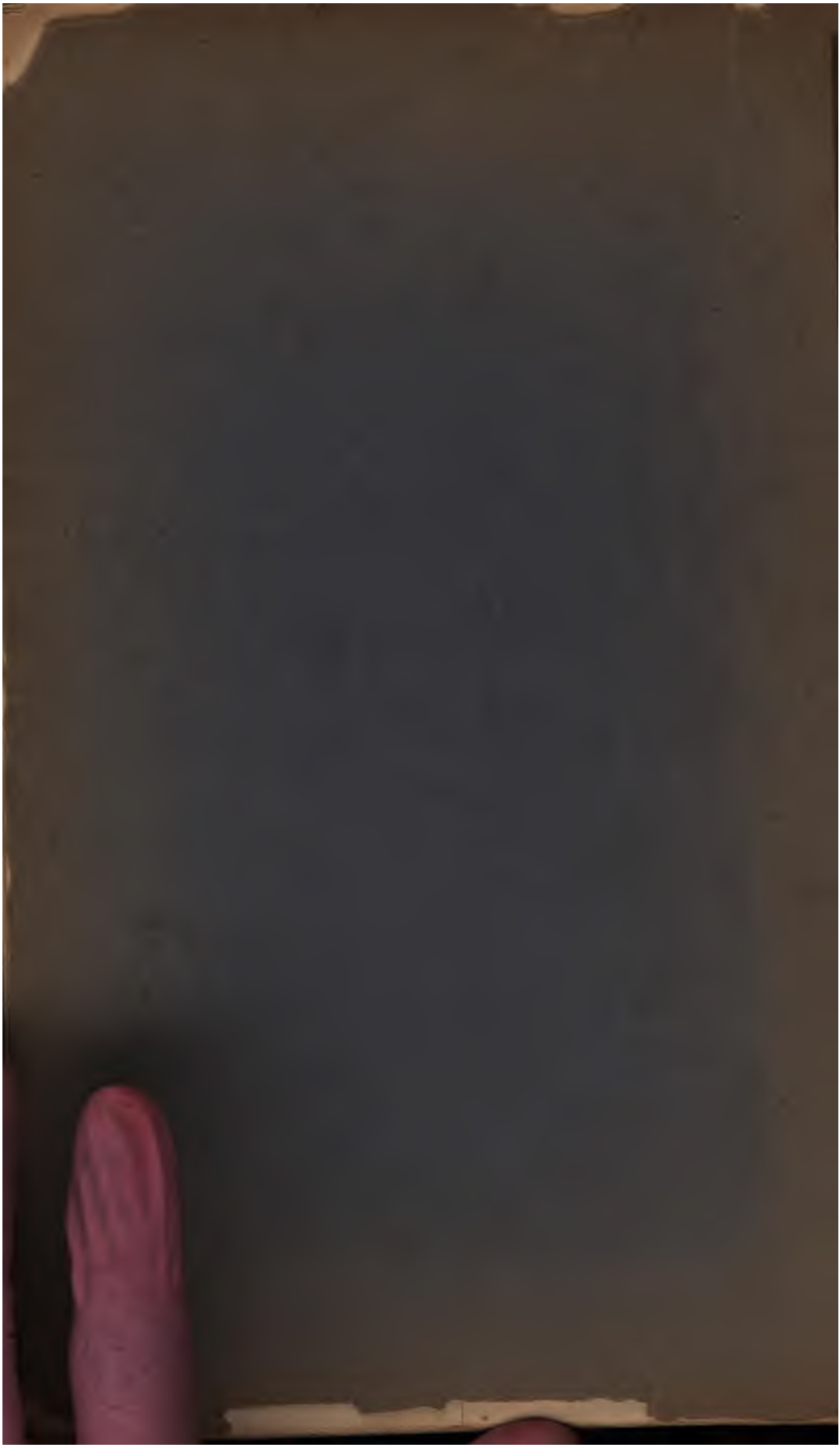
1) p פִּתְגָמֵי. 2) v דְאִתְנַבָּא. 3) — A. 4) C דְּהוֹה (cf. Landauer in Zeitschrift für Assyriologie Bd. 3. S. 268) in C Silbenschluss nach dem Relat. ד consequent durchgeführt. 4a) v בִּירוּשָׁלֶם R p בִּירוּשְׁלֶם. 5) G v נְבוּאָה. 6) v נְבַט. 7) v מַקְדָּשָׁא. 8) R v לְמֶחֱרַב. 9) v בְּנֵי. 10) G הַבֶל R p הֶבֶל. 11) G הֲבַלַיָּא v הֲבָלָיָא. 12—13) — A C G. 14) p דְּטַרְחִית. 15) C v כּוֹלִית RGp כּוּלָּא. 16) v R הֲבָלוּ. 17) v לֶאֱנָשׁ. 18) so C. A דִּיּוֹמוֹת. Dalman hielt (in seiner Grammatik p. 261) יִיחֹום für die einzige derartige Ausnahme in der superlinearen Vokalisation. 19) v R טוּ׳. 20) A אֱלָהוֹן R אֵי׳. 21) v לְמֶעְסַק. 22) — C. 23) C דְּצַדִּיקָא. 24) v דַּאֲזִיל G דְּאָזִיל. 25) A בְּגִין so stets, vielleicht durch Analogie des hebr. בְּגַן, בְּנַן.